

ADONYINÉ GÁBORI MÁRIA ERZSÉBET

A 10-14 ÉVES TANULÓK ÉNKÉPÉNEK

VIZSGÁLATA ÉS FEJLESZTÉSE

DOKTORI ÉRTEKEZÉS

1982.

Tartalom

Tartalom	2
Mellékletek tartalomjegyzéke /2. kötet/	3
A/ Bevezetés	4
B/ Az én, az énkép megfogalmazása	14
C/ A gyermeki énkép fejlődése	26
D/ Az énkép vizsgálatára használt módszerek.	
Részletes elemzés.	43
4. b. - E. Sándor	50
5. a. - M. Ibolya	58
6. a. - K. Sándor	68
7. a. - O. István	75
7. c. - O. Ferenc	82
8. b. - M. Olga	88
8. b. - K. László	97
E/ A vizsgálat eredményei	103
F/ 10-14 éves gyermekek helyes énképének kialakításához ajánlható fejlesztő módszerek	118
G/ Befejezés, összegezés	134
Irodalom	141

Mellékletek tartalomjegyzéke /2. kötet/

Mellékletek tartalomjegyzéke	2
1. Tulajdonságlista, táblázatok	5
2. Jurco M.: "A praktikus tevékenység iránti érdeklődés kérdőíve"	15
3. Mérei orientációs vizsgálat	24
4. "Az érdeklődés vizsgálata" /Irle-Csirszka/	26
5. Mandsley-Harsányi féle kérdőív	29
6. E. Sándor	31
7. M. Ibolya	37
8. K. Sándor	57
9. O. István	66
10. O. Ferenc	76
11. M. Olga	86
12. K. László	95

"Ha jól meggondoljuk, rájövünk, hogy e kérdés feltevésével - micsoda is az ember? - Tulajdonképpen azt kérdezzük, mivé is lehet az ember, vagyis hogy az ember uralhatja-e sorsát, kialakíthatja-e, megteremtheti-e a maga életét."

/Antonio Gramsci/

A/ Bevezetés

Hát micsoda az ember?

Erre a kérdésre régóta fogalmazták a válaszokat filozófusok, biológusok, pszichológusok, szociológusok, pedagógusok, írók és laikusok. A valósághoz, tényekhez sok szempontból lehet közelíteni. A pedagógus ebben a láncolatban az a láncszem, aki összeköti az emberekről szóló tárgyilagos tudományos megállapításokat a gazdag írói fantázia termékeivel. Felmérve a valóság gyarló voltát - közelítenek az eszmény felé.

Világszerte központi kérdés: hogyan formáljuk az új generáció tagjainak személyiségét? Ellen Key: 1900, a gyermek százada című munkája a kutatók figyelmét a "jövő zálogára", - a gyermekekre - irányította.

A 20. században felgyorsult a tudományos-technikai fejlődés. Megnövekedett az információhordozók száma és azok hatékonysága. Mindezek hatnak a gyermekekre. Változtatja a gyermeket saját érése, alakulása, s ezek eredménye - új, megváltozott viszonya a világhoz.

A világhoz, amely spontán módon vagy céltudatosan, tervszerűen és szervezeten alakítja a gyermeket, vagyis neveli az emberpalántát. Tárgan értelmezve nevel a család, a nevelőintézmény, a baráti kör, az ifjúsági szervezet. Ugyanakkor megvalósul társadalmunkban a szűken értelmezett nevelés és az oktatás összefüggő folyamata is. /Ágoston, 1976./

Ahhoz, hogy a céltudatos nevelőtevékenység ne legyen utópia, átalakuló - változó - fejlődő szocialista pedagógiánk célrendszerrel állít a társadalom elé, a felnőttek elé. Így megkönnyíti, hogy a "mindenoldalúan fejlett" embereszmény mintaként szolgáljon a társadalom leendő tagjainak fejlesztéséhez, s az eszmény vonásainak általános célként megjelenő absztrakt jegyeit a gyermek számára érthető nyelven közölhető és elérhető távlatba helyezi.

"Az iskolának minden olyan tevékenységben művelnie kell növendékeit, amely a szocializmusban az emberi személyes élet és a társadalom reális szükséglete. Mindez azt jelenti, hogy az iskolának a régi egyoldalúan oktató intézményből a szó szoros értelmében életre nevelő intézménnyé, nevelő iskolává kell alakulnia." /Ágoston, 1982. 292./

A nevelési intézmények rugalmas, gyors alakíthatóságát feltételezi a fenti idézet.

A nevelés hiábavaló erőfeszítés akkor, ha a nevelendő alanyból a nevelődés alapjaként szolgáló belső feltételek hiányoznak. A létező belső feltételek feltárása roppant munkaigényes feladatnak tűnik. Az emberiség fejlődése során az általános jegyek mellett a különös és az egyedi vonások az emberi nem végtelenül színes arculatát biztosítják. Ez a végtelen gaz-

dagság mégis megismerhető. Erre vállalkoznak azok a kutatók, akik a személyiség-struktúrával foglalkoznak. Eredményeikre támaszkodnak a nevelésfilozófia úttörői, ők a pedagógiai célrendszer szerkezetével hozzájárulnak pedagógiai stratégiák kialakulásához.

Ahhoz, hogy a személyiséget céltudatosan, tervszerűen és szervezeten vezessük az eszmény felé, szükséges az emberi lényeg felvázolása. Marx mondta: az emberi lényeg - szociális lényeg, tehát társadalmi viszonyainak összessége. Ez egyben a személyiség lényegének klasszikus meghatározása.

"Minden ember közvetlenül kiegészítője és szükséges része a többi embernek." /Ágoston, 1976. 56./ Tehát: az emberi társadalom támasza az egyénnek, ugyanakkor a személyiség fejlődésének és létének feltétele is. Kölcsönösen hatnak egymásra. A kölcsönhatás során a behatást gyakorló és a behatást elszenvedő fél is változik, sőt szerepet is cserélnek. Ennek a szerepcserének első érzékelhető állomása a fejlődő ember életének bizonyos behatárolható szakaszára esik, ez a 10-14. életév körül tapasztalható. A mennyiségi változások minőségi különbségeket eredményeznek az előző életszakaszokhoz képest. A gyermeki világ forrni kezd, maga a gyermek sem találja az ok-okozati összefüggéseket. Viselkedésében, környezetéhez való viszonyában nem leli korábbi önmagát, sajnálja elveszett nyugalma, biztonságát, de nem látja az utat az egyensúlyi helyzethez. Esetenként kilátástalannak érzi küzdelmét környezetével és önmagával. Elvárja a felnőttek segítségét, ugyanakkor bizalmatlanul

elutasítja javaslataikat.

A pedagógusok a felsőtagozatos korú tanulók előtt fokozatosan elvesztik "ideál" jellegüket, mégis hivatásuknál fogva a "lázadó" gyermek hivatalos vezetői. A modell voltát elvesztett felnőtt /pedagógus/ feladata a nevelési cél tudatosítása és a nevelési folyamat eredményes megszervezése.

S hogy munkáját jól végezze a pedagógus, ezért támaszkodik a legfrissebb tudományos eredményekre.

Korunkban a határtudományok fejlődése robbanásszerűen indult meg. "Az interdiszciplinaritás ma korszerű célkitűzés, általános tudományos igény és fejlődéstendencia, sokakat megmozdító jelszó". /Hunyady-Vastagh, 1978. 459./

A tudományos kutatásokban a gyakorlatra orientált tudományosság került előtérbe. A "kötőjeles" tudományágak vizsgálatára és a dolgozat által vizsgált témára is a kettős arculat jellemző. A határos tudomány /pszichológia/ elemzési szempontja és a pedagógiai aspektus is lényeges.

A marxizmus értéknek tekinti és előnyben részesíti azokat a dolgokat, jelenségeket, amelyek az egyént illetve az emberi nemet gazdagítják. Korunkra, társadalmunka illő jelző: "kiforratlan". Az egyének egy része képtelen arra, hogy társadalmi pozícióját /státuszát/ hosszú távon fenntartsa, előnyösen változtassa. Jellemző manapság az identitáskeresés, hiszen a kialakulatlan, bizonytalan morális rend személyes nehézségeket eredményez az én-alakulásban. Az egyén társadalmi pozíciója alapvetően átalakult, sok családban a felnőttek identitásvesztéssel küszködnek, képtelenek önmagukat egyértelműen meghatározni. Ennek hatása a gyermekek identitáskeresésében is jól érzékelhető.

Általános érvényes értéknek tekintjük a közösséget és az egyént. Az identitás léte is e kettő függvénye. Pedagógiai-
ánk célja, hogy az egyént a társadalom hasznára, önmaga gaz-
dagítására alkalmassá tegyünk. A közösségben nevelt tanuló ér-
tékorientációja fejlesztésének szerves része az értékattitűdők
formálása. Kielégítő eredményhez akkor juthatunk, ha az iden-
titását kereső gyermeknek a közösségben a közösség értékjelzői
nyomán adunk támaszt: a/ közösségi célok,

b/ közösségi feladatok, követelmények,

c/ társas-közösségi kapcsolatok és

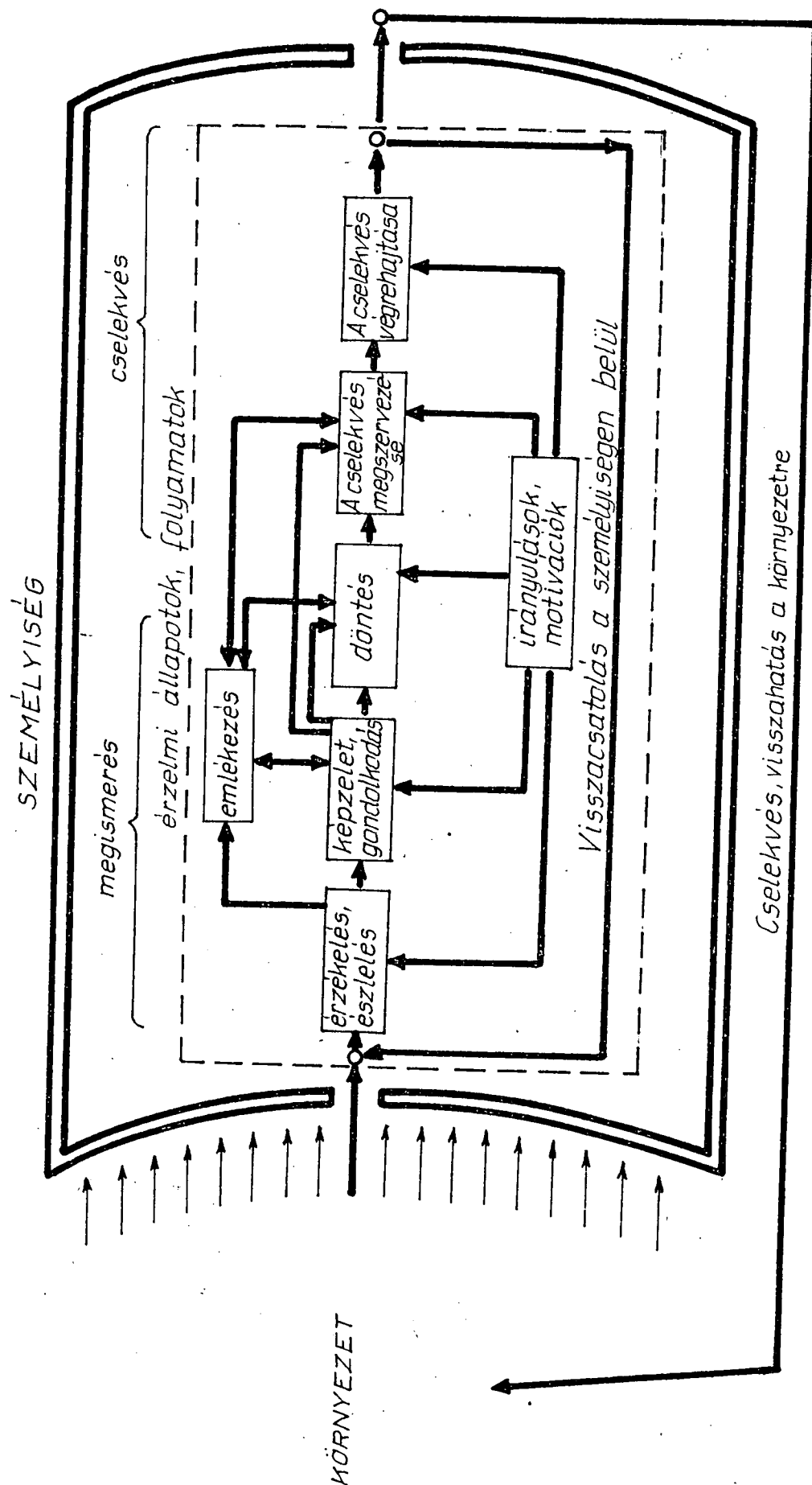
viszonylatok. /Riesz, 1981./

Az értékattitűdők formálásával az értékorientáció fejlesztését
érhetjük el, ezáltal az egyén környezetéhez való viszonyát mó-
dosíthatjuk.

A cselekvő személyiség és a környezet kapcsolatát ábrázolja
Rókusfalvy Pál modellje: "A cselekvő személyiség funkciórendsze-
re" /1. ábra/ /Rókusfalvy, 1978./ A felhasznált forrás nem tar-
talmaz magyarázó sorokat, s bár az ábra magáért beszél, munkám-
ban az énkép vizsgálata során nyert megállapításokat az ábra vo-
natkozó részeihez hozzáillesztettem. Ugy vélem, hogy ez a modell
készítőjének gondolataival szinkronban van.

Tehát az énkép vizsgálata során a következő értelmezést nye-
rik az ábra részei:

A személyiség és a környezet kölcsönhatásban van egymással.

1. ábra

a/ A személyiség vonatkozásában, minőségének, tulajdonságainak elemzésekor alapvető az egyén érzékelése, észlelése.

Erre alapoz, s minősége elődönti az egyén képzeletének gazdagságát, gondolkodásának értékét, ugyanakkor selektáló jellege miatt hat az emlékezeti bázisra is.

A memória visszahat a képzeletre és a gondolkodásra. Számunkra különösen fontos, hogy az ok-okozati összefüggések tisztázásakor jelentős ez a kölcsönkapcsolat. Ez az ideálképzés helye.

A gondolkodási műveletek begyakorlottsága, a képzelet, az emlékezeti bázis fejlettsége a döntés folyamatára hat. Ugyanakkor a döntés fázisa az, ahol az énkép leginkább felfedezhető, minősíthető. A "külvilág", a környezet minden funkcióban, cselekvésben befolyásolhatja az egyént, mégis a döntéseknél gyakorta a személyiségtől "idegen", belőle egyenesen nem következő elhatározásokat eredményezhet. Mivel elraktározza emlékezetébe döntéseit, a lelkiismereti problémákat, ezért az önellenőrzés bázisát tételezzük fel ebben a kölcsönös kapcsolatban.

A megismerés szakaszát egyben átvezeti a cselekvési fázisba.

A személyiség megszervezi tevékenységét, az emlékezés révén később is kontrollálhatja magát, az önértékelés személyiségen belüli ellenőrzési pontja lehet ez.

Bonyolult pszichikai folyamatunkat a cselekvés végrehajtása nem zárja le. A döntés által elindított cse-

lekvéssor ér itt véget.

Az egyén érdeklődései, orientációi, motivációi a cselekvő személyiség funkciórendszerének minden állomására hatnak, azokat befolyásolják. A cselekvés, a tevékenység eredménye belső értékelő folyamaton esik át, befolyásolja a személyiség további cselekvéseit, a személyiség egészét.

A folyamat mindig valamilyen pszichikus légkörben zajlik le, ez módosíthatja a megismerő és cselekvő folyamat bármely elemét.

b/ A személyiség a cselekvéssort megindító jelzést kaphatja a környezetéből is, de kiinduló pontja interperszonális eredetű is lehet.

A környezet a személyiség funkciórendszerét az egyén önértékelésének függvényében többé-kevésbé befolyásolja.

A személyiség cselekvéseivel, magatartásával, annak eredményével visszahat a környezetre, képes annak megváltoztatására, akár hatásainak közömbösítésére is.

Ebben a rendszerrajzban a statikus ábrázolás és a dinamizmus lehetőségének ábrázolása a környezet és a személyiség kölcsönhatásának ábrázolása módot ad arra, hogy az értékelés-önértékelés folyamatát jelezni tudjuk. A belső- és külső-kontroll egyensúly a tanulóinknál kialakítható, de kevés hozzá a pedagógus erőfeszítése, a tanuló igyekezete. Partneri kapcsolatot tételezünk fel a szülők és a pedagógusok, az iskolai közösség és a baráti kör tagjai között.

A téma feldolgozása során a következő problémák merültek fel, ezek megoldására törekszik a továbbiakban a dolgozat:

Az általános iskola felső tagozatán a 10-14 évesek prepubertás- és pubertás kori lelki zavarai, önértékelési hiányosságai jól érzékelhetők.

A szülők gyakran várnak tanácsot az osztályfőnököktől, hogyan "kezeljék", neveljék személyiségvonásaikat átértékelni igyekvő serdülő gyermekeiket. Egyénre szóló módszereket várnak a hivatásos nevelőtől.

Az iskolákban központi szerepet nyert tanulmányi sikertelenségek egy része hibás önértékelésre, pubertáskori énkép bizonytalanságokra vezethető vissza.

A pedagógusokat fel kell /lehet/ készíteni arra, hogy tanítványaikban a reális önértékelés kialakításához segítséget tudjanak adni.

Gyakran tapasztalható, hogy gyenge teljesítményű tanuló negatív énképpel rendelkezik, de a negatív énkép is lehet oka a tanuló eredménytelenségének. Kiderítendő: hol, milyen módszerekkel oldható fel ez az "ördögi kör".

Az imént ismertetett problémakör gazdagsága késztetett a dolgozat megírására. A továbbiakban a következő hipotézis bizonyítására törekszik a dolgozat:

Az iskolák ma teljesítményre orientálják a tanulókat.

A tendencia olyannyira érvényesül, hogy a tanulók személyiségjegyeinek megítélése is ezen az alapon történik.

A társadalomban, a munkamegosztás során azok a személyiségek végzik jól, kiegyensúlyozottan munkájukat, akik pozitív énképpel rendelkeznek.

A művelődési hátrányok felszámolása, - lehetőséghez mérten - reális, pozitív énkép kialakítása tudatos nevelői munkát kíván.

Az énkép vizsgálatának, ismeretének reális megragadása szükséges, s ehhez pedagógiai módszertani kultúránkat kell fejleszteni.

Jó módszerekkel az irreális önértékelés közelíthető a reális önértékeléshez serdülő korban.

Az alacsony teljesítményszint és a negatív énkép szorosan összefügg, a személyiség fejlődését gátló kapcsolatuk tudatos pedagógiai ráhatásokkal feloldható, az egyén a társadalom hasznosabb tagjává válhat.

"....mivé is lehet az ember, vagyis hogy az ember uralhatja-e sorsát, kialakíthatja-e, megteremtheti-e a maga életét."

B/ Az én, az énkép megfogalmazása

A pszichológia területén szemléleti fordulat következett be, amely az egyén viselkedéséért, autonómiájáért felelőssé teszi. Ezáltal az önismeret, az énkép vizsgálata előtérbe került. Közben mindez hatott a pedagógiára is.

Már Kant is rámutatott arra, hogy az önmagunkról való tudás az ént megkettőzve foglalja magába:

1. a gondolkodás alanya /aktiv, cselekvő, alanyi, illetve egzisztenciális én/,

2. az észlelés és az élmény tárgya /tárgyas, reflexív, fenomenális, kategoriális én, énkép, énfogalom, stb./

A személyiség kutatása során sok vizsgálat indult el és valamennyiükben megjelenik az "én", az "énkép" fogalma. A megközelítésmódok, a vizsgálati szempontok különbözőek voltak.

Az elméleteket több módon lehet csoportosítani. Buda Béla és Pataki Ferenc felsorolta azokat a tudományágakat, elméleteket, amelyek a személyiséget, az én-t tartják központi témájuknak. Így a filozófiai antropológia; pedagógiai szociológia; genetikus szociálpszichológia; szociálpszichológia; pedagógiai szociálpszichológia; marxista személyiségelmélet; szerepelmélet; referenciacsoport-elmélet; identitáselmélet; self-konceptió /énfelfogás/; szimbolikus interakcionizmus koncepcióit sorolhatjuk itt fel. Legjelentősebb külföldi képviselőik: G. H. Mead,

Séve, Secord, Backman, Allport, Aronson, I. Sz. Kon, stb.

A marxista személyiségelmélet a különböző szaktudományok személyiségre vonatkozó eredményeit integrálja, természeténél fogva szaktudományos részletességgel ad információt ma már a személyiség szerkezetéről.

A személyiségelmélet számára módszertani alap a dialektikus materializmus, de támaszkodik az összes olyan tudományok eredményeire, amelyek közvetve vagy közvetlenül foglalkoznak a személyiség kérdésével.

A hazai kutatásokhoz filozófiai alapozást ad Lick József. "A filozófiai szintű vizsgálat közvetlen tárgya az egyén társadalmi tartalma, a személyiség mint olyan, ezért központi feladata a személyiség és társadalom kölcsönviszonyának, e viszonyban megnyilvánuló törvényszerűségeknek a feltárása. Ez az összefüggés a pszichológia számára alapvető módszertani elv ugyan, de nem maga a kutatás tárgya, kivéve a szociálpszichológiát, ahol ez az összefüggés mint a személyiség és csoport pszichikus kapcsolata konkretizálódik." /Lick, 1969. 19./

A filozófiai személyiségelmélet által felvetett kérdések közül az énkép témáját érinti:

a személyiségfejlődés társadalmi mozzanatai,

milyen módon valósul meg társadalmilag a személyiség aktivitása.

hogyan "teremti" a személyiség a környezetét,

mi a személyiség és kollektiva kapcsolatának társadalmi lényege,

hogyan kapcsolódnak a személyiség individuális és össztársadalmi viszonyai.

A hangsúlyt a kölcsönhatás problémájára helyezi, a sze-

mélyiség és társadalom dialektikus viszonyára. Ettől a gondolatmenettől nem idegen az énkép fejlődésének vizsgálata.

A személyiség kifejlődését három aspektusból figyelhetjük:

1. A környezet hatására történő szocializációs folyamat,
2. Az intraperszonális vagy tudati-emocionális megközelítési mód,
3. a szituációs vagy interperszonális vetület /azt a hatásrendszert fejezi ki, amely a viselkedés szociális tere, szituációja felől éri a személyiséget: interakció, kommunikáció, csoportjelenségek, kultúra, stb./

A személyiséggel foglalkozó kutatók az említett területeket különböző vizsgálati technikákkal ostromolták. Hazai kutatóink az énkép fogalmához más-más irányból közelítenek:

Mérei Ferenc és Binét Ágnes a gyermeklélektani vizsgálatokban fejlődési aspektusból adnak betekintést.

Ritoók Pálné, Rókusfalvy Pál a pályaválasztási döntési előkészítés érdekében szélesíti kutatásait.

Hunyady Györgyné az osztály és egyén kapcsolatában érinti az énkép kutatásait. Hasonló az érdeklődése, de inkább szociológiai erősségei vannak Csőregh Éva kutatási eredményeinek.

Mohás Livia a középiskolások énképét elemzi, s ad a jó önismeret kialakításához tanácsokat műveiben.

Kozéki Béla átfogó képet adott 1981-ben az önállóság, önfejelem, autonómia témákról.

Riesz Béla vizsgálati eredményei az érték, értékorientáció, értékrendszer területén jelentősek.

Bagdy Emőke családban létrejövő szocializációs zavarok és ebből fakadó önértékelési hibák önértékelésével jó segít-

szakirodalomban.

G. Donáth Blanka terápiát ajánl, önismereti csoportokat szervez rászoruló serdülők számára.

Varga Károly vizsgálati eredményei a teljesítménymotiváltság következményeivel kapcsolatosak.

Átfogó, a témát gazdagon tárgyaló szakkönyveket írtak: Pataki Ferenc, Horváth György, Kulcsár Zsuzsanna, Kiss Tihamér, Buda Béla.

Leginkább az 1981. márciusában megrendezett Magyar Pszichológiai Társaság V. Országos Konferenciája és az 1981 júniusában lebonyolított A Magyar Pszichológiai és Magyar Pedagógiai Társaság közös tanácskozása tárgya elénk a magyarországi kutatások kaleidoszkópját. Sajnálatos, hogy a tanácskozáson elhangzott hozzászólások vázlatai állnak mindössze rendelkezésünkre.

Dr. Duró Lajos volt az egyetlen hazánkban, akinek a felsőoktatási képzésben résztvevők számára szóló felkészítő módszereit nyomtatásban olvashatjuk.

A különböző én és énkép definiálások egymásnak nem mondanak ellent, de a terminus technikusok szerzőnként változnak. Jelen dolgozat készítésekor szükség volt mindezek számbavételére, rendszerezésére.

A kutatás tárgya: a reflexív, fenomenális én, az éntudatot alkotó képzetek és a mögöttük álló pszichikus folyamatok. Erikson szeri**bt**, és ebben nem kételkedhetünk: "az én meghatározása éppoly nehéz, mint maga az élet."

A reflexiv én tartalma:

1. Azok a csoportok, státuszok, kategóriák, amelyekhez az egyén tartozik = szociális identitás. /Ki vagyok én? - kérdésre adott válaszok együttese./
2. Önértékelő jelölők. /Milyen vagyok én? - kérdés válaszai./
3. Fizikai jellemzők. /Testi jellemzők leírása./

Az önbecsülés szintjére az egyénenként változó központi tartalmi komponens hat, ennek kiderítése az énkép kutatásának egyik feladata.

A szociológiai beállítottságu kutatók a reflexiv én génézisét a következőkben foglalták össze:

a jelentős másik személy, a szociális szerepek,
a társadalmi csoportokhoz tartozás,
a referenciacsoportok az egyénre irányulnak, ebből az én összegez egy képet.

A másik modell a pszichológiai mechanizmusok vizsgálatakor áll elő:

1. az ember elsajátítja, hogy mások miként értékelik őt,
2. szociális összehasonlítás révén - bizonyos dimenziók alapján összevetik magukat másokkal,
3. önattribúció során, saját viselkedését különböző szituációkban megfigyelve, az egyén véleményt alkot magáról, következtetéseket von le magáról és saját belső állapotról.

A két modell kölcsönösen kiegészíti egymást. Így kutatási területünk pontos meghatározása - pedagógiai szociálpszichológia.

Az én önmagát közrvetetten ismeri meg, egy bizonyos objektíváción keresztül.

Én: Az emberi pszichikumban létező összetett, strukturált és dinamikus pszichikus képződmény, amely mindig szubjektív és egyéni, természetét tekintve objektív létező; a társadalmi tárgyiasság tipusa /az én mint folyamat és mint tárgy/, így az egyén társadalmi viselkedésének szabályozó és ellenőrző pszichikus szerve. Feltételezi a pszichikus tevékenység folyamatosságát és az önmagunkról szóló információt. /Kon, 1978./, /Pataki, 1982./

Énkép: 1. Az én leképeződése az ént hordozó szubjektumban.

/Színónimái: énfogalom, énképzet./

A leképezés kognitív, emocionális és motivációs mozzanatok is tartalmaz, tudatos és tudattalan elemei is vannak. A leképezés folyamata a szubjektum pszichikai sajátosságainak megfelelően sohasem pontos. /Kutatási terület: énismeret./ /Pataki, 1982./

2. Az adott kulturában az emberről alkotott képzetek interiorizált egyéni változata. /Kon, 1978./

Az énkép fő tipusai Rosenberg /1979./ alapján:

Aktuális én: amilyennek látja magát az egyén az adott pillanatban. /Színónimája: reális én, reális önértékelés/

Vágyott én: amilyennek szeretné látni magát az egyén.

/Színónimái: eszményi én, ideális énkép/

Prezentált én: amilyennek az egyén magát másoknak mutatja.

/Színónimája: kinyilvánított én/

Az énkép fokozatosan alakul ki.

Kritériumai:

1. Az ént hatótényezőként élük át. /Én cselekszem, én vagyok felelős tetteimért, stb./ Az ént általában testünkkel azonosítjuk.
2. Az ént mint folyamatot éljük át. A személyiség általában tudatában van annak, hogy önmagával azonos. Az egyén nemcsak múltjával, de jövőjével való azonosságát is bizonyítja, ezáltal elképzei magát jövőbeli szituációkban, cselekedetekben.
3. Az ént más emberek /környezetünk/ viszonyában éljük át. Az énkép a "szignifikáns mások" elismerése, illetve visszautasítása folyamatában bontakozik ki.

Elengedhetetlen, hogy az önmagunkról alkotott képünk többé-kevésbé egybe essen másoknak rólunk alkotott képével. Az énkép fejlődésének fontos aspektusa: a magunkról alkotott aktuális én mellett kialakul egy vágyott én is arról, milyenek szeretnénk lenni, hogyan kellene viselkednünk.

/ Pszichológiai kis enciklopédia/

Az énkép - a szimultán szemlélet alapján: adott életszakaszban levő éntudattal és öntudattal rendelkező egyén önismerte és mások véleménye alapján önmagáról alkotott véleménye. /Nevezzük horizontális szemléletnek is./

Az énkép - a genetikus, szukcesszív szemlélet szerint: a fejlődő egyén egymást követő életszakaszaiban kialakult énképének megváltozott jellegzetességei. /Más néven vertikális szemlélet./ /Kiss, 1978./

A fejlődés más-más szakaszában a reflexív ének eltérőek lehetnek a következő dimenziók mentén: tartalom; pozitív vagy

negatív irányulás; érzelem intenzitása; személyes jelentőség, fontosság átélése; következetesség; stabilitás; verifikálhatóság szerint.

Éntudatosság: tudatos önmegfigyelés révén kialakult sajátos állapot. Az önészlelés jelentős az ént érintő információk feldolgozásában.

Pozitív énkép: ha az aktuális én és a vágyott én között a távolság bejárható, akkor egészséges ambíció jön létre.

Negatív énkép: ha az aktuális/reális/ én és a vágyott /ideális/ én között a távolság túl nagy, a személyiség leértékeli önmagát, szorongóvá válik, tele szégyennel, büntudattal, pesszimista beállítódást eredményez.

Ha a személyiség rigid negatív énképpel rendelkezik, akkor megpróbálja fenntartani negatív énképét. Még a rá vonatkozó pozitív jelzéseket is eltorzítja. Elvárásai kudarcra állítódnak be. Sokszor a kudarcvárás csak biztosíték arra, hogy további csalódások ne érjék, jobban tudjon örülni a sikernek.

A rigid pozitív énképű egyének nem képesek rugalmas önkorrekcióna.

A rigid személyiség nehezebben nevelhető, hibásan ítéli meg önmagát, nehezebben tudja önmagát nevelni.

A teljesítménymotivált személyiség jellemzői:

Sikerkereső személyiség: ott kitartó, ahol a feladat sikerrel kecsegtet. /Színónimája: sikerorientált./

Kudarczorongó személyiség: jellemzi a makacs kitartás, reménytelen kimenetelű dolgokra is vállalkoznak, ilyenkor is "hősiesen" kitartanak. /Színónimája: kudarckerülő./

A kudarcból túlságosan rettegő személyek feladatvállalása a következő képet mutatja:

1. Vagy túl könnyű, vagy túl nehéz feladatokat vállalnak, elkerülve azt a nehézségi zónát, ahol a siker képességükön és erőfeszítésükön, nem pedig a szerencsén vagy a feladat könnyűségén múlik.
2. A sikereket nem tudják, nem merik önmaguknak tulajdonítani, hanem pl. a véletlen szerencsének, annál inkább a kudarcot, amelyet tartós, belső okkal, pl. képességeik hiányával hozzák kapcsolatba.
3. Nem tudnak a sikernek örülni, nem tudják magukat pozitív érzésekkel az eredményekért "jutalmazni", amitől aztán az amúgy is gyér sikerek méginkább elmaradnak. A kudarcokért túlságosan elkeserednek, vagyis súlyosan "büntetik" magukat értük, ezáltal a siker-kudarc témájú szorongásuk csak fokozódik és elnyomja az adaptív reagálás mód esélyeit. /Varga, 1980./

Referencia csoport: azok a csoportok, közösségek, amelyek viselkedése, véleménye, minősítő reakciója alapján az egyén reagál önmagára. A szocializációs folyamatot meghatározza, itt sajátítja el társadalmi szerepeit, státuszait az egyén.

Amennyiben a személy több szociális csoport tagja, több énképet alakít ki, így többféle attitűdöt /szülői, tanári, baráti, iskolai, stb./ tükröz. /Mead/

/Szinonimája: vonatkozási csoport/

Lundholm /1940/ két fogalommal járult hozzá az énkép kutatáshoz:

Szubjektív self: a személy véleménye önmagáról.

Objektív self: mások véleménye a személyről.

Az objektív self figyelembevétele akkor jelentős, ha a referencia csoport tagjai deklarálják. Az objektív self és szubjektív self jelentős eltérése ez esetben a személy belső konfliktusához, esetleg katarzishoz vezethet.

A konfliktusok feloldásának eszközei az elhárító mechanizmusok.

Perceptuális elhárítás: /Osgood/ Az érzéketi jelek értékelésen mennek át. Az értékeléstől függően elősegítő vagy gátló hatás érvényesül. Ha a gátló hatás érvényesül - perceptuális gátlás - , akkor a kellemetlen dolgokat nem észleli a személy, vagy másként észleli. Ennek ellentéte - a kiélezés - a negatív események túlértékelése miatt erős önvád és büntudat lép fel.

Projekció: Az egyén valamely negatív hatást, eseményt vagy saját állapotát másokra vetíti ki, s ezzel próbálja azt enyhíteni. Ezáltal menti önmagát, önértékelését.

Externalizáció: A merev /rigid/ személy a rá vonatkozó negatív értékjelzéseket, hibákat másra, másokra való felelősségáthárítással, bűnbak kereséssel igyekszik eltörölni, semmisnek venni.

Személyes énkép: intim jelenség az egyén titkainak kerete és hordozója.

Nyilvános énkép: az énkép tartalmából származó egyes elemek cél tudatos, reflektált kinyilvánítása. /Színónimája: prezentált én/

A nyilvános énkép ott végződik, ahol az egyén megvonja intimitásának határait. /Introvertált, extravertált/ Az aktuális határt az interperszonális helyzet határozza meg. Egy kapcsolat elmélyülése a személyes és nyilvános énkép közti eltérést

csökkenti. A nyilvános énkép az énnel való tudatos manipulálás eredménye is lehet. /Pl. csalók, szélhámosok, stb./

Önértékelés: az aktuális én és a vágyott én viszonya.

Önelfogadás: kedvező esetben az egyén pozitív módon, vállalt értéként tételezi énjét.

Az önbecsülés egyike a személyiség legfontosabb integratív jellemzőinek, amely gyakorlatilag magatartásának és tevékenységének minden mozzanatára hatással van. /Kon, 1982./

Belső kontroll: az egyén viselkedését belülről, személyisége aktuális fejlettségi szintjének megfelelően irányítja.

Külső kontroll: a külső szociális környezet instrukciója, vagy vélt véleménye befolyásolja az egyén viselkedését, ez orientálja, motiválja.

Az én szociális nyilvános vonatkozásában önmagukkal sokat foglalkozó emberek /kivülről szemlélik magukat/ - konformisták. Azok az egyének, akik az intim, belső énnre koncentrálnak nem torzulnak ilyen irányban. /Kon, 1982./

Az énvédő funkció mindenekelőtt arra irányul, hogy fenntartsa az önbecsülést és a vállalt énképet, annak stabilitását /esetleg még az információ meghamisítása árán is/. Ettől függően ugyanaz a személy helytállóan és hamisan is értékelheti önmagát.

Az önbírálat az énváltoztatás impulzusa, az önfejlesztés belső autonóm igénye az aktuális és vágyott énkép közti feszültségből ered. A kreatívabb, intellektuálisan és morálisan fejlett embereknel az aktuális én és a vágyott én nem felel meg egymásnak. Minél ^{magasabb} azoknak a követelményeknek a szintje, melyeket a személyiség magával szemben támaszt, annál erősebb az elégedetlen-

sége is, ami a fokozott igényszint, az önmegvalósítási szükséglet megnyilvánulása. /Kon, 1982./

Szociális kép /szociális énkép/: az énnel mások által történő leképezése. Ilyenkor a megismerő egyén sajátos külső tárgyra reflektál. Kivülről szabályozza az én viselkedését.

Emberismeret: az a képesség, gyakorlottság, amely segítségével többé-kevésbé pontosan, megbízhatóan tudjuk másik személy énjének szociális képét magunkban felépíteni.

Eszközjellegű segítő az empátia.

Az énkép sajátosságai összefoglalva:

1. Összetettsége, terjedelme az értelmesség és az életmód függvénye.
2. Megfelelése és pontossága az egyén valóságos élethelyzete és az énkép közötti megfelelés mutatója.
3. Világossága és tagoltsága: a belső kontrollu és öntudatos emberek világosabb, tagoltabb énképpel rendelkeznek, mint a külső kontrollu, kívülről irányítottak, extravertáltak énképe. /A pontosság nem a kontroll minőségének függvénye./
4. Következetessége: a szocializációs hibákkal rendelkező egyén konfliktusban gazdagabb énképpel bír.
5. Hajlékonysága: az életben betöltött változatos szerepek az énkép változását, felcserélését teszik lehetővé.
6. Önelfogadás: az eszményi, vágyott én és az aktuális én közötti eltérés tudomásulvétele vagy az emiatt fellépő válság megélése.

/Megjegyzés: az "énkép" kifejezés a dolgozatban végig egyszóban szerepel nyelvészeti megfontolások miatt./

"... Az én-pszichológia iránt megnövekedett érdeklődés minden bizonnyal összefügg a pszichológiai gondolkodás ama - főbb forrásból táplálkozó - szemléleti fordulatával, amely az egyén társadalmi viselkedésének célra irányuló, aktív és önszabályozó jellegét hangsúlyozza."

/Pataki/

C/ A gyermeki énkép fejlődése

Hazánkban is fellendült az énkép kutatása.

"... Ki kell dolgoznunk a gyermek felfedezésének és a gyermek képességei fejlesztésének metodikáját. Ez valóban az ember sokoldalú nevelésének legfőbb kérdése és még nagyon keveset tettünk ennek érdekében." Mondta Ágoston György Ritoók Pálné - tudományos ülészekon elhangzott - felszólalásához fűzve gondolatait.

Szocializmust építő társadalmunk igen nagy gondot fordít a gyermekekre. Nevelőintézményeink, tömegkommunikációs eszközeink fokozott intenzitással oktató-nevelő programokat közvetítenek a lakosság - felnőttek és gyermekek - felé. Megváltozott társadalmi rendünk, folyamatosan átalakuló tudati tartalmat eredményezett, ahol a hivatásuk szerint pedagógiával foglalkozók állandó feladata, hogy ideológiai képzésüket a legfrissebb pszichológiai-pedagógiai tudományos

eredményekkel kiegészítve lássanak hozzá mindennapi munkájukhoz, az új nemzedék nevelésének felelősségteljes megoldásához.

Az állami oktatás tervezőjének, szervezőjének állandó irányítása biztos támasz a gyakorló pedagógusok számára. A naponta megújuló gondot a gyermekek percről-percre változó belső rendszere adja, s ennek megismerése nélkül hatásos munkát nem végezhetünk. A változások gyökerét pedig a gyermek közvetlen környezetében is keresnünk kell.

A szociális környezetnek és a gyermek önmagához való viszonyának szoros összefüggése nem kétséges. A gyermek önmagához való viszonyának elekulásához a szociális környezet reakciója modellül szolgál. /Kulcsár, 1977./ A szociális viszszejelentésnek az énkép alakulásban betöltött szerepét Mead /1934/ ismerte fel elsőnek. A szociálpszichológia szerint a gyermek önmagára, mint tárgyra reagál és önmaga iránt attitűdöket alakít ki. Erre azonban csak akkor képes, ha tapasztalta szociális környezetének rá vonatkozó reakcióit, tehát úgy reagál önmagára, ahogyan környezete viseltetik iránta.

Újszülött korban aktuális primitív személyiségről beszélünk. Tulajdonságait befolyásolja a szülés-születés lezajlása, az anya és az újszülött anatómiai-fiziológiai jellemzői és nem elhanyagolható az anya pszichikai beállítódása a megszületendő, és már világra jött gyermekéhez.

A normális továbbfejlődéshez az anya és gyermekének összhangja /anatómiai, fiziológiai, biológiai és pszichikai/ szükséges. A anya vegetatív és érzelmi beállítottsága áterjed az újszülöttre is. Az újszülött számára az egész világot anyja jelenti, a vele létező kapcsolat azonos az életjelen-

téssel. A kapcsolat kibontakoztatása a születés utáni időszak minden mozzanatával előrelendül. /Magyarországon az anyák az újszülöttekkel csak etetéskor találkoznak, ez az először életet adó anyáknál hangsúlyos egocentrikusságot eredményez./

A kisgyermekkorban a gyermek függvénye az első szociális egységnek - a családnak. A család közvetítő közege a társadalom ismereteinek, nézeteinek, erkölcsi normarendszerének, szociális lényé alakul benne a gyermek. A szülők adják az emberi viselkedés mintáját.

Először az anya, majd az apa, utána a szocializációs kapcsolatba lép a környezet többi tagja is. Ha létre jött az azonosulás a szeretett személlyel, a gyermek hajlandó elfogadni a társadalom erkölcsi normáit. "Az első érzelmi élmények minden későbbi kapcsolat mintájául szolgálnak." /Hegedüs, 1976./

Az anya és a gyermek közvetlen személyi-tárgyi környezete segíti a kisgyermeket abban, hogy meg tudja különböztetni az "én"-t a "nem-én"-től. Lassacskán a testvázlat "feltérképezése" után az "önismeret" kifejezés illik azokra a laza rendszert képező fogalmakra, amelyek a gyermekben önmagáról léteznek. Ennek idejét a beszéd kialakulásával kapcsoljuk össze. Mindezt kiegészíti és bizonyos mértékig megelőzi az emberismeret. Alapos megfigyeléseket tesz a bontakozó gyermek környezetében élő felnőttekről, fejlődik ítélőképessége, összehasonlításokat tesz, majd az általánosítások levonásával önmagáról is véleményt alkot. Sokáig mégis az önismeretet /az énkép alapját/ a róla deklarált vélemények szummázata jelenti.

Az "egyetemes én" állapotából fél éves kor után következik be, hogy az "én" és a "másik személy" között különbsé-

get tesz. Ez előfeltétele az éntudat kialakulásának. Csecsemőkorban már számolhatunk tudatos szociális kapcsolattal. A testkép koragyermekkorai anya-gyermek kapcsolat függvénye. Érzelmi jelentése van a saját testhez való viszonyoknak. Az interperszonális viszonyok kiépüléskor érzelmileg erősen színezettek. A mosoly megjelenése /Ranschburg J./ az éntudat fejlődésének pontos része, jelzi, hogy a gyermek önmaga és más között különbséget tud tenni, és a sírást jelző eszközként használja.

Fél éves kor után az idegentől elfordulás és a félelem reakciói is az éntudat fejlődési szintjének emelkedését jelzi. Később az utánzó és szerepcsere játékok adnak lehetőséget a mások és önmaga közötti különbségtételre.

Az első életév végén - a csecsemőkor lezárultával - megkezdődik a kisgyermekkor életszakasza. Ennek az életkornak a vége felé /2,5 éves korban/ az "én" szó használata jelzi számunkra, hogy viszonylagosan autonóm lett a személyiségmag. A gyermek sikerélményekre tör, önállóan kíván feladatot megoldani, az akaratával ellentétesen ható tényezőkkel szembefordul. Feltűnővé válik az önérvényesítés. A frusztrációs állapot indultatos kifejezését agresszív magatartás teszi nyilvánvalóvá a környezet számára.

A járás megtanulása után tovább "tágul" a gyermeki világ. A gondolkodás, az önmagáról való reflexió és a beszéd ugrásszerű fejlődést eredményez az én tudatosulásában. A szerepjátékokban átéli a gyermek, hogy önmaga is és ugyanakkor más is, bekövetkezik a tudatosulás, számolnunk kell az éntudattal. Ez pedig az önismeret és az énkép kialakulásának előfeltétele.

Az önismereti kép kialakulását szolgálja:

- az utánzás /elfogadjuk Kulcsár Zsuzsannától: A megfigyelt társ modell viselkedéséhez hasonló, igazodó, attól függő reakciót mutat a gyermek. /Kulcsár, 1977./
- az empátia /mások érzelmi reakcióinak átvétele, átélése
 - különböző szinteken -, aminek mimikai, pantomimikai jelei vannak, ugyanakkor mintajelleget képvisel/
- az identifikáció /az egyén utánzás és empátia útján egy másik személy attitűdjeit elsajátítja, s ezek a későbbiekben jellemzik magatartását és értékrendszerét/.

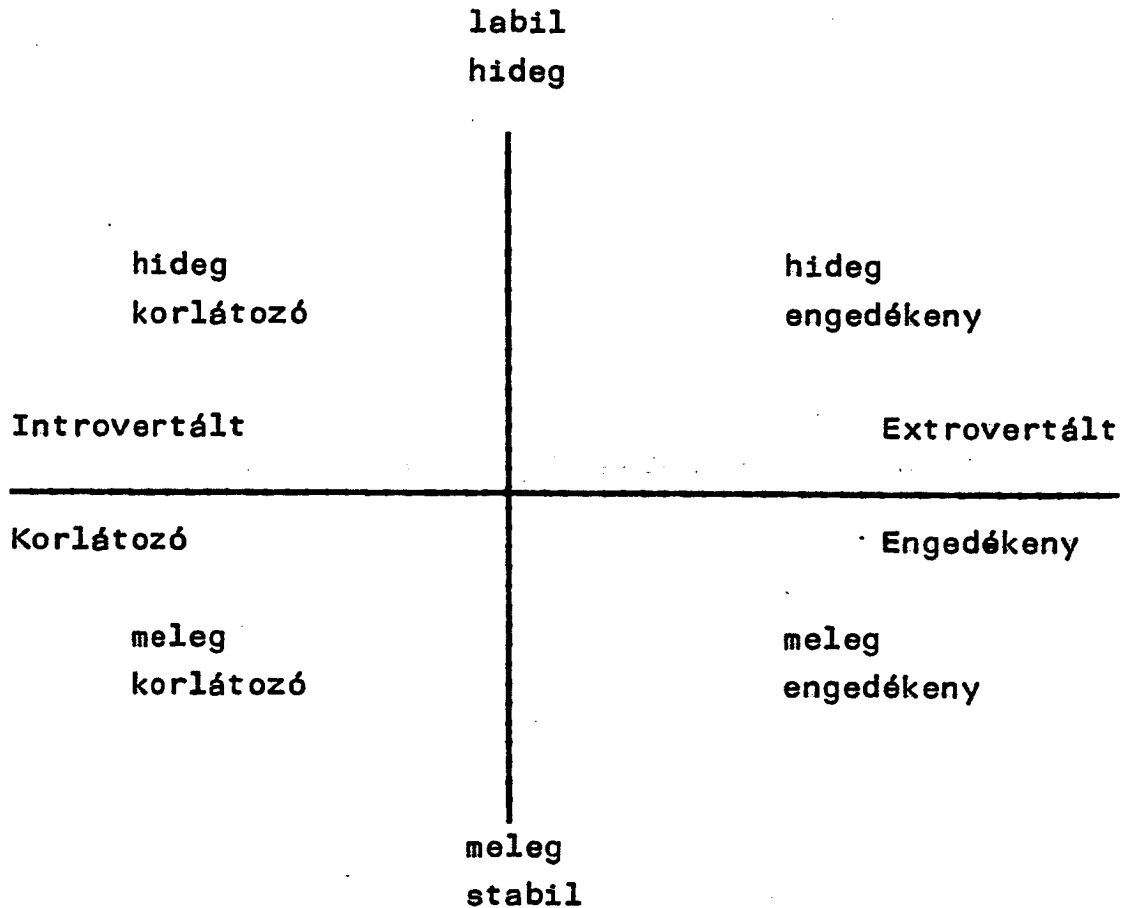
A felsorolt tulajdonságokkal rendelkező gyermek azonosul valamelyik szülőjével és úgy mond véleményt, ahogy szüleinél megfigyelte. Saját magáról is ilyen alapon nyilatkozik. Referencia-csoportja a család, központja az a szülő, akivel azonosulása megtörtént.

A szerepek a szerepjátékokban fejlesztik az éntudatot. A modell jellemző magatartását utánozza, begyakorolja és elsajátítja a gyermek. Önmagáról a begyakorolt és vele azonossá vált szerep szerinti tulajdonságokkal kiegészíti a szülőknek róla hangoztatott véleményét. Ez már tudatosult énkép-vonásnak tekinthető.

Óvodás kor végén erősödik a gyermeki realizmus és kialakul a játékok során átélt "vágyott én". Nagy szerepe van ebben a felnőttek követelményrendszerének. Az önértékelés forrása a "vágyott én" és az "aktuális én" összehasonlításában található. A szabályjátékokhoz való igazodás a közösségi beilleszkedést szolgálja. A beilleszkedési igény és a közösség pozitív értékelése, a vetélkedők létrehozása a "mi" élményt, az énkép közösségi vonásának megalapozóját.

A "pszichoszexuális énazonosság" hosszas fejlődés terméke, párhuzamosan halad a szerepjátékok témájának változásával. Az érdeklődés természetes módon kapcsolódik minden emberre vonatkozó megfigyeléshez, éppen ilyen természetességgel várja kérdéseire a választ. A nemi jelleg az óvodás kor végén a gyermek gazdagodó énképének tudatos részét képezi. Az óvodás gyermek felé a szülőkön kívül az óvónő is közvetíti a társadalom elvárásait, a közösségi élet normáit, az óvodás csoport tagjai pedig folyamatosan minősítik egymást - létrejön a csoportkontroll. Ezáltal a közösségi értékelés nyomán a gyermeki énkép újabb vonásokkal gazdagodik.

A szülők és az óvónők az óvodás korban megállapíthatják a gyerekről, milyen jellegzetes pszichés vonásokat hordoznak magukban. Ranschburg Jenő 1979-ben "Hogy nálam különb legyen" címmel fejlődéslélektani tv-sorozatában kifejtette, hogy a gyermekek lelki alkata meghatározó arra nézve, hogy a nevelési módszerek, eszközök közül eredményeket melyekkel érhetünk el. Koordináta rendszerének két tengelyén az idegrendszeri típust és a nevelési eljárást helyezte el. A korlátozó-engedékeny nevelési eljárás, valamint a család gyermek iránt megnyilvánuló érzelmi töltése, biztonsági foka között összefüggést fedezett fel a pszichológus. A büntetésre illetve jutalmazásra reagáló gyermek és a lelki alkata közti összefüggést is feltárta Ranschburg Jenő, ennek megfelelően a pedagógusok, a szülők önmagukat és a gyermeket elemezve kiválaszthatják a megfelelő viszonyulási módot.

Büntetésre érzékeny
/többször kicsi büntetés/

Jutalmazásra érzékeny
/ritkán súlyos büntetés/

A gyermek viselkedésének értékelése verbális és non-verbális kommunikációval történhet. Igazolt, hogy a kisgyermekkorban, sőt az iskoláskor első éveiben a metakommunikatív jelzések alapvetőek az értékelő információk vételekor.

Az iskoláskor elérésekor ismét nagy változások zajlanak le a gyermek énképében. Alakul a test formája, az állandó fogak hiánya, később növekedése nemcsak hiúsági kérdéseket vet fel. A család, a pedagógus meleg viszonya a lelki-testi válságot megélő gyermeket átsegítheti az akadályokon.

Ebben a korban a mozgásfejlődés újabb lendületet nyer /a kisméretű izmok funkciója-mérete megváltozik-írás, differenciáltabb mozgás/. A sikeres motoros tapasztalatok fejlesztik a test-tudatot, az pedig a motoros aktivitás referencia-központjaként funkcionál. A motilitás-késztetés korlátozása Mittelman szerint öngyűlölethez vezet, mert az önállóság és önértékelés fejlődése a motoros fejlődés függvénye. Ha ez így nem is egészen igazolható, az biztos, hogy sikeres akciók az énképet pozitív irányban, a kudarcok negatív irányban módosítják. Az önállósági törekvések korlátozása komoly veszélyt rejt magában, hátráltatja az ellentmondásmentes énkép kialakulását.

Az énkép tudatosuló tartalmát elsősorban a szociális visszajelentések határozzák meg, amelyek a normát is közvetítik. A pozitív minősítés a normát építi be, az ideális személyiség képe "én-ideállá" válik és motivációként hat. Megjelenik ezzel együtt az önértékelés. Funkciója az önkontroll /az önszabályozás alapja/ a "lelkiismereti funkciók" feltétele /Hilgard/. Az iskolás gyermek életében igen jelentős változást eredményez a "feladat". A feladattudat megjelenése a 7. életévre tehető. Az első házi feladatok még sokak számára a funkció öröm által motiváltak, segíti teljesítésüket az anticipált sikerélmény, mások kényszerként oldják meg őket és azért, mert félnek a büntetéstől. Kötelességtudatról csak ritkán győződhetünk meg az első osztályosoknál. A kudarcok konfliktusokhoz vezetnek és személyiségtorzulást okozhatnak.

A sikeres alkalmazkodás feltétele: az értelmi képességek megfelelő szintje, a teljesítményre törekvés, az akara-

ti képességek megszerzése /célratörés, kitartás/, a játék és a tanulás megkülönböztetése. A teljesítménykészítés forrása a kontroll.

Míg a belső kontrollal rendelkező gyermek sikerelváró attitűddel rendelkezik, a másik típust a kudarcok elkerülése motiválja. A jelzett attitűdök kialakulásában nagy szerepe van a közvetlen családi környezetnek, az anyai értékattitűdnek.

A sikerorientált anya magas önértékelésű, gyermeke pozitív értékeit emeli ki, magatartása toleráns. Nevelésének eredményeként megfelelően kooperáló, sikerkereső gyermeki személyiség, ezzel adekvát pozitív énkép alakul ki.

A tiltó, korlátozó, döntően büntetéssel szabályozó nevelői ráhatás gátolja a kompetencia-szükséglet kialakulását, emellett felelős a kudarckerülés készítésének kialakulásáért is. /A kudarckerülés olyan tanult készítés, amelyet a kudarc szociális büntetése határoz meg!/ Gyakran fűződik hozzá negatív énkép, mértéke lehet kisebb és nagyobb, /együtt járhat antiszociális magatartással/ sőt hátráltatja a kognitív fejlődést. /Kulcsár, 1977./

Az anya /a család/ a gyermek iskolába lépésekor új szerepet próbálgat. A kisiskolás átláthatja, ahogy számára új tekintély a tanító, a család is "meghajolt" a pedagógus tekintélye előtt. A szórványosan kapott és vállalt munkák helyett, egy állandó feladat vár rá, a tanulás. Viszonya megváltozik a világhoz, erőfeszítéseit az elérendő célhoz /a tudáshoz, erkölcsi normákhoz/ kell mérnie, közben fejlődik önkritikája, énképe.

4

Felfedezi a pajtási csoportban, baráti körben rejlő ére-
dekességeket, azáltal, hogy egyre több csoport tagjaként lé-
tezik, a "mi" élményt újra és újra átéli, kifejlődik közössé-
gi tudata. Az új közösségben új - más beilleszkedési straté-
giákat alakít ki, új szerepeket tanul.

Az énképnek szerves alkotórészei a szociális szerepek.
Az iskoláskor kezdetén, de különösen serdülőkorban a társadalmi
vagy családi státus kialakítása és beépítése az énképbe a sze-
mélyiségfejlődés fontos feladata. Megbontja az első évtized-
ből kilépő gyermek személyiségének ellentmondás mentességét
és én/identitás krízist idéz elő. /Erikson/ Míg az alsó tago-
zatban a nevelő hatása hangsúlyos, később a tanuló társaké lesz
fontosabb.

A gyermek számára az iskola több dolgot is jelent:

a/ Kötelező és vállalt feladatok végrehajtásának munkahelye.

A munka rendjét szabályok irányítják. /Rendtartás, házi-
rend, kisdobos- és úttörőtörvények, házi feladatok, stb./

b/ A munkavégzés szintere helyhez kötött, a munkára fordí-
tandó idő tagolt.

c/ Az iskolai tevékenység közösségben zajlik - néha több kö-
zösség is hat. /Osztály, napközi, szakkör, raj, óra, sport-
kör, stb./

d/ Különböző személyiségek, életfelfogások, nevelési előz-
mények eltérő, heterogén elemekként jelentkeznek.

e/ A pszichés klíma változó.

f/ A családi viszonyok eltérőek - módosulnak.

g/ A pedagógus hangulata nem állandó.

h/ Alkalmi-aktuális "viharzónák" lehetnek az osztályban.

A gyermekkori neurózisok gyakori oka - előzménye az osztály kifogásolható pszichés klimája. /Hegedüs, 1976./

Az iskola pszichés klimája, az iskolai társas érintkezés minta a felnőtt élethez. Elsajátíthatja a tanuló, hogyan becsülje mások és saját munkáját, átélheti a siker örömét és a kudarc /kulturált/ megélését, a vélt és valóságos igazságtalanság elviselését.

A pedagógusok megértésének és ridegségének hatása a gyermek lelkivilágában ugyancsak az önismeret újabb alkotórészeit eredményezheti. Míg az óvodás érzelmi dimenziók mentén tájékozódik, a 8-9 éves kisiskolás általa magasra értékelt felnőttek véleménye alapján informál társairól, ha jellemzi őket, saját élményein keresztül tudja megtenni /tulajdonképpen önmagáról nyilatkozik/. Később megváltozik értékrendszere, átdolgozza a világról élményanyagát, azt is amiből emberismerete táplálkozik. A továbbiakban az értékrendszer átalakulását követi az itéleti dimenzió átstrukturálódása, aztán az élményanyag szelekciója történik meg. Néhány baráti kapcsolatot felszámol, újakat teremt.

A serdülés időszaka előtt erősen működik a fantázia. Témája: a gyermek maga. Elsődlegesen az önmagáról való kép alakítja ki.

Jellemző még erre az időszakra a folyamatos "hobby"-tevékenység. A gyermek kisközösségben találja meg azt a közeget, ami állandó jelzést ad értékeiről, ugyanakkor sikereinek és kudarcainak tanuja, nem egyszer forrása. Van arra is példa, hogy hátrányosan befolyásolja az önismeret alakulását,

éppen a negatív hatás kiküszöbölése teszi fontossá egy tapasztaltabb vezető jelenlétét, aki járatos a kiscsoport tevékenységében és kompetens a teljesítmények megítélésében.

Az alsótagozatos időszak második szakaszában megkezdődik a kiscsoportképződés. Összehasonlítások alapjául szolgálnak ezek a csoportok. Azonos státusú társakhoz mérhetik a gyerekek önmagukat, közben az önismeret tartós, nehezen megváltoztatható jelentést nyer. Mérésekben követhető, hogy fontossá válik a szociometriai státus, sőt az önértékelés, az iskolai teljesítmény és a pozitív szavazatok száma pozitívan korrelál. /Kulcsár, 1977./

9-10 éves korban a közösség értékes, aktív magja, majd az egész közösség követel az egyes gyermektől. Alapvető életkori igény a szolidaritás hasonló koru gyermekek közössége iránt. Nemsokára az egyén önmagától követel, eljut a saját irányításu - autonóm magatartásig. A nevelési folyamat legfelső szakaszára érő gyermeket tudatos önnevelés jellemzi. Még ekkor is nagy szüksége van önbizalomra és nem hasznosak a tartós konfliktushelyzetek.

A fejlődépszichológia az "első alakváltozás"-nak mondja a 10-11 éves kort. A gyermekekre zsirpárnák rakódnak, telési szakaszban vannak, a 12-13 év idején a második megnyúlási fázissal kell számolnunk. Ez a serdülőkor közvetlen alakváltoztatásban megnyilvánuló bevezetője. A gyermeki alkat megváltozik, a végtagok megnyúlnak, az arcvonások összekuszálódnak.

A változás következtében a mozgás összerendezetlenné válik, és fáradékonyak a felsőtagozat felső osztályaiban a

gyerekek. Sokan a hormonális működés megélénkülése miatt sima arcbrüktől búcsúznak el egy időre.

A prepubertásba lépők mesék helyett igaz történeteket /kalandosakat/ olvasnak. Élénken érdeklődnek a külvilág iránt és a másik nemet is távolról méregetik. Csalódottan érzik a szülőket, hogy tekintélyük csökken. Csoportok képződnek az osztályban: fiúk és lányok külön tömörülnek. A csoportokon belüli rangsor kialakul, bonyolult szabályjátékokat játszanak.

A lányok ingerlékenyek, veszekedősek, főként negatív tulajdonságokkal jellemzik társnőiket.

A fiúknál nő az agresszivitás. Bandákat alakítanak, annak a "törvényei" szerint élnek. Szolidaritást "cinkostársakkal" érznek.

Az interperszonális kapcsolatok, kommunikáció, és az olvasás a szókincs növekedését hozza magával.

Busemann nyomán a prepubertásba érők sokféle tevékenységi formája öt fő típusba sorolható:

1. testi mozgáskészségek gyakorlása,
2. gondozó tevékenység,
3. gyűjtő tevékenység,
4. befogadó szellemi tevékenység,
5. produktív szellemi tevékenység.

A korábban ideálként tisztelt felnőtt elveszti modell-jellegét, csökken a nevelői tekintély és más viszonyítási személyek ideálfunkciója növekszik. /Testvérek, barátok, kortársak, filmhősök, stb./ Hajlamosak arra, hogy túlbecsüljék önmagukat, másban keressék a hibákat. Indulataik hevesek,

kétkednek mindenben amit eddig igaznak, helyesnek találtak. Megrendül világszemléletük.

Én-jüket hangsúlyozzák a külvilággal szemben, nem tudnak együtt mozogni érzelmileg-hangulatilag a környezettel, időlegesen hanyatlik értelmi működésük.

Énazonosítási válság lép fel /Erikson/: az önmagukról való tudás lassan követi a valóságos változást. Új igények, feszültségek jelennek meg, amelyek nincsenek a személyiség szintjén integrálva.

A képzelet és a valóság disszonanciája az abszurd fantázia fölött érzett szégyen leküzdése lehetséges a referenciacsoportban szerzett új önismereti tapasztalattal.

Felteszi magának a kérdést, "milyen vagyok?" Így a személyekre, főként a saját személyre vonatkozó értékek körvonalazódnak, amelyek a bontakozó önismereti igény fogalmi rendszerét adják. /W. Stern gondolata/. A fantáziacsökkenés egyébként magával hozza a feszültségcsökkenést is, segítő eszköze az önismeret, ami függvénye a realitásérzéknek. /Prepubertásban még gyakran a reális keveredhet az irreálissal./

Az önismeretnek két forrása van az önmegfigyelés, valamint a szociális kép vonásai. /A kísérleti szociálpszichológiai kutatás igazolta, a mások véleményéről szóló információ változását ugyanolyan irányú változások kísérik a személy szociális képében és énképében./ A szociális kép alkotásakor a másikat tükörként használjuk.

Serdülőkorban jellegzetes jelenség az önismereti érzékenység. Erősödik a vágy az önátalakításra. Óvakodik a gyermek az integritását érintő magatartásu környezettől. Önala-

kitási hite erős. Fontos az önnevelés folyamatában a reflexió. Az egyén sajátos gondolatainak, érzelmeinek, cselekedetének szemlélője. Fokozatosan növelnie kell az önreflexió intenzitását. A folyamat során tudatosul a gyermekben az inadaptív jelleg a belső párbeszéd folyamán, mely szerint bizonyos gondolatok, tettek összeférhetetlenek egymással.

Közben az önismeret önneveléssé alakul át, az új kíváncsiságos viselkedéselemek tudatos formálása, rögzítése.

"Az ember mint nembeli lény csak a másik emberben találhat önmagára... az embernek önmagához való viszonya csak a másik emberhez való viszonya által lesz számára tárgyi, valóságos." /Marx/ Egyetért ezzel Vigotszkij, Wallon és Mead is: a személyiség azon keresztül válik saját maga számára is azzá ami önmagában véve, amit mások számára jelent. Éppen ez a személyiséggé válás folyamata. John /1976/ szerint a magatartás szabályozó folyamatai fejlődésének belső logikája szerint 6 szint épül egymásra.

1. - érzékletek;
2. - képzetek;
3. - tudat /több elemből összetett kép - egységes. A rendszerről és a környezetről integrálja az előző két szintet./
4. - szubjektív tapasztalat /újraszervezi a kezdettel és véggel rendelkező egységes történéssé, élménnyé a percepciók, visszaemlékezések, érzelmek, cselekvések idői rendjét./

5. - self mint a hosszúidejű emlékezés produktuma.

6. - az önmagunkról való tudás /sajátos kognitív folyamat, melynek objektuma a szubjektum./

Az önmagunkra fordított figyelem megnövekedésével a normasértő magatartás, például a mások félrevezetésére való hajlandóság valószínűsége csökken. Az ellenkező irányú folyamat - az önismeret és önkontroll csökkenése - együttjár a dezindividualizálódás folyamatával. /Kon, 1982./

Az önértékelés mechanizmusainak és ismérveinek ismerete a gyerekek, serdülők tanulásra motiválásában segítőkész.

Megakadályozhatja ezt a folyamatot a gyermekeknél:

- ha az anyának leendő gyermekéhez, majd újszülöttjéhez negatív érzelmek fűződnek;

- ha az anya túlságosan hideg-engedékeny nevelési elveket vall;

- ha a gondozást elhanyagolva, a nevelést sem vállalja;

- ha az anya külső kontrollú és kudarckerülő;

- ha a környezet antiszociális attitűdöt közvetít;

- ha a közösség hibásan közvetíti a társadalomban kialakult erkölcsi normákat;

- ha agresszív pedagógus megtöri a gyermek akaratát /dacot vált ki/;

- ha gúny tárgyává válik valamilyen hibája miatt a gyermek;

- ha a serdülőkor elején rossz ideállal identifikálódik;

- ha a szociális képet szolgáltató közösségi "prizma" hibás /aláértékelővé vagy túlértékelővé válik az énkép/;

- ha a személyiség önmagára vonatkoztatott prizma hibás;

- ha az iskolai nevelőközösség képzetlen;
- ha a naiv önismeret előítéletekből és sablonokból áll.

Az énkép és a "valódi én" megegyezésének vagy meg nem egyezésének kimutatása igen nagy körültekintést igényel. Egyik módszere lehet, ha a tanuló önmagáról nyilatkozik /esetleg fogalmazás keretében/. Ez a "kinyilvánított én". A lelke mélyén saját magáról kialakított véleménye: önleképezés. A kettő nem feltétlen azonos egymással. A különbség kiemelése még határozottan bizalmas kapcsolatban is nagy nehézségekbe ütközik. A "kinyilvánított /prezentált/ "én" és az önleképezés egymástól függése egyértelmű. Mindkettő önmaga bemutatására szolgál, csak az egyik másoknak, a másik önmagának szól. Egyik sem állandó, és egyik sem hitelesebb a másiknál. A "valódi én" természetesen nem azonos a "kinyilvánított én"-nel.

A "valódi én"-re a tevékenységből, a magatartásból következtethetünk.

"Az én vagyoknak az a kritériuma, hogy én csinálom. Ez az én tapasztalati bizonyossága."

A gyermek néha erőpróba elé állítja önmagát. Ennek célja önmegerősítés, illetve megakipróbálás. Ezzel az énképet tovább formálja, módosítja.

"Metodológiai elv: az iskolai osztályok, közösségek személyközi kapcsolatát nem az érzelmi szféra által behatárolt s önmagában zárt belső világnak tekintjük, hanem az objektív társadalmi viszonyok /a csoport által közvetített/ tükrözésének fogjuk fel."

/Dr. Dúró Lajos, 1981./

D/ Az énkép vizsgálatára használt módszerek. Részletes elemzés

R. Miller írja le a nevelési eredmények kutatásának három fő területét:

- "1. A világ megismerésének foka, ami a műveltségben és a világnézet tudományosságában jut kifejezésre.
 2. A tevékenységi irányok kiválasztása és a tevékenység hatékonysága a társadalom haladását és az egyén saját fejlődését szolgáló munkában.
 3. Az önmeghatározás és az önismeret elmélyítésének irányai."
- /Miller R., 1966. 36-38./

A szerző a pontos énkép fejlesztésének fontosságát hangsúlyozza a továbbiakban, a vizsgálat módszereire, technikájára azonban nem ad ajánlást.

A mérés helye:

Pécs I. kerületének egyik peremhelyzetű iskolája. Ajánlatos volt a vizsgálatot olyan intézményben végezni, ahol a lakosság szociális összetétele, társadalmi, kulturális viszonyai

jól követhető, összefüggő képet adnak a kutatónak.

Az iskola bányászlakta területen épült az 1950-es évek elején. Létszáma: 550-600 között változott az 1979-82. évek között. /Cigánytanulók száma 35-49 volt/. Évfolyamonként három párhuzamos osztály van.

A beiskolázási körzetben vannak:

- kb. 50 évvel ezelőtt/Széchenyi István által alapított I. Duna Gőzhajózási Részvénytársaság tervei szerint/ felépített egy- vagy kétszobás, kertes, gazdasági épülettel ellátott félkomfortos családi házak,
- kb. 20 éves úgynevezett "kocka" házak,
- összkomfortos szolgálati lakások,
- összkomfortos családi házak,
- szükséglakások.

Az iskola tanulói ebben a körzetben laknak.

Mint minden nagyvárosban, itt is az új lakótelepek nagy vonzást jelentenek. Ebből a körzetből ugyancsak költöznek el családok, de az iskola testnevelés és orosz tagozatos osztályok miatt a szülők és a gyerekek vállalják a napi kétszeri 40-50 perces autóbuszozást.

A tantestület tagjainak 73 %-a az iskola közvetlen közelében lakik, a többiek a városból "kijáró" gyerekekkel együtt naponta utazgatnak. Ragaszkodnak az összeszokott tantestülethez. Az úttörőcsapatban magasszintű mozgalmi munka folyik, erre több ízben felfigyelt a Magyar Úttörők Szövetsége Országos Elnöksége és 1978-ban Vörös Selyemzászlóval tüntette ki a csapatot.

200 méternyire az iskolától művelődési ház van /benne könyvtár, moziterem, szakköri termek, stb./. Az iskola és a művelődési ház szerződéses kapcsolatot teremtett, kölcsönösen tá-

mogatják egymást az intézmények. Anyagi biztonságot mindkettőnek a Mecseki Szénbányák ad. Együtt nevelik a lakosságot, a tanuló ifjúságot. Közel az iskola épületéhez bölcsőde, óvoda, középiskola van. Az általános iskolában leendő tanárok /III.-IV. évf./ több tantárgyból gyakorló órákat tartanak.

Az iskola épülete körül park, hatalmas sportpálya és napközis udvar van.

Az iskolában 17 szakkör, illetve sportkör működik.

Patronálók:

- a közeli laktanya KISZ szervezete,
- a Mecseki Szénbányák szocialista brigádjai,
- a Mecseki Szénbányák Építészeti Özeme,
- a Tejipari Vállalat,
- a 12. VOLÁN KISZ szervezete,
- a Kokszyár és Gázművek,
- a Kéményseprő Vállalat.

A vizsgált osztályok:

Megfigyelések alapján a testneveléstagozatos osztályokban a korai, sok figyelmet, összeszedettséget, jó időszervezést igénylő feladatok hamarabb érlelik a gyerekeket. Véleményük megalapozottabb a közös edzések magas óraszámja miatt, ezért negyedik testnevelés tagozatos osztályban is végeztünk méréseket. /Osztálylétszám: 32, ebből lány: 13./

A vizsgált ötödik osztály nem tagozatos. Öt évig egy osztályba jártak. Később többen osztályismétlők lettek. Osztályfőnökük már a gyerekek szüleinek nagy részét ugyanabban az iskolában tanították. /Osztálylétszám: 29, ebből lány: 10/

A hatodik osztály összetételére nézve nem változott a felső tagozatban. A nevelők szerint gyenge képességűek a tanulók. Nem furcsa ez, hiszen a két tagozatos osztályba irányuló "értelmesebb" tanulók miatt a beiskolázási körzetből más, jobb összetétel nem adódhat. /Osztálylétszám: 29, ebből lány: 14/

Az egyik hetedik osztály /7. a./ stabil szerkezetű, de nem ritka, hogy évismétlők növelik a létszámot. /Osztálylétszám: 28, ebből lány: 13/

A másik hetedik osztály /7. c./ az iskola legkisebb létszámú osztálya, orosz tagozatosak. Osztályfőnökök nagy gonddal vezeti a maroknyi gyermekcsoportot. /Osztálylétszám: 19, ebből lány: 12/

A testnevelés tagozatos nyolcadik osztály létszáma a mérés előtt egy évvel 10 tanulóval nőtt /feloszlattak egy kis létszámú osztályt az iskola vezetői/. A régi osztály tagjai jól ismerték egymást, az "újakat" kifogásolható magatartásuk miatt nem fogadták be. "Idén minden büntetést miattuk kapott az osztály" - állították egyhangúan. /Új osztálylétszám: 30, ebből lány: 10/

Az osztályokból a tanulók kiválasztása a személyiséglapok előzetes átvizsgálása alapján történt. További indok: a vizsgálat vezetőjének a vizsgált tanulók családjairól több évre visszamenőleg megbízható értesülései voltak. Így esett a választás a továbbiakban részletesen bemutatandó hét tanulóra.

E. Sándor	1968.	4. b.	testnevelés tagozatos
M. Ibolya	1967.	5. a.	nem tagozatos
K. Sándor	1966.	6. a.	nem tagozatos
O. István	1963.	7. a.	nem tagozatos
O. Ferenc	1966.	7. c.	orosz tagozatos
M. Olga	1964.	8. b.	testnevelés tagozatos
K. László	1964.	8. b.	testnevelés tagozatos

sz.év

Vizsgálati módszerek:

A kutatómunka első fázisa dokumentumelemzés volt. A kiválasztott osztályok haladási naplói a hiányzásokról, a félévi és évvégi tanulmányi eredményekről, dicséretekről, elmarasztalásokról adtak információt. A fegyelmi naplók, a személyiséglapok, szociogramok újabb adatokkal gazdagították a vizsgálatot. Alkalom nyílt a magyar irodalom órákon írt fogalmazások áttekintésére is.

Megfigyeléseket lehetett végezni: tanórákon, szabadidős foglalkozásokon, iskolai ünnepélyeken, szüreti együttműködések alkalmával, társadalmi munkán, sportolás közben, barátok között, néhányuk esetében családi körben.

Interjú /több esetben/ készült a vizsgált tanulókkal, szüleikkel, osztályfő^{nők}vel, szaktanárokkal, a tanulók testvéreivel, barátaikkal.

Vitákon is alkalom nyílt adatok, információk gyűjtésére.

Fogalmazásokat, rajzokat készítettek a vizsgált tanulók a következő kérdések alapján:

Milyennek látod magad, ha tükörbe nézel?

Milyen a külsőd?

Szeretnéd, ha külsőd más lenne? Miért? Milyen?

Milyenek a belső /lelki/ tulajdonságaid?

Milyen belső tulajdonságokat szeretnél magadban kialakítani?

Milyennek látnak téged pajtásaid, barátaid?

Tudod a véleményüket magadról?

Miben különbözik ettől a te véleményed magadról?

Mi a szüleid véleménye rólad?

Milyennek szeretnének látni?

Hogyan vélekednek rólad tanáraid?

A vizsgált tanulókról társaik körében 1979-ben fénykép-felvételek készültek.

A vizsgált osztályokra vonatkozó írásbeli anyag alapja:
Kósáné Ormai Vera-Járó Katalin-Kalmár Magda:

Fejlődéslélektani vizsgálatok c. könyvből

"Ün jellemzés és a társak jellemzése II." vizsgálat

/Továbbiakban "Tulajdonságlista" 1. melléklet/

A Pozsonyi Pedagógiai Kutatóintézet "Dotaznik záujmov oh practické cinnosti" /A praktikus tevékenység iránti érdeklődés kérdőíve/ című érdeklődést és pályaorientációt vizsgáló kérdőíve. Szerzője: M. Jurco.

/Továbbiakban: "Jurco kérdőív" 2. melléklet/

Mérei Ferenc: "Az iskolai osztályok szociálpszichológiája - orientációs vizsgálat"

/Továbbiakban: "Mérei orientációs vizsgálat" 3. melléklet/

Jakabné Szilágyi Klára-Völgyesi Pál: A tanulók megismerésének módszerei c. kiadványból:

"Irle-Csirszka féle kis érdeklődési próba"

/Továbbiakban: "Irle-Csirszka próba", Az érdeklődés vizsgálata 4. melléklet/

Pszichológia-mentálhigiéne /szerk. Hegedüs György/ c. jegyzetből: "Mandsley-Harsányi féle kérdőív"

/Továbbiakban: "M-H kérdőív" 5. melléklet/

A vizsgálati anyagok gyűjtése 1979-től 1982-ig történt, az adatok végső rendszerezése 1982 nyarán zajlott.

Részletes elemzés

A 4. b. osztály osztálytanítója az úttörőcsapat kisdobos vezetője volt. 5. osztálytól fiatal magyar-történelem szakos, energikus tanárnő vette át az osztályt. A gyerekek kapcsolata jó az osztályfőnökkel, de jól kötődnek a testnevelés tagozat vezetőjéhez is.

Az osztályban a hangulat békés, nyugodt volt 4. osztályban. A rajban vegyes őrsök működtek. A gyerekek mozgásigénye nagy, szívesen játszanak, sportolnak együtt.

Az osztály szerkezetében kiscsoportot alkottak azok a tanulók, akik a város másik, távoli lakótelepéről utaznak a tanítás helyére és az edzésekre.

Az osztály tanulóinak zöme úszik, atletizál, mások tornáznak vagy labdajátékosok /kézilabda/.

Negyedikes korukban a "Tulajdonságlista" alapján az osztály minden tanulója jellemezte osztálytársait és magát /1.1. melléklet/. Mindenkiről átlagosan 135,15 jelzés áll információként rendelkezésünkre. Egy tanuló vonatkozásában a pozitív tulajdonságok átlagos értéke 88,32, a negatív tulajdonságok átlaga: 46,76.

A "Tulajdonságlista" értékeléséhez ajánlott szempontok közül az 5. nem volt alkalmas felhasználásra, hiszen a 60 tulajdonság közt az értelmi és közösségi vonások elkülönített összegzésére alkalmas csoport nem képezhető. Maga a vizsgálat módszere sem tehet éles különbséget az egymást nagy mértékben átszövő területek között.

A 8., 10., 11. kérdésre csak a kiemelt tanuló vonatkozására válaszol a dolgozat.

A 4. b. osztály értékelésekor kitűnt, hogy a legtöbb jelzést a 6. sz. lánytanuló kapta /267/, az osztályfőnök szerint az osztály "sztár"-ja. A legkevesebbet az újonnan érkezett 29. sz. fiú tanuló kapta /80/.

Az 1.1. mellékletben a + és - rovatban látható a pozitív és negatív tulajdonságok összesítése. Kiemelkedően sok pozitív jelzést kapott a 6. sz. lány, /259/, a fiúk közül a 2. sz. /211/.

A negatív jellemzők számával "vezet" a 8. sz. fiú /158/ és a 7. sz. fiú /131/, a lányok között a 3. sz. /80/.

E. Sándor jelzései az átlagnak megfelelő arányt mutatják. Ezek alapján úgy tűnik társait reálisan ítéli meg. Jellemzésükre 110 jelzést használt. Magáról 8 tulajdonságot sorol fel, ebből 6 pozitív, 2 negatív.

"Kiemelkedően sok"-nak az átlagos értéknél 1,5-szer nagyobb tekintetű /jelen esetben: 132/. Az osztályban kiemelkedően sok pozitív tulajdonságú tanuló: 2. sz., 21. sz. fiúk; 6. sz., 16. sz., 28. lányok.

"Kiemelkedően sok" negatív tulajdonsággal /70 fölött/ 7 tanuló rendelkezik: 1. sz., 7. sz., 8. sz., 10. sz., 27. sz., 30. sz. fiúk; 3. sz. lány.

A vizsgált kisfiú E. Sándor a kiemelkedők között nem szerepel.

A tanulók egymásról készített jellemzései az osztályban tanító nevelők megállapítása szerint: reálisak.

A fiúkra jellemző tulajdonságok:

bátor /200/

becsületes /103/

figyelmetlen /84/

goromba	/107/
hangoskodó	/100/
okos	/73/
vidám	/139/.

A lányokra jellemző tulajdonságok:

becsületes	/92/
csendes	/85/
igazmondó	/65/
jóindulatu	/59/
jó szervező	/62/
jószivű	/77/
kedves	/63/
megbízható	/76/
megértő	/50/
okos	/78/
pletykás	/78/
segítőképz	/49/
vidám	/81/. /Követhető az 1.7. mellékletben./

A lányok tulajdonságlistája a "jószág"-ot sugározza.

A 4.-es kislányok konformképet kaptak. Negatív értékek közül jellemző: pletykás.

Igy különül el egymástól a lányok "angyali" és a fiúk "ördögi" világa. A romantikus összképpel a gyerekek nagyon elégedettek, büszkék rá.

Hat tulajdonság mutat egyensúlyi viszonyt: becsületes, dicsekvő, indulatos, komoly, önállótlan, ügyetlen. A valóságot igazolja a kapott kép. A prepubertás jellegzetes összképe ez.

Az összes osztály kiemelkedően magas és alacsony értékeit összesítő táblázatból/1.7. melléklet/ kiderül, hogy a bátor, dicsekvő, gondoskodó, goromba, hangoskodó, komoly, nyílt, okos, önálló, önállótlan, pletykás, szófogadó, szorgalmas, türelmes, türelmetlen, vidám, zárkózott tulajdonságok vonatkozásában valamennyi korcsoportnál magasabb pontszámmal rendelkezik a 4. b. osztály. Oka lehet: válogatott, tagozatos osztály;

az osztálytanító igényessége;

jó családi körülmények /ritka a szocializációs zavar/.

Csak egy tulajdonság /népszerűtlen/ maradt háttérben. Ez korukkal, érdeklődésükkel, szociometriai státuszukkal magyarázható.

E. Sándor

Pécssett, 1968. december 5-én született.

Apja foglalkozása: gépkocsivezető.

Anyja foglalkozása: pénztáros.

Testvére: Róbert - 4 évvel fiatalabb.

Lakóhelye: Pécs, III., új lakótelepen összkomfortos kétszobás lakás.

Óvodába nem járt, csak iskolai előkészítőbe.

Elsőszülött. Gyakran a nála határozottabb, kissé agresszív fiútestvére verekedést kezdeményez. Apja, ha elveszti türelmét kiabál, megüti fiait. Mióta az új, emeletes házban laknak, /elköltöztek a nagyszülők családi házából/ az apa jobban türtőzteti magát - a szomszédok miatt.

Sándor kortársai átlagos magasságát nem éri el, vékony, izmos, barna fiú /6. melléklet/.

Tanulmányi előmenetelét a 6.1. melléklet mutatja. Követ-
hető, hogy a jó tanulók sorába tartozott még alsó tagozatban.
5. osztálytól magatartása a többet követelő osztályfőnök és az
emelkedő közösségi kritika miatt csak 7. osztályra érte el a
jó szintet. Szorgalmát nem tükrözi a "jó" minősítés - ennél
gyengébb, szerénysége, csendessége miatt a megérdemeltnél jobb
ez az érték. Tanulmányi eredményét a 7. osztály tavaszán szer-
zett súlyos könyöktörése erősen visszavetette, különösen ked-
venc tantárgyában, biológiában a tervezett jeles helyetti kö-
zepes osztályzat törte le.

1979-ben osztálytanítója a "Tulajdonságlista" alapján
így jellemezte: becsületes, gondoskodó, jó szervező, kedves,
kötelességtudó, lelkiismeretes, megbízható, művelt, népszerű,
önálló, őszinte, segítőkész, szerény, szófogadó, szorgalmas,
udvarias.

Személyiséglapján 4. osztályban készült az utolsó be-
jegyzés /E. Sándor 1982-ben a 7. osztályt fejezte be/.

Lakóhelyváltoztatása miatt új baráti kapcsolatokat épi-
tett ki, ugyancsak utazó osztálytársai és vele együtt utazó
fiúk között.

Osztálytársai szerint: bátor /7/, becsületes /8/, dicsek-
vő /5/, gondoskodó /5/, jószívű /6/, kedves /7/, okos /8/, vidám
/10/. /A számok a "Tulajdonságlista" rovataiban levő osztály-
társaktól eredő jelzések számát mutatják./

Közösségi megbízatása: nyakkendő felelős.

Szülei szerint mozgékony, simulékony természetű kisfiú.
Testvérét nagyon szereti, tanulásban sokat segít neki.

Szabadidejében atlétika edzésre jár, kalandos könyveket olvas, szívesen sakkozik apjával, moziba jár barátaival.

Tanárainak és szüleinek rá vonatkozó értékeléséről így ír: "A szüleim véleménye rólam, eléggé szorgalmas és jó. Engem nagyon jónak, szorgalmasnak és ötös tanulónak akarnak látni. Tanáraim úgy vélekednek rólam, hogy órán egy picit beszédes vagyok. A napköziben a tanár néni úgy vélekedik rólam, hogy nagyon beszédes és egy picit rossz vagyok." /Fénymásolat a fogalmazásról a 6.3. melléklet/

A fogalmazás alapján három féle szerepre következtethetünk:

1. A szülők nagyfia, akire támaszkodhatnak.
2. Az iskolában érdeklődő, osztálytársai között feloldódó, vidám gyerek.
3. Fáradt napközis, aki már nem nagyon fegyelmezi magát.

1979-ben a "Jurco kérdőív" /2.; 2.1. melléklet/ kérdés-sorára adott válaszok összesítésekor egyenlő mértékben/20-20/ választott "műszaki-szerelő"-i és természettel kapcsolatos területet. Az emberekkel való munka is vonzza /17/, kevésbé a természettudományos kísérletezés /14/ és a kulturális terület /10/. A vizsgálat 1982.-i megismétlésekor legvonzóbbnak a technikai terület tűnik /23/, egyforma mértékben érdeklődik a természettudományos kísérletezés és a természettel kapcsolatos tevékenységek iránt /22/, nőtt a korábbihoz képest vonzódása az emberekkel való munka iránt is /21/, de jelentősen emelkedett a kulturális terület iránt is /17/. Kitűnik, hogy a világnak több gyakorlati területe érdekli, mint a korábbi mérés során: 81 helyett 105!

Apja foglalkozása erősen befolyásolja érdeklődését.

Az "Irle-Csírszka próba" azt jelezte, hogy 1979-ben határozottan humán irányulása /+ 5/ volt. A minimalista tevékenységtípusok taszították /- 2/. Az 1982-ben megismételt felvétel szerint jelentős változás állt be: - 1-ről + 2-re nőtt a közlekedési területen az érdeklődés, + 5-ről 0-ra csökkent a humán és + 1-ről - 2-re csökkent az adminisztrációs tevékenység iránti érdeklődés. /4.; 4.1. melléklet/

1979-ben a "Mérei orientációs vizsgálat"-ra válaszolva a Legfontosabb-Legellenszenvesebb ellentétpárban összefüggést nem tapasztalhattunk. 1982-ben: szép, megbízható, erkölcsös, őszinte lett a legfontosabb /3., 4., 8., 38./.

Első méréskor a Fontos-Ellenszenves párban a 2., 3., 4., 6., 8., 9., 10., 11., 30., 31., 32., 36., 37. kapcsolat volt fellelhető. 1982-ben a sorozat: 2., 5., 6., 9., 10., 14., 15., 17., 22., 29., 33., 36., 39. volt. Azonosság a 4. és 7. osztályos korban: önzetlen, kedves, nyugodt, ápoltság /2., 6., 9., 10./.

Kevésbé fontos párok 1979-ben: 1., 5., 14., 16., 18., 24., 39., még 1982-ben 20., 30., tehát egyezés nincs.

A differenciálódás az elmúlt három ében tovább zajlott. Az önirányítás alapjait szolgáló tulajdonságrendszer kialakulásban van, még nem kiforrott. /3.; 3.1. melléklet/

A 7. osztályban önmagáról /Tulajdonságlista alapján/ adott jellemzés az eszményivel /v.ö.: előbbiekben/ való azonosulás igénye és pillanatnyi állapota összhangot tükröz: csendes, figyelmetlen, jószívű, komoly, lelkiismeretes, megbízható, megértő, művelt, népszerű, nyugodt, önálló, őszinte, jó szervező, titoktartó, türelmes, segítőkész, szerény, szófogadó, udvarias, vidám.

A személyiség véleményének hitelességét és neurotikus voltát mutatja ki az "M-H kérdőív". 1979-ben $N = 5$ érték azt mutatta, hogy Sanyi idegi reakciói stabilak, 1982-ben $N = 9$ érték bizonyos labilitást jelez. Oka lehet: előrehaladt a serdülésben, tanulmányi eredményei nem felelnek meg igényeinek, aggasztja könyöksérülésének gyógyulása /újabb műtét előtt áll/.

Az $L = 6$ érték a hitelességet nem teszi kétségesé, ez az index 7. osztály végén 2-re csökkent. A fejlődés jó irányban halad a v.sz. önmagát jobban ismeri.

E. Sándor az interjú során elmondta, hogy kedves tantárgya: a testnevelés és a technika /1979/, később az élővilág kiegészítette a sort /1980/. Ez az érdeklődés tartós, a követés során nem változott.

A következő kérdésekre

- mi a véleményed külsődről;
- milyen belső tulajdonságaid vannak;
- melyik tulajdonságodon szeretnél változtatni;
- barátaidnak mi a véleménye rólad, 4. osztályban és 7. osztályban sem válaszolt írásban, mert nem szeret fogalmazni, de írni sem. Válaszából kitűnt, hogy ezekről a dolgokról nincs határozott véleménye. 7. osztályos korában jelezte, hogy külső megjelenésével elégedett, szorgalmasabb szeretne lenni, barátai szeretik.

Belső tulajdonságainak megítélését nagy mértékben a család - különösen apja mint referencia személy - határozza meg. A követés során változtatott dicsekvő magatartásán, jó tulajdonságait megőrizte, fejlesztette.

Osztályfőnöke és nevelője szerint önbizalma kicsi, túlságosan csendes az iskolában, a közösség véleményének befolyásolására

nem vállalkozik.

Pályairányulása változott, apja legnagyobb örömére. Tanulmányi eredményeiért Sanyi állatorvos nem lehet, szobafestő és mázoló szakmát akar tanulni. /Ma az egyik legdivatosabb, úgynevezett "jólfizető" mesterség./

A jó alapokkal induló személyiség önértékelését az erős apai egyéniség külső kontrollúvá alakítja. Tudatos, pedagógia-ailag megfontolt személyiségnevelés ennek ellenében nem történt. Önbizalma kicsi.

Szüksége lenne olyan referenciacsoportra, ahol személyiségének értékei jobban tudatosulhatnának, fejlődhetnének.

Énképe kialakulatlan, éretlen, negatív színezetű.

Az 5. a. osztály osztályfőnöknője több mint két évtizede ebben az iskolában dolgozik. Tanítványai között több is van, akinek szüleit is tanította matematikára, fizikára. Határozott rideg nevelési stílus jellemzi, érzelmeit nem hozza nyilvánosságra.

Az osztály nem tagozatos. Ebben a három párhuzamos osztállyal, kettő tagozattal működő iskolában eleve gyenge képességű összetételt eredményez. A létszám 29-ről 21-re csökkent négy év alatt az osztályismétlők lemorzsolódása miatt, de a felsőbb osztályokból lemaradókat ők fogadták be. A fluktuáció tehát nagy volt a négy év során.

A rajz mozgalmi munkájára a rendezvényközpontuság volt jellemző. Főként a külsőségek vonzották a tanulókat.

5. osztályban /1.2.1. melléklet/ és 8. osztályban /1.2.2. melléklet/ a "Tulajdonságlista" alapján jellemezték a tanulók egymást és magukat. 5. osztályban minden tanulóról átlagosan 103,2 jelző, 8.-ból 96,4 áll rendelkezésünkre. A tulajdonságok számának csökkenését okozhatta az alaposabb ismeret a társakról és az, hogy az osztály tagjai "külső" kapcsolatokat is kiépítettek.

Pozitív jelzéseket átlagosan 57,86-ot használtak 5.-ben, 8.-ban pedig 81,1-t. Az arány növekedett a négy év alatt.

5. osztályban egymás jellemzésére 45,34 negatív jelzést alkalmaztak átlagosan, 8. osztályban ez 31,6 volt. Az arány azért elgondolkodtató, mert mint az 1.7. melléklet igazolja: valamennyi osztály és korcsoport között a legkevesebb pozitív és legtöbb negatív jelzést ők gyűjtötték össze.

A legtöbb jelzést 11. sz. lánytanuló kapta 5. osztályban /151/, és ugyancsak ő 8. osztályban is /145/, ekkor 8-as

számot kapta a névsorban.

A legkevesebb jelzést 5. osztályban /68/ a 25. sz. fiú kapta, 8. osztályban /60/ ugyancsak fiú - 12. sz.

Kiemelkedően sok pozitív jelzést kapott /135/ a 11. sz. lánytanuló 5. osztályban és 8. osztályban /136/ 8. sz. jelzéssel. A fiúk közül 10. sz. és 12. sz. tanuló /105, illetve 106/ a legjobbak társaik szerint és 8. osztályban sem változott a helyzet, hiszen a személyek azonosak: 7. sz. és 9. sz. /118/. Legkevesebb pozitív jelzést kapta a 15. sz. fiú /21/, 8.-ban a 7. sz. fiú /119/.

Legtöbb negatív jelzést kapott 5.-ben a 15. sz. fiú /124/, lányok közül a 14. sz. tanuló /97/, 8. osztályban a 2. sz. fiú /119/ és a 14. sz. lány /26/.

Kiemelkedően sok pozitív jelzést 5. osztályban az 5. sz., 10. sz., 12. sz. fiú és a 11. sz., 28. sz. lány, 8. osztályban 8. és 21. sz. lánytanuló kapta. /Kiemelkedő 79-től/

Kiemelkedően sok negatív jelzést hét tanuló kapott 5. osztályban /71-től/: 2. sz., 3. sz., 7. sz., 8. sz., 15. sz., 19. sz., fiúk és 14. sz. lány. Míg 8. osztályban /47-től számítva kiemelkedőnek/ 2. sz., 4. sz., 20. sz. fiúk.

A részletesebben vizsgált M. Ibolya a kiemelkedő tanulók között nem szerepel. 5. osztályban a rá vonatkozó pozitív jelzések száma /46/ alacsonyabb volt, mint a negatívaké /56/. Ez az arány 8. osztályra jelentősen megváltozott: pozitív - 78, negatív - 15.

Fiúkra jellemző tulajdonságok:

5. osztályban

2. bátor /107/
3. becsületes /73/
5. buta /61/
13. hangoskodó /86/
57. udvarias /70/

8. osztályban

2. bátor /56/
13. hangoskodó /47/

Lányokra jellemző tulajdonságok:

5. osztályban

9. gondoskodó /21/
11. gyáva /62/
19. jóindulatu /29/
22. kedves /40/
41. okos /34/
46. pletykás /59/
50. szerény /26/

8. osztályban

3. becsületes /68/
6. csendes /47/
16. igazmondó /33/
19. jóindulatu /39/
21. jószívű /43/
22. kedves /39/
25. kötelességtudó /43/
29. megbízható /22/
32. megértő /24/
33. megfontolt /17/
34. művelt /25/
37. népszerű /25/
41. okos /24/
42. önálló /19/

A fiúk tanulmányi eredménye messze elmaradt a lányokétól, így ez a viszonylagos kép elfogadható. "Szürke" tanuló 5. osztályban és 8. osztályban sem volt.

Az 5. osztályban a becstelen, gyáva, hazug, rosszindulatu tulajdonságok az összes többi osztályt negatív értelemben messze megelőzi. 8. osztályos korukban már csak a népszerűtlen jelzővel előzik meg a többi osztályt /korábbi önmagukat is/. A becsületes, jószívű, önálló, vidám tulajdonságokat minden tanuló legalább egyszer jelzőként megkapta, az "önállóság"-ban mégis valamennyi csoport mögött elmaradnak.

M. Ibolya

Pécsett, 1967. szeptember 20-án született.

Apja foglalkozása: szobafestő

Anyja foglalkozása: boltvezető helyettes

Testvére: István /10 évvel fiatalabb nővérénél/

Lakóhelye: Pécs III. kerülete - új lakótelepen
összkomfortos lakásban.

Négy évig járt óvodába

Napköziben étkezett.

Elsőszülött. Tíz éves koráig egyedül volt, kényeztetésben volt része. Kistestvére születése óta feladatai, kötelességei száma megnőtt, a szeretetben osztozni kényszerül, bár testvérét szereti, szépen gondozza, tanítgatja, a szülők idejéből kevesebb jut neki, elégedetlen e miatt. Anyja külső kontrollú, nehezen dicsér, főként elmarasztal.

A kislány korának megfelelő testformát mutat, arányos, kisportolt. /7. melléklet/

Tanulmányi eredményét a 7.1. melléklet mutatja. Az első négy osztályban jórendű volt, ezen 7. 8. osztályban rontott keveset. Tanulni nem szeret. Szorgalma többnyire jó, magatartása 3. 6. 7. 8. osztályban példás volt.

5. osztályban az osztályfő véleménye szerint /"Tulajdonságlista" alapján/: becsületes, csendes, gondoskodó, igazmondó, jóindulatu, jó szervező, jószívű, kedves, komoly, kötelességtudó, lelkiismeretes, megbízható, megértő, megfontolt, nyugodt, önálló, őszinte, segítőkész, szerény, szófogadó, szorgalmas, udvarias, zárkózott.

8. osztályban az osztályfő sokat hiányzott, a személyiséglapra /7.2. melléklet/ négy év alatt csak egy kiegészítő megjegyzést írt /"bal fülére"/, pályairányító munkája elhibázott volt, így az 5. osztályban írt jellemzés realitását is megkérdőjelezi.

Az 5. osztály első félévében a pedagógusok értékelik a tanulókat. E szerint jóképességű, kombinációs képessége gyenge, közepes nyelvi adottságokkal rendelkező gyerek /bal fülére nagyot hall/. A leírtak ellenére karénekes, furulya szakkör tagja volt. Az osztálynak Ibolyáról kialakított véleménye: dicsekvő /7/, gyáva /7/, irigy /6/, jószívű /5/, pletykás /9/. 8. osztályban: becsületes /11/, igazmondó /4/, jóindulatu /4/, jószívű /5/, kedves /5/, kötelességtudó /4/, megbízható /4/, megértő /4/, művelt /4/, népszerű /4/.

Az eltelt három év során több tulajdonság vonatkozásában jelentős változás állt be.

	5. oszt.	8. oszt.
becsületes	1	10
figyelmetlen	3	0
gyáva	7	1
igazmondó	1	4
irigy	6	0
megértő	0	4

Sem az iskolaorvos, sem az osztályfő, sem az ének szakos, sem a magyar szakos nevelő nem figyelmeztette, hogy nem valószínű a felvétele. Módosítása szerencsétlen, mert az egészségügyi szakközépiskolában ugyan fogadták, de a pálya sajátosságait, követelményeit nem ismeri, sőt miután némely részfeladatról értesült - irtózást váltott ki belőle. A rossz új alternatíva az énkép negatív irányú változását eredményezte. Eleve nem alkalmas leendő feladatának ellátására, kedve sincs hozzá. "Becsületből kitartok" - mondta. Ebben az anya külső kontrollú, bizonytalan énképű és értékorientációjú személyisége nem fogja támogatni /eddig is magas elvárásai tovább nőnek majd/. A szülők a társadalmi mobilizáció jelentős lehetőségének tekintik Ibolya beiskolázását, az elsajátítandó ismeretek feldolgozásában segíteni nem tudnak.

Ibolya barátságos, alkalmazkodó, megbízható, könnyen formálódó, de sérülékeny személyisége támaszt csak jó pedagógusban, egészségügyi pályán dolgozó szakmai irányítóban lelhet.

népszerű	0	4
pletykás	9	3
szófogadó	5	1

Összességében 71 pont értékű az emelkedés.

Az osztály tagjai egymásról 5. osztályban 4,69 jellemzőt soroltak fel átlagosan. 8. osztályban 4,5 volt az átlag. Ibolya jelzései osztálytársairól csak ritkán estek egybe önmagukról kialakított véleményével, viszont a többiek is hozzá hasonlóan jellemeztek. Ebből arra következtethetünk, hogy a tanulók önismérete ebben az osztályban alacsony szintű volt. Ez a helyzet 8. osztályra pozitív irányban változott. Ibolya jelzései reálisaknak bizonyultak.

5. osztályban elköltözött barátnője, így rövid időre magára maradt, aztán gyorsan új barátokra talált. 8. osztályos korában igazi barátja elköltözött /Ibolyánál jóval idősebb fiatalember/ aki időközben segítette önbizalmát fejleszteni. A kislány nagy társasággal kárpótolja most magát. Könnyen ismerkedik, társai szeretik.

5. osztályban írt fogalmazásai szerint /7.3.1. melléklet/ külsejével elégedetlen, ez 14 éves korára sem változott. Hiúságáról tud. A divat nagyon foglalkoztatja. Felnőtt környezete is igényes [környezetére.] megjelenésre.

Belső tulajdonságaival elégedett volt, mert nem okozott kárt, szabályba ütközött nem tett. /Fogalomzavar/ Vágyai tisztázatlanok, ködösek voltak /7.3.3. melléklet/. Társainak róla alkotott véleményét reálisan látja, valóban becsületes, jókedvű, vidám jelzőket használnak vele kapcsolatban /7.3.4. melléklet/. Szülei véleményéről két mondatot fogalmazott, de nem mond vele semmi lényegeset. Vele kapcsolatos elvárásait ismeri. /7.3.2. melléklet/

Ugyanigy a tanárok véleményét sem tudja biztosan, csak szorgalom és magatartás jegyeiből következtetett rá.

6. osztályból az osztályfőnöki feljegyzésekhez csatoltan többszemponthu felmérés válaszait találtuk. /7.3.5. melléklet/ "A gyenge idegrendszerű" kifejezés használata alaptalan, Ibolya az osztályfő figyelmét akarta ezen a módon magára vonni, éppen úgy mint a 6. válasszal, ugyanis a család nem vallásos, nem járnak templomba.

8. osztályból maradt fogalmazás, önjellemzés /7.3.6. melléklet/ szerint vidámnak tartja magát, és csak év végén bizonytalanodott el ez a véleménye. A pályamódosítás megviselte. A leírt napi 2-3 órás tanulásból /a lányinterjú szerint/ 1-1,5 óra telik aktiv tanulóssal, a többi álmodozás volt.

Ibolyát motiválni dicsérettel, elismeréssel lehet. Ezt hiányolja anyjával kialakult kapcsolatában.

A 7.3.7. melléklet már a sikertelen felvételi elbeszélgetés és tagozatmódosítás után készült fogalmazás hangulatát mutatja. A "Társadalomkutató" és "Természetkutató" azt jelenti, hogy ilyen vetélkedőkön vett részt a vizsgált tanuló 8. osztályban.

A 6. osztályban készített felmérést megismételték 8. osztályban a tanulók /7.3.8. melléklet/. Ujra olvashatjuk, hogy Ibolya bal fülére gyengén hall, de még ekkor is lehetett e miatt az énekkar és a zenekar tagja. Megtudjuk róla, hogy türelmes, a gyerekeket szereti, sajnálatos, hogy nem lehet óvónő.

A 7.3.9. jelzésű melléklet 8. osztály végén, bizonyítványosztás után készült. Ibolya "felnőtteken", idegen kifejezésekkel tüzdeltén kísérel meg fogalmazni, egyelőre nem sok sikerrel.

Az osztályközösségben betöltött szerepét jól látja, tudja, hogy hozzájárult az osztályközösség javulásához. Tanárai és szülei szigorúbbak lettek hozzá, az elvárások gyakran igazságtalannak tűntek számára. Hálás annak a két nevelőnek, akik segítették kudarcai után, lelkiileg megtámogatták.

A "felnőtt nő", az "anya" lett az ideál számára, de a személyiségjegyeket teljes egészében még nem szintetizálta.

Az első szerelemmel már találkozott, az elválás fájdalma megkönnyeztette az interjú alkalmával újra.

Szeretne szorgalmasabb lenni, de erőfeszítéseket ennek érdekében nem tesz.

Jövőre vonatkozó tervei: "Az életemet egyszerűen, rendes ember, tiszta háziasszony, gondos anyaként szeretném leélni. Szeretnék megbecsülést szakmámban, és olyan kollegákat, akiknek velem együtt "első a kötelesség" lenne a jelszava."

Fogalmazásának stílusa és a mellékletekben olvasható helyesírási hibák igazolják, hogy az osztályfőnök által javasolt gépirói munkakör betöltésére nem lenne alkalmas.

Ibolya osztályának szociometriai ábráját az osztályfő országjárás után készítette a 8. osztály végén. A tanulók közösségi kapcsolódásai az osztályban eddig nem tapasztalt összefüggéseket tártak elénk. Ibolya a fiúk és lányok csoportjának összekötője lett /15/, s ezáltal "kulcsszereplőjévé" vált osztályának. Döntési szituációkban kérték véleményét, hallgattak rá. Ez növelte önbizalmát, s valamelyest változtatott a közösség korábbi véleményén, társai szemében személyisége még pozitívabb színezetű lett, népszerűbbé vált.

Szabadidejében házimunkát végez, játszik testvérével,

Szakkörökbe járt, szívesen olvas lányregényeket. /Irodalmi izlése gyenge.

"Jurco kérdőív". 5. osztályban dominálónan jelentkezett az emberekkel való munka igénye. Szívesen beszélget, társait gyakran szórakoztatja. A kérdőívre adott válaszok szerint - bár erről még kevés ismerete lehetett -, a természettudományos kísérletek is vonzották /17/, érdekelte a természet /16/, végül a kulturális /12/ és a műszaki terület /10/.
/2.1. melléklet/

Az "Irle-Csirszka próba" alapján 5 humán és 4 mezőgazdasági munkakört választott, a vezetési és a minimalista terület /3-3/ nem érdekelte. /4.; 4.1. melléklet/

"Mérei orientációs vizsgálata" során a legfontosabb-Legellenszenvesebb csoportban nem volt egybeesés. A Fontos-Ellenszenves fogalompárokban a nyugodt /9/, ápolt /10/, művelt /19/, a Kevésbé fontos - Kevésbé ellenszenves csoportban a barátságos-barátságtalan párt jelölte meg. E szerint erkölcsi fogalmi rendszere 5. osztályban még felszínes kialakulatlan volt. /3.; 3.1. melléklet/

"M-H kérdőív" eredményeként a neurotikus indexnél 10-es értéket kaptunk. Ibolya kapkodó beszéde, írásképe igazolja ezt az értéket. $L = 5$, az önmagát és értékeit kereső gyermek bizonytalanságát tükrözte.

A 8. osztály keserves tapasztalatokkal gazdagította Ibolya személyiségét. A hibás pályairányítás miatt pályamódosításra kényszerült gyermek még most sem sajnálja, hogy három nyáron át munkát vállalt kisgyermek mellett. Célja az volt, hogy középfokú óvónőképző intézet elvégzése után óvónő lehessen.

Sem az iskolaorvos, sem az osztályfő, sem az ének szakos, sem a magyar szakos nevelő nem figyelmeztette, hogy nem valószínű a felvétele. Módosítása szerencsétlen, mert az egészségügyi szakközépiskolában ugyan fogadták, de a pálya sajátosságait, követelményeit nem ismeri, sőt miután némely részfeladatról értesült - irtózást váltott ki belőle. A rossz új alternatíva az énkép negatív irányú változását eredményezte. Eleve nem alkalmas leendő feladatának ellátására, kedve sincs hozzá. "Becsületből kitartok" - mondta. Ebben az anya külső kontrollú, bizonytalan énképű és értékorientációjú személyisége nem fogja támogatni /eddig is magas elvárásai tovább nőnek majd/. A szülők a társadalmi mobilizáció jelentős lehetőségének tekintik Ibolya beiskolázását, az elsajátítandó ismeretek feldolgozásában segíteni nem tudnak.

Ibolya barátságos, alkalmazkodó, megbízható, könnyen formálódó, de sérülékeny személyisége támaszt csak jó pedagógusban, egészségügyi pályán dolgozó szakmai irányítóban lelhet.

A 6. a. osztály főnöke nagyon sokat hiányzott. Betegsége ugyan lehetővé tehetné volna, mégsem gondoskodott osztályáról, saját "karrierjét" építgeti. A raj mozgalmi munkája alacsony szintű volt.

A felső tagozat első két éve során a közösség nem formálódott megfelelően.

A tanulók a "Tulajdonságlista" kitöltésekor egymásról átlagosan 6,9 véleményt jeleztek, minden tanulóról átlag 88,7 jelzésünk van /1.3. melléklet/.

Az osztály kialakulatlan normarendszere miatt a "szórás" túl nagy. Átlaghoz közelítő tulajdonság: becsületes /5,6/. A pozitív jelzések egy tanulóra eső átlaga 59,9, a negatív jelzéseké 28,9. Az osztálytársak egymás értékelésében a többi osztályhoz hasonlítva kimagasló gyakorisággal jellemezték egymást a: jó szervező /93/, lelkiismeretes /61/ tulajdonságokkal.

Minden tanuló kapott legalább egyszer jelzést a következő tulajdonságokban: jóindulatu, jó szervező, kedves, lelkiismeretes, megbízható, megértő, művelt, nyílt. Ezek közül több realitása kicsiny.

Legalacsonyabb értékek gyűltek össze valamennyi osztály közül a 6. a-ban a következő tulajdonságokban: engedetlen, hanyag, komoly, közömbös, lusta, meggondolatlan, megfontolt, műveletlen, nem őszinte, népszerű, önálló, rosszindulatu, segítőkész /1.7. melléklet/.

Sajnálatos a: komoly, megfontolt, népszerű, önálló, segítőkész alacsony értéke, de ezek háttérbe szorulása az osztály értelmi nivójával és a közösség hiányával magyarázható.

Kiemelkedően sok jelzést /133 fölött/ az 1. sz. /171/ és a 6. sz. /141/ fiútanuló kapta.

Hét olyan tanuló volt, aki magáról jelzést nem adott, talán az önismeret hiányát, bizonytalanságát, a felelősségvállalás hiányát jelzi ez.

Kiemelkedően sok pozitív jelzést /89,8 fölött/ kapott az 1. sz. fiú /153/, és a 22. sz. lány /102/.

Kiemelkedően sok negatív jelzést kapott /43,3 fölött/ a 6. sz. /119/, a 7. sz. /46/, 11. sz. /84/, 17. sz. /68/, és a 20. sz. /51/ fiútanuló. Mindannyian egy baráti társaság tagjai: gorombák, verekedősek, hangoskodók, önzők, lusták, megbízhatatlanok, becstelenek, buták társaik szerint.

K. Sándor pozitív tulajdonságainak száma 79, negatív tulajdonságaké 17 /összesen 96/. Sem a kiemelkedően pozitív, sem a kiemelkedően negatív jelzésűek között nem szerepel.

A fiúk jellemzői az osztály véleménye alapján:

bátor	/68/
becstelen	/33/
buta	/61/
figyelmetlen	/46/
hangoskodó	/51/
jószívű	/61/

Lányok jellemzői:

becsületes	/94/
jószervező	/54/
kedves	/56/
okos	/34/
pletykás	/37/

K. Sándor

Pécsett, 1966. augusztus 5-én született.

Apja foglalkozása: bányalakatos.

Anyja foglalkozása: htb.

Testvére: László /8 évvel idősebb, családos, elköltözött/

Lakóhelye: Pécs, III. kerületében az új lakótelepen.

Óvodába négy évig járt.

Családjában nyugodt légkör uralkodik.

Anyja határozott, apja békés természetű. Büntetni nem szokták, igaz alkalmat sem ad rá a gyermek.

Szülei szerint Sanyi megbízható, szófogadó, önálló.

K. Sándor az alsótagozatos évek elején a város másik iskolájába járt. Veséjével betegeskedett, e miatt hosszabb ideig kórházban volt, majd otthon kényszerült tanulni. Az édesanya munkahelyét most elhagyta, hogy beteg kisfiával otthon lehessen.

Mivel sértette őket, hogy közepes képességű fiukat a tanítónő kisegítő iskolába javasolta, a szülők új iskolát kerestek. Remélték, hogy nagyobbik fiuk volt iskolájában Sándort jobban támogatják majd a nevelők.

A gyermek súlyos betegsége, hosszú hiányzásai miatt többször osztályozó vizsgát tett. Hiányosságai pótlásában anyja segítette.

Korosztálya testi fejlettségi szintjét elérte 6. osztályra. Bevallása szerint 13 éves korában 2-3 hónap alatt 10 cm-t nőtt. Szőke, sápadt, vékony fiú /8. melléklet/.

Tanulmányi eredménye az alsó tagozatban jó volt. 6. osztálytól fokozatosan romlott közepesig /8.1. melléklet/.

Személyiséglapján főként alsó tagozatos időszakból találhattunk bejegyzést.

A matematika szakos nevelő véleménye szerint K. Sándor: csendes, gyáva, közömbös, lusta, megfontolt, nyugodt, önálló, segítőkész, szerény, zárkózott.

A magyar szakos nevelő szerint: becsületes, csendes, jóindulatu, kötelességtudó, nyugodt, segítőkész, szerény, szófogadó, szomorú, szorgalmas. /Mindkét vélemény alapja a "Tulajdonságlista" volt./

Osztálytársainak K. Sándorra vonatkozó véleménye: becsületes /7/, csendes /11/, gyáva /8/, igazmondó /5/, jóindulatu /4/, jószervező /5/, jószívű /6/, okos /7/.

Magáról 9 tulajdonságot sorolt fel, ezek közül negatív: türelmetlen. Pozitívak: becsületes, csendes, gondoskodó, jó szervező, komoly, megfontolt, nyílt, önálló.

Társai jellemzésére pozitív és negatív értékű tulajdonságokat egyaránt használt.

Hobbija: állatok gondozása. Több papagáj, két tengeri malac és sok hallal akvárium van a gyerekszobában. Gondozásukat önállóan végzi. Idegen állatok "gyógyításával" is foglalkozik. Nagyszülei kertés házában kutyája, szülei szőlőjében macskája van.

Szabad idejében szeret olvasni, festeni, rajzolni. Verset ír.

Barátai kiválasztásában jellemző az, hogy vezetőként szerepel minden kapcsolatban. Iskolája környékén lakott, gerincsorvadásban szenvedő, gyógyfüzőben is pupos és sánta osztálytársa. Számára biztonságot, védelmet adott ez a baráti kapcsolat.

Lakóhelyén olyan barátokat keresett, akikkel a Mecsek-re jár túrázni, Sándor a vezetőjük. Szabadidejében jógázott és az iskola rajz szakkörét látogatta. Képei kifejezőek, gazdag fantáziáról tanúskodnak, színei élénkek, ecsetkezelése jó.

Jógázni azért járt, hogy "megtanuljon uralkodni önmagán", hogy erősödjön. Hatodikos korában naponta rendszeresen gyakorolt, hetente háromszor /téli is/ kerékpárral járt edzésre. A rendszeres gyakorlás, mozgás eredményeként betegségekkel szemben ellenállóbbá vált szervezete.

Kulturális szemlén prózát mondott, ezért úttörőcsapatában dicséretet kapott.

"Jurco kérdőív" kérdéseiből legtöbbször a természettudományi kísérlet témáinak megjelölésénél válaszolt igennel /22/, ezt követi a természet iránti vonzódása /19/, és az emberekkel foglalkozás igénye /18/. Kevésbé érdekelte a kulturális terület /14/ és a műszaki tevékenység /11/. /2.; 2.1. melléklet/.

"Méri orientációs vizsgálat" során a legmegbízhatóbb erkölcsi vélekedést K. Sándor adta a részletesen vizsgált tanulók közül. /3.; 3.1. melléklet/ A Legfontosabb morális vonásokhoz a következőket sorolta: megbízható /4/, erkölcsös /8/, lelkiismeretes /21/, őszinte /38/. Ezek ellentéteit elutasította. A Fontos vonások közé: elmélyült /5/, talpraesett /18/, a Kevésbé fontosakhoz: szép /3/, ápoltság /10/, felszabadult /15/, tárgyilagos /28/ sorolható szerinte.

"Irle-Csirszka kis érdeklődési vizsgálat" szerint taszította az adminisztratív munka /- 3/, vonzotta a humán /+ 5/, és az elméleti jellegű mezőgazdasági tevékenység /+ 3./4.; 4.1. melléklet/.

K. Sándor a 8. osztály elvégzése után szobafestő és mázoló szakmunkásnak jelentkezett. Korábbi betegsége miatt a Pályaválasztási Tanácsadó orvosa nem javasolta ezt a munkát. Sanyi a helyi napilapra megjelent hirdetésre felfigyelve ennek ellenére egy évre elszerződött festő segédmunkásnak, mivel a hirdetésben szakmunkás vizsga letételét garantálták. Az év letelte után kiderült, hogy a hirdetés szövege hibás volt, ez az okirat nem adható ki. A Pályaválasztási Tanácsadó orvosa újra elutasította a megismételt kérelmet, és hulladékrongy válogatására javasolta a vizsgált tanulót. Majd a szülők felháborodott közbenjárása után esztergályos szakmára irányította. Sanyi hozzászokott, hogy mint festősegéd igen komoly pénzmennyiséggel gazdálkodhat, anyagilag nem szorul idősödő szüleire, de most újra iskolába fog járni. Feltett szándéka, hogy idővel festőként dolgozzon újra. /Munkatársai szerint ügyes/

Referencia csoportja: baráti köre. Ideálja a nála jobb tanuló, erősebb, izmosabb ember /személyhez nem kötötte/. Énképe reális és sikerkereső. A pályaválasztási sikertelenségek kis időre visszavetették, önbizalma megingott, majd szülei biztatásával, segítségével újra visszaállt stabil önértékelése.

A 7. a. osztály osztályfőnöke szivós munkával fejlesztette a gyermekközösséget. A tanulók őt ma is nagyon tisztelik /férfi - orosz szakos tanár/.

A "Tulajdonságlista" összesítésekor kiderült, hogy a tanulók egymásról nagyon kevés tulajdonságot jelöltek meg: átlagosan 5,3 jut egy tanulóra. /1.4. melléklet/ A legtöbb jelzést a 2. sz. lánytanuló kapta /125/ és a legkevesebbet a 23. fiútanuló /33/. Ez a nagy különbség a tanulók osztályban betöltött szerepe miatt tapasztalható. A lány rajtitkár volt /jó mozgalmi munka folyt a rajban/, míg a fiú visszahúzó, szociálisan éretlen, gyenge értelmi képességű gyermek.

O. István jelzéseinek száma 61 - az átlagnak megfelel /64/. Pozitív és negatív tulajdonságokkal egyaránt minősített.

Az osztály vonatkozásában kiemelkedően sok pozitív tulajdonsága a 2. sz. 6. sz., 18. sz., 19. sz. leánytanulóknak volt. /52 fölött/

Kiemelkedően sok negatív tulajdonsággal /42 fölött/ értékelték a 8. sz. lány és 1. sz., 15. sz., 16. sz. fiútanulókat.

O. István a kiemelkedők között nem szerepelt.

Az osztály tanulói egymást több éve ismerték, a nevelők szerint jól jellemezték egymást.

Fiúkra jellemző tulajdonságok:

barátságtalan	/45/
bátor	/46/
becsületes	/47/
buta	/47/
figyelmetlen	/50/.

A felsoroltakból 2 tulajdonság pozitív, 3 negatív.

A lányokra jellemző tulajdonságok a 7. a.-ban:

becsületes	/73/
csendes	/63/
jószivű	/29/
művelt	/26/
okos	/29/
pletykás	/40/
vidám	/46/.

6 pozitív tulajdonság és 1 negatív adja a lányok arculatát.
Követhető az 1.7.mellékletben.

A fiúk"rossz tulajdonságai" mind a "férfi" szerepre készülődés rossz eszocializációs mintáinak felhasználását igazolják. Az osztály nagyrésze túlkoros volt, tehát a serdülésben előrébb jártak társaiknál.

O. István

Pécsett született 1963. június 20-án.

Apja foglalkozása: csillás.

Anyja háztartásbeli.

Testvérei száma: 5.

A testvérek születési sorrendjére vonatkozó kérdés zavarba hozta, mert csak azt tudta biztosan, hogy mi a nevük.

O. István a család ötödik élő gyermeke.

Lakhelye: szükséglakás Pécs I. kerületében.

Az iskolában a cigány tanulók száma a vizsgálat megkezdésekor 35 volt, ennek 1/7-e a felső tagozatban tanult. Valamennyi fiú ismételt osztályt, így esett a választás O. Istvánra,

Aki ilyen módon a statisztikai adatok alapján egy típust képviselt. A lakótelepen élő cigány családok tipikus életmódját követte. A vasút parti putriból két évvel a vizsgálat megkezdése előtt költöztek új lakásba. /Azóta újabb lakásuk van szülei válása miatt./ Felhagytak az állattartással.

István apja az általános iskola 3 osztályát végezte el, anyja analfabéta. Legidősebb fiútestvére nős, míg katona volt, addig felesége is a családhoz költözött. Nővérei családjukkal ugyancsak velük laktak. Huga 1979-ben 6. a. osztályos volt. A család férfi tagjainak legtöbbje börtönviselt, alkoholisták, közös szórakozásaik után a környék nyugalma hangoskodásaikkal zavarták, István ezt szégyellte.

A család kiskorú gyermekeinek a szülők elmagyarázták, hogy közös dolgaikról csak otthon beszélnek, másra ez nem tartozik. Testi fenytést nem alkalmaztak a szülők. A szomszédok a válásról az anya és gyermekének elköltözésekor értesültek.

István kétszer ismételt, testi fejlettsége osztálytársaihoz képest a két éves kortöbbletet nem tükrözte. /9.melléklet/.

Szülei elégedettek voltak fiukkal, osztályismétlései ellenére biztak abban, hogy elvégzi az általános iskolát és valamilyen szakmát tanul.

O. István magáról négy jelzőt irt le: bátor, hanyag, segítőkész, türelmetlen.

Társai jellemzésére a következő tulajdonságokat használták: bárátságtalan /3/, bátor /5/, becstelen /3/, goromba /6/, hangoskodó /3/. /1.4. melléklet/ Ezek közül a "becstelen" mélyen sértette.

Tanulmányi eredményei gyengék voltak. Azokból a tárgyakból volt jobb osztályzata, amelyek szaktanárai őt korrepetálták, vagy emberileg támogatták. O. István minden segítségért hálás volt, ha a követelmények engedték, jobb osztályzatot is szerzett.

Hobbija: fafaragás, különböző tárgyak gyűjtése. Faragáshoz ágot a farakásból választott, majd miután elkészült műve visszatette eredeti helyére. Nem bánta ha alkotásait eltűzeltek, tevékenység okozta öröm kielégítette. Mindent gyűjtött: üvegcserepet, kavicsot, könyvet, stb. Barátaival gyakran járt moziba /minden műsort megnézett/.

A "Jurco kérdőív"-re adott válaszai szerint érdeklődéseinek irányai csökkenő sorrendben:

- emberekkel való foglalkozás /22/,
- természettudományos kísérlet /21/,
- természet /19/,
- műszaki-szerelő /14/,
- kulturális terület /13/ voltak. /2.; 2.1. melléklet/

A "Mérei orientációs vizsgálat" ellentétes erkölcsi fogalompárokkal állította választás elé O. Istvánt. A Legfontosabb-Legellenszenvesebb viszonylatban a következőket emelte ki: szép, kedves, tehetséges, nyugodt, ápolt, igazságos, hűséges, őszinte /3, 6, 7, 9, 10, 12, 35, 38/.

Fontos-Ellenszenves számára: önzetlen, felszabadult /2, 16/.

A harmadik párban egybeesés nem volt. A felsorolt tulajdonságok azt bizonyítják, hogy a külsőségek nagyon vonzzák Istvánt, ezekhez kíván alkalmazkodni a későbbiekben. /3.; 3.1. melléklet/

Az "Irle-Csirszka próba" szerint: érdekelte a technika /+ 4/, nem tetsző terület az adminisztratív munka /- 3/ volt. /4.; 4.1. melléklet/

"M-H kérdőív": a neurotikus és a hazugság index középértéket mutatott /L = 6, N = 6/. Az L érték valószínűleg abból adódik, hogy a nyilvánított énkép vagy szociális kép és a reális énkép közti távolság nagyobb az elfogadhatónál. Menti a helyzetet, hogy ezzel nem "csalni" szándékozott, csak a jövőbeli elképzeléseket tette közelebbé a vizsgált személy. /5.; 5.1. melléklet/

Baráti társaságát bandának nevezte. A bandában egy 8. osztályos fiú volt a vezér, István volt a helyettese. Szerette ha a vezér nincs jelen az összejöveteleken, mert akkor végre élhetett a "hatalommal". Véleménye szerint azért jó a banda, mert együtt járnak moziba, fociznak, kisegítik egymást pénzzel, étellel, ha kell lakással is.

Haragot az váltott ki belőle, ha csúfolták sötét bőre miatt. Csúfnevei: négus, csokigyáros. Az arcán levő fekete szemölcs nagyon hasonlít a cigánylányok arcára tetovált kis folt-hoz. Ez nagyon zavarja, ha tudná, szívesen eltüntetné arcáról.

Fogalmazásai közül érdekes, amit külsejéről írt: "Magasnak látom magam és egy kicsit erősnek is, bátornak meg jó sportolónak és jó testfelépítésűnek, izmosnak csak akkor, ha megfeszítem a karomat, de azt csak ritkán szoktam." /Alsó tagozatban még sovány volt./

Bátyja adta a mintát az alábbiakban bemutatandó vágyakhoz /bár őt italozása, garázdasága miatt az interjú során már elítélte/: "Milyen szeretnék lenni? Sportalkatu, deltás, vállas és

gyors szeretnék lenni és jól bánni a gyerekekkel meg jó viszonyban lenni a katonatársaimmal. Néha-néha összejönni és megünnepelni a találkozást, csavarogni egyet az utcákon."

/9.3.1. melléklet/

Barátai, pajtásai véleményét ismeri, érzelmeit kifejezik kusza mondatai. /9.3.2. melléklet/

"A pajtásaim és a barátaim van aki jó barátnak, nagyon kijön velem, de van aki cigánynak és másnak nem, csak annak, de van olyan akivel nagyon kijövök és akkor a barátság örök életen át tart és ha összevesznénk, akkor rá fél óra múlva már kibékülünk".

Ritkán beszél barátaival bizalmasan. Véleménye szerint sokkal jobb ő mint amilyennek mások mondják. A cigányokkal kapcsolatos előítéletek sértik. "Nem vagyok lopós és nem csapok be másokat, a kicsiket megvédem a nagyokkal szemben." /9.3.3. melléklet/

Milyen a szüleid véleménye rólad? - kérdésre így válaszolt: "... engem meg a másik öt testvéremet úgy szeretik ahogy vannak." /9.3.4. melléklet/

"Rólam jó véleménye van az egész udvarnak, csak annak nem, akinek nem fogadok szót, az a pokolra kíván, de akinek nem ártottam semmit, azok nagyon kedvelnek és össze-vissza kényeztetnek. A születésnapom a legszebb, ott van az egész család és az egész szomszéd, akkor aztán megráncigálják a fületem és sok jót kívánnak." /9.3.4. melléklet/

Írására és beszédére is az áradó, szót-szóba öltő stílus volt a jellemző. Az idézetben az írásjeleket nem a vizsgálati személy tette a helyére, de egyetértett azok szükségességével.

Önvallomását, magáról kialakított képét így egészítette ki /9.3.2. melléklet/: "Nem vagyok fukar, mindenkinek segítek akinek csak tudok. Nem valami könnyen lehet kihozni a sodromból, nem vagyok hirtelen indulatu és meggondolom, hogy mit tegyek. Végiggondolom és akkor cselekszem, amikor már zöldágra vergődtem az ügyel." Így változott meg az alsótagozatban még "oktalanul" verekedő gyermek. Most már tudatosan fékezi magát.

Kivánsága: "Ne különböztessenek meg a többiektől, legyen mindenkinek jó tulajdonsága és ne legyen semmi veszeke-dés közöttük." /9.3.2. melléklet/

A 8. osztály befejezése után O. Istvánt kőműves szakmunkás tanulónak vették fel. Tanulmányi eredménye 2,5-2,7 között változik. Gyakorlati tárgyakból közepes szintet ért el. Sor-sával elégedett. Baráti körét tanulótársai közt találta meg. Cigány származása miatt támadó konfliktusait türelmesebben viseli el. Józan életvezetésű. Családszerető.

Énképe pozitív, magabiztos, sikerkereső. Feladatvégzésekor kitartóbb mint korábbi vizsgálataink során.

Az általános iskola pedagógusai időben karolták fel igyekvő tanítványukat, felkészítették a várható problémákra, áthidalásukra módszert ajánlottak.

Az iskola elhagyása után a munkahelyi kollektiva minősége pozitív vagy negatív irányba sodorhatja O. Istvánt. "Utógondozása" szükséges lenne.

A 7. c. osztályfőnöke /orosz-magyar szakos/ különös gond-
dal vezette orosz tagozatos osztályát. Szabad idejüket gyakran
együtt töltötték mind a 19-en. Jól ismerték egymást. A köhösség
hangulata általában könnyed, barátságos volt.

Az osztály tagjai egymást a "Tulajdonságlista" alapján
jellemzték. /1.5. melléklet/ Minden tanulóra átlagosan 178 jel-
zésünk van, önmagukról pedig 9,84.

A pozitív jelzések átlaga egyénenként 123,8, a negatívaké
54,1.

A legtöbb jelzést a 7. sz. és a 2. sz. lánytanuló kapta
/261 ill. 259/. A legkevesebb jelzés /126/ 18. sz. fiúé volt.
/Visszahúzó, peremhelyzetű gyermek./

Kiemelkedően sok pozitív jelzést kaptak az 1. sz., 2. sz.,
7. sz. lánytanulók. A fiúk nem is közelítettek a kiemelkedő ér-
tékhez./176 fölött/

Kiemelkedően sok negatív jelzővel illették osztálytársaik
az 5. sz. 6. sz. lány és 8. sz. 11. sz. fiútanulókat. /81 fölött/

Legtöbb pozitív jelzést a 2. sz. lány /249/, és 15. sz.
/0. Ferenc/ fiú kapta.

Legtöbb negatív jelzést a 7. sz. lány /170/ és 11. sz.
fiú /138/ érdemelte ki társaitól.

Fiúkra jellemző tulajdonságok a 7. c-ben:

buta /26/

figyelmetlen /47/

hazug /18/

közömbös /31/

lusta /72/

megbízhatatlan /20/

Lányokra jellemző tulajdonságok:

becsületes	/137/
csendes	/60/
gondoskodó	/46/
igazmondó	/76/
jóindulatu	/89/
jó szervező	/42/
jószimű	/87/
kedves	/100/
kötelességtudó	/43/
lelkiismeretes	/54/
megbízható	/100/
megértő	/52/
megfontolt	/89/
népszerű	/56/
nyílt	/45/
okos	/65/
önálló	/59/
őszinte	/58/
pletykás	/40/
segítőkész	/84/
szerény	/41/
szorgalmas	/57/
türelmes	/25/
udvarias	/49/
vidám	/114/

Az itt összefoglalt tulajdonságsorok a fiúkról nagyon rossz, a lányokról túl szép ábrát adnak. Az arányos átértékelés ellenére a lányok értékrendje uralkodott az osztályban,

a fiúk nem függetleníthették magukat ettől. Viszonylagos önállóságuk sem alakulhatott ki, ezáltal torzult egymás megítélése is. Mindannyian elfogadták, hogy csak rossz tulajdonságaik dominálnak, sőt ebben a szerepben tetszelegtek egymás előtt a fiúk.

O. Ferenc

1966. augusztus 4-én született, Pécsen.

Apja foglalkozása vágár.

Anyja háztartásbeli.

Lakhelye: Pécs I. kerületében emeletes házban - öröklakás.

Sem óvodába, sem iskolai előkészítőre nem járt.

A család negyedik gyermeke, négy testvére van, három fiú és a legkisebb leány.

A családfő határozottan, rigid személyiséggel kormányozza családját. Legkisebb gyermeke, Andrea a kedvence. Otthon gyakran vállal munkát /eredeti szakmája: kőműves mester/, hogy nagy családját megélhetését biztosítani tudja. A nagyobb gyermekek munkába állása előtt sem szűkölködtek e miatt. Fegyelmezés gyanánt el-elcsattan egy-egy apai pofon. Az anya csendes, szorgalmas asszony, szolgálja családját, igénytelen.

Feri testalkata zömök, izmos, erős volt /10. melléklet/. Konfliktusforrás, hogy haja színe vörös.

Tanulmányi eredményeit a 10.1. melléklet mutatja be. Magatartása és szorgalma általában jó volt. A tantárgyak között a rajz, testnevelés és a gyakorlati foglalkozás emelkedett ki, a többiből általában közepes osztályzatot érdemelt.

Az osztályfőnök véleménye róla a "Tulajdonságlista" alapján: becsületes, csendes, igazmondó, indulatos, jóindulatu,

komoly, közömbös, lusta, megfontolt, nyugodt, segítőkész, szerény, szófogadó, udvarias, zárkózott.

Osztálytársai így vélekedtek O. Ferencről: bátor /5/, becsületes /9/, csendes /8/, goromba /7/, hanyag /5/, igazmondó /8/, jóindulatu /8/, lusta /10/, őszinte /7/, vidám /11/, zárkózott /6/.

Rajtisztsége túrafelelős - érdeklődésének megfelelt, az úttörőházi természetjáró szakkör 50-60 km-es túráiból két külföldi úton vett részt.

Hetedikes korában bélyeggyűjtés volt a hobbjá és orosz nyelven levelezett. Szabad idejében a Pécsi Kesztyűgyár ifjúsági labdarúgó csapatának edzéseire járt, rövid ideig tanult, délutánonként kalandos regényeket olvasott.

"Jurco kérdőív" mutatói: /2., 2.1. melléklet/

- emberekkel foglalkozás /22/,
- természet iránt érdeklődés /21/,
- természettudományos kísérlet /17/,
- szerelő tevékenység /17/,
- kulturális érdeklődés /13/.

"Mérei orientációs vizsgálat" alapján elmondhatjuk, hogy a pozitív és negatív tulajdonságok között választhatók, illetve elutasíthatók Ferinél egy esetben sem alkottak párt. Erkölcsi fogalmai rendezetlenek, szóra sem méltatta a dolgot, válasz vállrándítás volt. /3., 3.1. melléklet/

"Irle-Csirszka próba szerint": a mezőgazdasági /+ 4/ technikai /+ 3/ foglalkozások érdekelték, de a minimalista törekvést sem zárta ki /4.; 4.1. melléklet/.

"M-H kérdőív": $N = 8$, értéke, $L = 2$ és a vizsgált tanuló személyisége szinkront mutatott. Mozgékonyásával igazolta az N értéket /5.; 5.1. melléklet/.

A 10.3.1. melléklet mutatja, hogy önmagáról közlésnek mit tartott fontosnak.

Írásképe nem tetszetős. Rövid mondatokat fogalmaz, lényegre tör, - szóban is.

Nem foglalkoztatják lelki tulajdonságai, kérdésünkre rendezetlen képet tár az olvasó elé /10.3.2. melléklet/:

"Barátaimmal és osztálytársaimmal rendes vagyok. Mindig tisztán öltözködöm, eléggé rossz gyerek vagyok. Eszes gyerek vagyok, mert nem tanulok sokat, de mégis közepes tanuló vagyok."

Az utóbbi megjegyzésére büszke volt. A korábbi /10.3.1. melléklet/ fogalmazásban jelzett két órás tanulás enyhe túlzás. Rendes öltözködése a háztartást ellátó anya kezeit dicsérte.

"Szüleim rossz gyerekeknek tartanak." Ezt azonban Feri boldogan vállalta, mint osztálytársai véleményét is, ami a lányok "megbélyegző" megjegyzéseit tükrözte /ők voltak többen, bírálták, "nevelték" a fiukat/.

A 10.3.3. mellékletben egy kicsit fel is mentette magát Feri: "Segítek sokat bevásárolni nekik /T.i. a szülőknek/. Ahova csak tudok mindig elmegyek".

A 10.3.4. melléklet újra a "rosszaság" hangsúlyozását tartalmazza. Barátaikat valóban nagyon szerette, kapcsolatai a sportbarátságon alapultak. A "rosszaság" fogalmát nem tisztázta lágyinterjú során sem.

Az osztályfő a pályaaorientálásban 5. osztálytól részt vett. Valamennyi jelzésében azt olvashattuk, hogy Feri szeret

végezni 0. Feri.

Szobafestő és mázoló, parkettázó, villanszerelő szakmák váltották egymást fogalmazásaiban, rajzaiban /1.3.5. melléklet/.

Nyolcadik osztály végén esztergályos szakmát jegyzett be jelentkezési lapjára. 1982-ben még tanuló volt. Testvére szerint Feri nem sokat változott. Munkatársai szeretik, munkahelyén jól beilleszkedett a brigádba. Barátai szoros kapcsolatot tartanak fenn vele. Otthonában, családjá körében nem sokat tartózkodik.

Bár a 7. osztályban elmondott 150 /!/ barát helyett csak kisebb társaság veszi körül, ez nem jelenti azt, hogy elzárkózott volna a többiektől. Referencia csoportja megváltozott. 7. osztályban még a család volt, 1982-ben - ifjúként - a baráti társaság lett véleményét alakító, viselkedését befolyásoló közeg. Szabad idejét motorozással tölti, divatosan öltözködik.

Ujabb nyilatkozásra nem vállalkozott. Pontosabban több ígéretet is tett rá, hogy válaszol a kérdésekre, de ez nem történt meg. Oka lehetett az is, hogy első "önvallomása" alkalmával nagyon nyíltan bírálta magát, kedvezőtlen színben tüntette fel értékeit.

Énképét reálissá teszi, hogy magát állandó próba elé állítja a munkában, a sportban. Nyilvánított énképe védekezés lehetett a személyét illető bírálatok, kritikák kivédésére. Így őrizte személyisége stabilitását. Külső kontrollu volt. Belső értékrendszere labilitását ellensúlyozandó nevelési módszerek alkalmazása szükséges lenne.

A 8. b. osztály testnevelés tagozatos volt. Vezetőjük gondosan igazgatta osztálya ügyeit. A hat évig jól összeszokott osztályhoz hetedikben csatoltak egy fél osztályt. Közösségi viszonyaik 8. osztály végéig nem rendeződtek, mert a különböző érték- és normarendszer ezt megakadályozta. Az újonnan érkezettek a tanórákon csaltak. Előfordult, hogy lop-
tak az ABC-ből. Ez érthetően taszította a többieket.

A tanulók osztálytársaik jellemzésére a "Tulajdonság-
lista" alapján 120,5 jelzőt használtak, személyenként ez át-
lagosan 7,5. /1.6. melléklet/. A pozitív jelzések átlaga 77,5,
a negatív jelzéseké 42,9.

Minden tanuló kapott jelzést a következő tulajdonság-
ok vonatkozásában: becsületes /3/, művelt /34/, titoktartó
/54/.

Valamennyi osztály közt legmagasabb értékek gyűltek
össze a következőben felsorolandó tulajdonságoknál /1.7. mel-
léklet/: becsületes, csendes, engedetlen, hanyag, igazmondó,
indulatos, irigy, jóindulatu, jószívű, kedvcs, közömbös, kö-
telességtudó, lelkiismeretlen, megbízhatatlan, meggondolatlan,
megértő, megfontolt, nem őszinte, népszerű, nyugodt, önálló,
rossz szervező, szerény.

A felsorolt 23 jelző közül 14 pozitív és 9 negatív volt.
A negatív jelzőket a már megemlített "új" osztálytársak érde-
melték ki társaiktól. Az összkép a nevelők véleménye szerint
reális volt.

Az osztálytársak kimagasló számban /száz fölött/ jelle-
mezték egymást a:

bátor	/102/	figyelmetlen	/102/
becsületes	/388/!	igazmondó	/101/
figyelmetlen	/102/	jóindulatu	/126/

erkölcsi jelzőkkel.

Kiemelkedően sok jelzést /180 fölött/ az 5. sz., 7. sz., 24. sz., 30. sz., lányok kaptak.

Kiemelkedően sok pozitív jelzővel rendelkezett /116 fölött/ az 5. sz., 9. sz., 24. sz., 30. sz. lánytanuló.

Kiemelkedően sok negatív jelzőt kapott /64 fölött/ a 6. sz., 7. sz., 15. sz., 16. sz., 20. sz., 22. sz., 29. sz. fiú. Az elkülönülés a fiúk negatív és a lányok pozitív megítélésében jellemző a korosztályra. Ez a különbség egyben az "érdekesség" alapja, a nemek egymás iránti érdeklődésének inspirálója is.

Fiúkra jellemző vonások:

bátor	/86/
buta	/75/
figyelmetlen	/72/
goromba	/58/
engedetlen	/48/
hangoskodó	/61/
hanyag	/69/
émdulatos	/57/
irigy	/43/
közömbös	/52/
lusta	/51/
megbizhatatlan	/49/.

Lányokra jellemző tulajdonságok:

becsületes	/143/
gondoskodó	/53/
csendes	/55/

igazmondó	/56/
jóindulatu	/62/
jószervező	/81/
jószivű	/49/
kedves	/59/
komoly	/35/
kötelességtudó	/62/
lelkiismeretes	/44/
megbízható	/52/
megértő	/38/
művelt	/41/
népszerű	/29/
nyílt	/25/
okos	/60/
önálló	/31/
pletykás	/61/
segítőkész	/27/
szorgalmas	/41/

A tulajdonságok sorába a fiúknál egy pozitív érték - a "becsületes" - tartozott, míg a lányokra vonatkozóan egyetlen negatív jelzőt találunk: a "pletykás"-t.

A lányok listáján a nőiesség, az anyáskodás, az alkalmazkodás vonásai az érésben előrébb járó serdülők személyiségjegyeit mutatják.

Az osztályra jellemző tendenciának előbb leírt vonásai a tanulók sorából kiemelt két vizsgálati személyre nem vonatkozott, inkább ellenkezője érvényesült.

M. Olga

Pécsett született, 1964. november 1-én.

Apja foglalkozása: gépkocsivezető.

Anyja foglalkozása: takarítónő.

Testvére: Éva /10 évvel idősebb/.

Lakóhelye: Pécs I. kerülete - az iskola gondnoki lakásában.

Iskolaelőkészítő foglalkozásokra járt.

A szülők 1976 óta külön élnek.

Az osztályfő az "Osztályfőnöki feljegyzések...." rova-
taiba ezt jegyezte be:/11.2. melléklet/.

"Egyszoba komfortos lakásban lakik a család. Két leány-
gyermek van a családban. Az édesanya gondoskodik gyermekeiről,
érdeklődik utánuk. A családban az összhang gyakran felbomlik
az édesapa magatartása miatt. A szülők elváltak, a lányok az
édesanyjánál maradtak. Anyagilag a helyzetük rendezett."

A lányok nevelésében törést okozott az anya válás utáni
öngyilkossági kísérlete. Gyógyulását követően sok ideiglenes
partner között válogatott az anya, s mire igazi párt talált,
lányai eltávolodtak tőle. Életmódja azonban hibás mintaként a
lányok párválasztási kísérleteit befolyásolják.

M. Olga alakja a serdülő lányokra jellemző vonásokat mu-
tatta 1979-ben /11. melléklet/.

Anyja Olgát lustának, hanyagnak tartotta, de gyakran el-
mondta, hogy eszesebb nővérénél. Tanulásra fordított idejét rö-
vidnek találta, de lánya osztályzatai meggyőzték arról, hogy
ez az általános iskolában elegendő a jó eredmény eléréséhez.
Szerette volna, ha továbbtanul mindkét gyermeke, de kisebb lá-
nya szorgalmának növelését nem támogatta következetesen. Ő maga

is gyengeségre, meghatározhatatlan betegségre hivatkozva gyakran hiányzott munkájából, rossz mintát adva gyermekeinek.

Olga baráti társaságát osztályából és a közeli házakban lakó kislányokból alakította ki. Sportbarátságokat is kötött. Vezéregyenység.

Tanulmányi eredményeit a 11.1. melléklet mutatja be. Magatartása általában példás volt, szorgalma pedig jó, az általános iskolában. Az ún. "tanulós" tantárgyakból közepes szintet tudott teljesíteni, a többiből jó, illetve jeles osztályzatot kapott. 5. 6. és 8. osztályban testnevelésből dicséretet érdemelt.

Osztálytársai jól ismerték, így jellemezték a "Tulajdon-ságlista" alapján: becsületes /14/, csendes /8/, jóindulatu /5/, jó szervező /5/, jószívű /6/, pletykás /5/. /11.6. melléklet/.

Osztályfőnöke szerint: becsületes, csendes, gondoskodó, igazmondó, jóindulatu, jószívű, kedves, komoly, kötelességtudó, lelkiismeretes, megbízható, megértő, megfontolt, népszerű, nyílt, nyugodt, önálló, őszinte, segítőkész, szerény, szófogadó, szorgalmas, türelmes, udvarias, vidám, zárkózott.

Az iskolában favorizált kézilabda csapat tagja volt, megyebajnokságban felnőtt csapatok előtt végeztek. "Hetente négyszer jár kézilabda edzésre. Szabad idejében olvas és moziba jár. Erősen érdeklődik a sport iránt." - írta az osztályfő /11.2. melléklet/. Képességeiről: "Közepes tehetségű. Figyelme tartós. Megfigyelőképessége jó. Gondolkodása, emlékezete változó."

"Sportbeli képessége kiemelkedő. Nyelvi és irodalmi képességei jók."

Világnézetéről: "Ilyen kérdésekről ritkán nyilatkozik."

"Viselkedése tanítási órákon és iskolán kívül is példamutató."

"A dicséretetek serkentik."

A "Jurco-kérdőív"-re adott válaszok /2.; 2.1. melléklet/ mutatói szerint csökkenő sorrendbe rendezve érdeklődési körét ezt a rendet tapasztaljuk:

- emberekkel való munka /24/,
- természettudományos kísérlet /20/,
- természet iránti érdeklődés /15/,
- kulturális terület /14/,
- műszaki szerelő /11/.

"Mérei orientációs vizsgálat"-ban a Legfontosabb tulajdonságok közül a: megbízható /4/, ápoltság /10/, akaraterős /27/ kiemelésével azt igazolja, hogy a minta kiválasztásában jó úton halad. A Fontos-Ellenszenves ellentétpárban ötöt emelhetünk ki: kedves-undok /6/, nyugodt-ideges /9/, okos-buta /11/, művelt-műveletlen /19/, bátor-gyáva /36/. A sorozat a magasabb erkölcsi tulajdonságokat kis számban tartalmazott csak. /3; 3.1. melléklet/

Az "Irle-Csirszka kis érdeklődési próba" a humán területek iránti vonzódást jelezte /+ 5/, elutasította a technikával /- 5/ és a kereskedelemmel /-3/ foglalkozó munkát. /4.; 4.1. melléklet/

A "Jurco-kérdőív"-re és az "Irle-Csirszka próba" alkalmával adott válaszok egymással szinkronban vannak.

Az "M-H kérdőív" a személyiség teljes labilitását mutatta. L = 9; N = 9. A vizsgált személy későbbi életvitele

igazolta ezeket az értékeket. Valószínű, hogy a prezentált én és a valódi én közötti távolság nagy volt, Olga az ideáljába helyettesítette be magát.

Az interjú idején Olga elégedetlen volt alakjával /fogókúrárt tervezett/, pattanásos bővével, nagy kezével, /amivel sportsikereit érte el/, magasságával. /11.3.1. melléklet/

A 11.3.2. fogalmazásból megállapíthatjuk, milyen módon menti fel magát a szorgalom hiánya miatt. "Ami azt illeti a tanulásban elég hanyag vagyok, de ez nem jelenti azt, hogy rosszul tanulok. Igaz, eddig még nem voltam 4 egészen alul, de ha egy kicsit is tanulnék, akkor sokkal jobb lenne."

"Semmiből nem húzom ki magam, hiszen tanulmányi versenyeken is részt vettem, és az osztályközösségben is elég aktív vagyok." Az idézettel nem egyezik az "Osztályfő feljegyzései..."-ben talált "A közösségben passzív, nem kezdeményező" megjegyzés.

Tudja, hogy "legalább még 2-szer ilyen szorgalmasnak kellene lennem" mondata helytálló. A megvalósítás elmaradt.

A barátok és barátnők véleményét így foglalta össze /11.3.3. melléklet/: "Az osztályból nagyon sok barátnőm és barátom van. Szinte mindenkivel beszélgetek, ha segítségre szorulnak segítsek nekik, éppen ezért mindenkivel kijövök. De azon belül is van egy igazi barátnőm és egy igazi barátom. Hogy ők milyen véleménnyel vannak rólam azt elég jól tudom, hiszen én is azt érzem irántuk. D. G. a legjobb barátnőm, mert vele jövök ki a legjobban. Ismerjük egymás problémáit, segítünk egymásnak, együtt járunk edzésre, szinte egész nap együtt vagyunk. Barátaim közül Sz. Gy.-val jövök ki legjob-

ban. Hogy miért éppen őt választottam? Most a külső nem is olyan fontos. Nyáron még csak együtt fociztunk, vagy elmentünk fagyizni, aztán nyár végére megkedveltük egymást. Szinte eddigi kapcsolatunk az iskolában alakult ki. Éppen úgy mint tanulásban, sportban is segítjük egymást. Részünkről nem furcsa ez a kapcsolat, hiszen együtt szeretnénk továbbtanulni, és mind a ketten sportolunk és célkitűzéseink is vannak. Éppen ezért nagyon jól megértjük egymást. Hogy ő milyen véleménnyel van rólam az itt írottakon kívül, azt én nem nagyon tudom, hiszen mi még ilyesmiről nem nagyon beszélgetünk."

Olga a 11.3.4. mellékletben található fogalmazásban szülei, tanárai róla nyilvánított véleményét írta le. Valóban, a házimunkát is elhanyagolta, de nagyobb baj az, hogy a szorgalom hiánya a továbbtanulásban megakadályozta.

A testnevelés tagozatos gimnázium sportban elért eredményei miatt szívesen fogadta M. Olgát, de a közismereti tantárgyakban általános iskolai hiányosságok halmozódása az első év végén bukást eredményezett. Pótvizsgára nem tanult Olga, ezért arra el sem ment. Edzője beajánlotta a Gyors- és Gépiró Iskolába sportolóját. A nagylány szabadidejének nagy részét elfecsérelte, csak a sportot vette komolyan. Korábbi elképzelései/óvónő, testnevelés szakos tanár/megvalósíthatatlannak tűnnek.

Olga személyisége az élsportolókkal szemben alkalmazott érdemtelen túlbecsülés áldozatává vált. Énképe kiforratlan, sikerkereső. Felelősségérzete alacsony szintű. Referenciacsoportja: "a csapat" - ugyancsak leszállított erkölcsi igé-nyekkel él, ideálja /volt edzőnője/ életvitele sem mintaszerű.

A jó sportbéli teljesítmény vizsgált személy környezetében tanúsított túlértékelése a helytelen életmód mintával élő család M. Olga személyiségét és énképét hibásan alakította.

Munkahelyén - napi 4 órás adminisztrálást végez magas fizetésért - munkatársai eleve ellenszenvvel fogadták, jövőben személyisége és énképe általuk és a megszokott környezet miatt valószínűleg nem fejlődhet pozitív irányban.

K. László

Szabadszálláson született, 1964. november 13-án.

Apja foglalkozása: hivatásos katona.

Anyja foglalkozása: kesztyűgyári raktáros.

Testvére: Ágnes /7 évvel idősebb, férjezett/.

Lakóhelye: Pécs I. kerülete - új lakótelepen szolgálati lakás, összkomfortos.

Négy évig járt óvodába.

Korához képest nagyon magas volt /184 cm/, serdülőkhöz illő arányokkal /12. melléklet/.

Tanulmányi eredménye /12.1. melléklet/. A nyolc általános iskolai tanév során két ízben jeles /1. 4. osztály/, háromszor kitűnő, /2. 3. 5. osztályban/ és 3 évben jó rendű volt /6. 7. 8. osztály/. 5. 6. és 8. osztályban dicséretet kapott kiemelkedő teljesítményért testnevelésből, 8. osztályban kémiából.

Az "8osztályfőnöki feljegyzések..." című dokumentum első mondatában a következőket találtuk: "Háromszobás, összkomfortos lakásban lakik szüleivel és férjes nővérével. A család rendezett anyagi körülmények között él. Lacinak külön szobája van, kb. 50 könyvvel rendelkezik. Művelődési lehetőségek adottak a családban és ezekkel a lehetőségekkel a tanuló jól él. Gyakran járnak múzeumba. A szülők rendszeresen figyelemmel kísérik fiúk tanulását és érdeklődnek az iskolában." /12.2. melléklet/

Világnézeti, politikai fejlődése: "Érdeklődik a politikai események iránt, tájékozott. Ezekről bátran nyilvánít véleményt. Állásfoglalása helyes. Állandóan keresi az összefüggéseket, kutatja az ellentmondásokat. Otthon is materialista világnézet alapján nevelik."

Kitűnik még: "Aktivitása jó. A tanulásban önálló. Közösségi életben kezdeményező, vezető." "Fegyelmezettsége magasfoku. Belső fegyelmezettséggel rendelkezik."

Osztályfőnöki dicsőreket, igazgatói dicsőretet kapott jó közösségi munkájáért, sportversenyeken elért eredményeiért.

A családok együttlakása miatt Laci 7. osztályos korában úgy tanult, hogy másfél éves unokahugát dajkálta közben. "Ágikának esténként mesélek, tanítgatom." Ez tanulmányi eredményének romlását nem okozta, tudása osztálytársaihoz viszonyítva így is kiemelkedő volt.

Szülei büszkék jól tanuló, jól sportoló fiúkra. Helyesen tudatosítják benne értékeit, sarkallják további kiemelkedő eredmények elérésére.

Érdeklődését így jellemezte az osztályfőnök /12.2. melléklet/: "Kedvelt tantárgyai: matematika, földrajz, élővilág és a készségtantárgyak. Kedvelt időtöltése az olvasás. A honvédelmi szakkörben eredményesen dolgozik. Hetente öt alkalommal jár edzésre. Kémia, fizika szakkörben dolgozik. Érdeklődésének középpontjában a természet, az állatvilág áll."

Képességei: "Jó értelmi képességgel rendelkezik. Figyelme tartós. Megfigyelőképessége jó. Emlékezete kiváló. Értelmes, intelligens. Önálló ismeretszerzésre alkalmas."

Érzelmi élete: "Kiegyensúlyozott. Érzelmei tartósak. Társai igen kedvelik, ő is szívesen van társaival. Rendkívül őszinte, kritikai érzéke kiváló. Évek óta szoros barátság fűzi M.I.-hoz. Szerény, barátságos, segítőkész. Megbízható, felelősségtudata magasfoku."

Az osztályfőnök jellemzése a "Tulajdonságlista" alapján:

bátor, becsületes, gondoskodó, igazmondó, jóindulatu, jó szervező, jószívű, kedves, komoly, kötelességtudó, lelkiismeretes, megbízható, megértő, megfontolt, művelt, népszerű, nyílt, nyugodt, okos, önálló, őszinte, segítőkész, szerény, szófogadó, szorgalmas, titoktartó, türelmes, udvarias, vidám.

Osztálytársai így jellemezték: bátor /5/, becsületes /16/, goromba /5/, indulatos /5/, irigy /6/, jó szervező /5/, kötelességtudó /5/, megbízható /6/, okos /11/, udvarias /5/. Ezek közül 7 pozitív, 3 negatív vonás.

Önmagáról csak három tulajdonságot jelölt meg: irigy, lelkiismeretes, okos. /1.6. melléklet/

Az összes vizsgálati módszer, így a "Jurco kérdőív" is igazolja, hogy érdeklődése főként a természettudományos kísérletek felé fordul /18/. /2.; 2.1. melléklet/ Vele egyenrangú a természet és a műszaki dolgok iránti érdeklődés /17-17/, lényegesen kisebb vonzást jelentett számára az emberekkel való munka /8/, kulturális irányultsága nem nagy /6/.

"Mérei orientációs vizsgálat" közben Legfontosabbnak jelölte a megbízható /4/, erkölcsös /8/, őszinte /38/, Legellen-szenvesebbnek a megbizhatatlan, erkölcstelen, képmutató tulajdonságokat. Fontosnak ítélte az elmélyült, nyugodt, művelt, természetes személyiségvonást. Ellenszenvvel fordult a felszínes, ideges, műveletlen, mesterkélts emberek felé. A harmadik párban jelölése nem volt /3.; 3.1. melléklet/.

Az "Irle-Csirszka kis érdeklődési próba" bizonyította újra, hogy a mezőgazdasági-biológiai foglalkozások vonzották /+ 4/, egyformán elutasítja az adminisztratív és a minimalista tevékenységi lehetőségeket. /4.; 4.1. melléklet/

A "M-H"kérdőív"-re adott válaszok összesítése: N = 3; L = 4.
Laci nyugodt, megbízható volt. /5.; 5.1. melléklet/

Szakköri foglalkozáson társainak szívesen magyarázott. Mikor észlelte fáradtságukat, feloldotta a feszült hangulatot, nem egyszer azon az áron, hogy közben magát figurázta ki.

K. László fogalmazásai közül az első kettőben külsőjét írta le /12.3.1. és 12.3.2. melléklet/. Igaz, valóban jó megjelenésű, csinos barna fiú volt, kisportolt alakja, kellemes arca, megnyerő viselkedése miatt nagyon kevés gyerek és felnőtt volt, aki nem szerette az iskolában.

Hangulatváltozásairól is olvashatunk: "Ha jó napom van, akkor minden olyan könnyű, de ha nagyon rossz a hangulatom /Mircikés: rossz nap/ van, akkor csak az segít, ha jól kibikiklizem, kifutom magamból a haragot, vagy elolvasok egy jó könyvet."

Az egyébként minden nevelője által kiegyensúlyozottnak talált fiú ezt írta: "Szeretnék mindenkihez jó és barátságos lenni, de ez nem mindig sikerül. Ez a körülményektől is függ. Szeretném, ha olyan tudnék lenni, hogy a rossz embert is jóvá tegyem, csak még nem tudom, hogy hogyan. Szeretném, ha a jó legyőzné bennem a rosszat./Pl. sértődés stb./" /12.3.3. melléklet/

Barátai véleményét jól ismeri. Tudja, hogy ingerlékeny az iskolában, de otthon ez nem fordul elő, mert nem bántják igazságtalanul. /12.3.4. melléklet/

"Szüleim véleménye: Szófogadó vagyok /ha nem is túlságosan/ és jószívű, segítőkész. Kissé sértődékeny /duzzogó/, de figyelmes és melegsívű. Tudok örülni szívből más örömének. Megérzem, ha anya rosszkedvű. Nagyon szeretem az állatokat. Szeretnék, ha becsületes, bátor ember lennék, aki elég erős ahhoz, hogy élete célját elérje. Tanárain /mióta jó tanuló

lettem/ jó véleménnyel vannak rólam. Ha néha neheztelnek rám, annak bizonyára oka van."

Laci az általános iskolában versenyszerűen atlétizált. Eredményeivel kiemelkedett korosztályából. Orvosi tanácsra abba kellett hagynia az etletizálást, mert lazák voltak az ízületei, s e miatt igazán jó eredményeket később nem érhetett volna el. A kosárlabda vonzotta, ezért felvételi után a megyei ifjúsági csapatban játszhat.

Tanulmányait biológia tagozatos középiskolában folytatja. A korábban természettudományos vetélkedőkön megyei szinten is kiváló eredményeket elért magabiztos, reális önértékelésű, pozitív énképű személyiséget a középiskola megváltoztatta. Bár referencia csoportja ma is a család, a dicséretre vágyó, s arra fokozott szorgalommal reagáló jó tanulóval új tanárai elhitették, hogy rossz a tanulási módszere, nem elég értelmes, lusta. Ennek nyomát a "Tulajdonságlista" alapján megismételt vizsgálat is igazolja /1982/: becsületes, csendes, jószívű, kedves, komoly, lelkiismeretes, lusta, megbízható, megértő, megfontolt, népszerű, nyugodt, segítőkész, titoktartó, udvarias.

Az állatorvosi pálya számára már el nem érhető cél - tanárai, s az ő véleménye szerint, mégis biológiai tárgyú felsőfoku képzettséget szeretne szerezni.

K. László nyilvánított képe és valódi énképe valószínűleg nagyon közel áll egymáshoz. Rájött, hogy kellemes külsejével tanárait is tud hatni. A lányinterjú során bevallotta, hogy a túl szigorú, őt korábban igazságtalanul, hátrányosan minősítő középiskolai tanárnő is hajlandó róla megváltoztatni

véleményét, ha tapasztalja tanítványa udvariasságát, kedvességét, érdeklődését.

Tanulás mellett az ifjú szabadidejét a sport, az olvasás és az udvarlás között osztja meg. Új referencia személyre figyel, partnere értékes diáklány. Kortárcsoportja, családja a felfedezett - teljesítményt átértékelő - tanár-diák kapcsolatot segíti majd normális keretek közé rendezni.

"A személyiségmechanizmusok kihatással lehetnek az életvezetés szempontjából döntő felnőttkori választásokra is."

/Járó Katalin/

E/ A vizsgálat eredményei

A vizsgálathoz 188 tanuló szolgáltatott adatokat szóban és írásban. Segitettek a szülők, az iskola tantestülete, a vizsgált gyerekek barátai, testvérei, de az érintett családok szomszédai is.

A vizsgálati módszerek kiválasztásakor motiváló tényező volt, hogy valamennyi a személy minősítésének, önértékelésének más-más aspektusát világítsa meg, ugyanakkor alkalmas legyen arra, hogy a többi módszer közül legalább egyet kontrolláljon.

Igy: a "Jurco kérdőív" és az "Irle-Csirszka féle kis érdeklődési próba" egymást kiegészíti, de kontrollálja a pályaeorientálásról szóló gyermeki és osztályfőnöki információkat.

A "Tulajdonságlista" és a "Mérei orientációs vizsgálat" az önismeret reális voltát, az eszményi én-t, az ideált veti egybe.

Az osztályfőkönyvek nyilatkozatai a "Tulajdonságlista" alapján, az "Osztályfőkönyvi feljegyzések..." egymást nemcsak pontosítják, de a nevelők alaposságáról, lelkiismeretességéről, gyermekismeretéről is képet adnak.

A haladási naplók, fegyelmi naplók, ellenőrzők beírásai, feljegyzései az előbbiek információinak reális voltát támasztják alá.

Végül a Mandsley-Harsányi féle kérdőív a tanuló szorongásszintjére utal /neurotikusság mértéke/ és a valósághoz mérhetőséget /hazugság index/ adja közre.

Az adatok egybevetésekor a legtöbb gondot a pedagógusok által szolgáltatott szubjektív adatok okozták. Az ellentmondások forrása a hiányos pszichológiai felkészültség, a negatívan vagy pozitívan torzító előítélet, az életkori sajátosságok figyelmen kívül hagyása, a "szaktanárkodás", a kényelmesség vagy inkább restség volt.

A gyerekek érdekeit akkor szolgálja a pedagógus, ha fejlesztésükkor az általános, a különös és az egyedi egyaránt érvényesül. Itt az "általános" a korosztály, a "különös" az osztály, az "egyedi" az egyén jellemző jegyeinek ismeretét, annak célirányos formálását jelenti.

Az egyének alakításához fel kell mérnünk a pillanatnyi állapotot, fejlettségi szintet, s csak ezután gondoljuk végig, választjuk ki a nevelési stratégiát, módszereket.

Mindezen alapvető és ismert tények számbavétele után elkerülhetetlen, hogy a vizsgálati módszerek végrehajtásához szükséges időmennyiséget összegyűjtsük. A "Tulajdonságlista" alkalmazása előtt pontosították a tanulók minden osztályban fejlettségük megfelelő szintjén a szavak jelentését, azokat minőségük szerint csoportosították.

Majd a tényleges munka következett, a tanulók jellemezték egymást és önmagukat. Az elemzés osztályonként 10 órás munkát és nagy koncentrálttságot igényelt az összesítést végzőtől.

A dokumentumok elemzése és a többi írásbeli vizsgálati módszer /köztük a fogalmazások/ kiértékelése együttesen tanulónként ugyancsak kb. 10 órás munka volt.

Ha minden osztályfő csak ennyi vizsgálati módszert használva ismerkedik osztálya tanulóival, akkor nagyon sok időt emésztene fel a munka előkészítő és elemző szakasza. Mégia ajánlatos, hogy az osztályfők évente valamilyen módszerrel feltérképezzék osztályuk tanulóinak önismereti fokát - énképét.

Az általános iskolákban többféle személyiséglap van forgalomban. Az osztályfőnek időközönként - de legalább évente feljegyzésekkel kellene kiegészítenie a rovatokat. Ez is időigényes feladat és a sok terhes adminisztrációs munka miatt gyakran elodázódik, esetleg elmarad.

Az előbbiekben vázolt problémák ismerete ellenére állást kell foglalnunk abban, hogy a személyiség strukturájának, aktuális énképének felderítése, változásának követése ismeretében vállalkozhat csak a pedagógus felelősséggel arra, hogy tanítványait ne csak oktassa, hanem - a szót szűken értelmezze - nevelje is.

Ez egyben a tanulók igénye: "A jó tanárt a saját szaktárgya érdekli, mással is meg tudja szerettetni, a gyerekeket egyenként figyeli, szereti".

A három éves /1979-82./ követő vizsgálat során az osztályokból kiválasztott tanulók egy része "kinőtte" a címben megjelölt "10-14 éves" korosztályt. Adataik közlését, önfejlődésük leírását mégis szükségesnek véljük, hiszen újabb aspektussal gazdagíthatjuk ezáltal a vizsgálatot összegezõ elemzést. Az ifjúkorba lépõk visszaemlékezései korábbi énükre - pontosítják vizsgálatunk eredményeit.

E. Sándor a legfiatalabb vizsgált tanuló. Sem a pozitív, sem a negatív jelzések nem mutatták, hogy különleges helyet foglalna el osztálytársai között. Tanítónője 1979-ben sokkal gazdagabban jellemezte, mint osztálytársai. Jó benyomása volt csendes tanítványáról.

Sándor a "Jurco kérdőív"-re kétszer válaszolt. Érdeklődése kiszélesedett és az új belépő tantárgy, a kémia a természettudományos kísérletekhez vonzotta a vizsgált tanulót. Oka lehet még: a tantestület legstabilabb tagjának, a kémia szakos tanárnőnek erős motiválása. Csaknem minden vizsgált 7. és 8. osztályos tanuló felsorolja az iskolában a tanárnőt a kedvencek és a jó tanárok közt, tantárgyát pedig a legérdekesebbnek minősíti.

Az "Irle-Csirszka próba" jelentős elmozdulást mutatott a megismételt vizsgálatkor. Ez a "Jurco kérdőív" adataival egybevetve az érdeklődés irányulásának differenciálódására utal.

A "Mérei orientációs vizsgálat" is a differenciálódásra, tudatosabb választásra mutat rá. A külsőségek viszont nagyon vonzzák a tanulót. A "Tulajdonságlista" jelzői és az előbbi vizsgálat adatai szerint aktuális tulajdonságai és az eszményinek megjelöltek harmonikusan összefonódnak együtt léteznek E. Sándornál.

Az "N-H kérdőív"-re adott válaszok a vizsgálatok során az N érték vonatkozásában emelkedést mutattak, viszont az L érték hitelessé tette az adott képet.

Referencia-személyként apja szerepel végig. Osztálytársai, barátai nem szerepelhetnek számára biztos viszonyítási csoportként, hiszen utazgatásai, edzései, "hétvégi barátságai" nem tehetik állandóvá emberi környezetét.

Apja határozott személyisége, anyagiassága irányítja Sándort olyan pálya felé, amivel majd kenyerét keresni fogja. Aggasztó, hogy sérült karja ellenére, amelyet újra kell műteni, a szülők kitartanak elképzelésük mellett. A gyerek nem mond ellent, hiszen a perspektíva vonzó: viszonylag könnyű anyagi boldogulás.

A gyerek énképének alakításához az osztályfőnök még nem járult hozzá, a negatív színezetet ugyan tapasztalta, de okát nem derítette ki.

E. Sándor személyiségének értékeit tudatosító referenciacsoportra és gondos nevelői munkára volna szüksége, amely erősítené benne, belső értékei szimpatikusabb társainak, környezetének. Segítségre szorul abban is, hogy belső kontrollja, önbecsülése kialakuljon.

M. Ibolya nagyon sokat fejlődött 1979 és 1982 között. Mutatja ezt a "Tulajdonságlista" is. Rossz tulajdonságait nagyrészt felszámolta. Ebben főként lánytársai segítették az osztályban.

Érzelmi fejlődését támogatta, hogy kistestvérének gondozásában számítottak rá szülei, 14 évesen megismerkedett a leggazdagitobb érzéssel, a szerelemmel, közben felfedezett magában új vonásokat. Szülei, tanárai magasabb elvárásai, elismerésük, elmarasztalásaik külső kontrollu személyiségét előnyösen irányították.

Bár érdeklődése nem jellemzően a természettudományokra irányul, a "Jurco kérdőív" szerint első helyre jelölte az emberekkel folytatandó munkával együtt. Az "Irle-Csirszka próba"

is azt igazolja, hogy inkább az utóbbi volt a jellemző. Pályaorientációja ugyancsak a humán terület uralkodó voltát jelezte, kényszerű pályamódosítása aggodalommal tölti el Ibolyát - joggal.

A "Mérei orientációs vizsgálat" kialakulatlan eszményre hívja fel a figyelmet. Nyolcadik osztályban fogalmazásai az ideál vonásainak tisztázódására utalnak. Főként szólamok, köz-helyek olvashatók, amelyeket kiforratlan személyisége megpróbál tartalommal telíteni. Külsőségek megjelölése jellemző választásaira, a lány interjú is ezt erősíti.

Az "N-H kérdőív" labilis személyiséget, önmaga értékeit kellően nem ismerő gyereket mutattak 1979-ben. 1982-re az N index magas maradt, a pályamódosítás ingatta meg a tanulót.

Az osztályfő nem járult hozzá a helyes önismeret kialakításához, a pályaorientálásban mutatkozó hibát nem javította, a tanulót nem gondozta megfelelően. Magatartása, viselkedése, megjegyzései alapján levonható konklúzió - s ezt ő maga sem cáfolta - Ibolyát nem szerette.

A nagylány édesanyja külső kontrollú. Életvitelében a mindig segítséget váró attitűd igazolja ezt. Lányát is ebben a szellemben neveli. Gyermekének támaszként nem szolgálhat, az énkép építésében segítségre szorulnak.

Az énkép kialakításához Ibolya esetében is a pedagógusok tapintatos, pozitív értékeket tudatosító munkája szükséges. A sikerek a szorgalmas leány fejlődését segítik, a kudarcot visszavetik.

Újbóli pályamódosítás várható M. Ibolyánál, perspektívát nyújtó, gondos pedagógus segítsége lenne szükséges.

K. Sándor az osztály alacsony szellemi és erkölcsi nivójától eltérően nyilatkozott a vizsgálatok közben. Magát meglehetősen reálisan értékelte. Ebben korábbi betegsége "segítette" hiszen sokszor volt magányos, illetve felnőttek vették körül /szülei, felnőtt testvér/, így önismerete osztálytársainál érettebb személyiségre vall. /Megjegyzendő: beiskolázása testi fejletlensége miatt a szokásosnál egy évvel később történt./ Nem véletlen tehát, hogy vezetője osztálytársainak, barátainak és segítője beteg társainak.

Hatodik osztályos korára érte el osztálytársai testi fejlettségének megfelelő külsőt.

Személyiségéről biztonsággal alkottak képet nevelő, szaktanárai. Kellemes, segítőkész, csendes. Társai negatív jelzőt is találtak jellemzésére: türelmetlen. Ez a későbbiekben "indulatos"-sá vált. Az érés folyamán kifejezetté vált ez a tulajdonság.

Sándor az önfejlesztés szokatlan módját választotta: jógázott.

Természet iránti vonzódását a hobbján kívül a "Jurco kérdőív" és az "Irle-Csirszka próba" is igazolja, pályaválasztása mégsem erre irányult. Idősödő szüleit akarta megkimélni anyagi gondjaiktól, és rokoni mintát akart utánózni, ezért kísérelte meg a szobafestő és mázoló szakma elsajátítását.

Ehhez segítő partnerként nem szerepelt az orvos, aki a korábbi leletekre hivatkozva akadályozza ma is továbbtanulását.

Az "M-H kérdőív" feszült személyiségét a magas N értékkel mutatta be. Önfegyelmé nagy.

Fogalmazásai önálló, felelősségteljes személyiség bontakozására utalnak.

Önértékelésének alakulásában családja segítette. Osztályfőnöke érdemeket ebben nem gyűjtött. Önmagát belülről kontrollálja, reális képet alakított ki, nem fél a kudarctól, de a siker motiválja.

O. István az első mérésakor biológiai kora szerint 15 éves volt. Szociális, szellemi és fizikai vonatkozásban osztálytársaihoz képest /13 évesek/ volt mit behoznia. Osztályismétlései miatt több osztályközösséghez kellett hozzászoknia, az általános iskolában éppen 1979-ben.

Apja életvitele taszító mintaként hatott Istvánra és testvérei közül a fiatalabbakra.

Kiforratlan érdeklődését a "Jurco kérdőív" és az "Irle-Csirszka próba" válaszainak eltérései igazolják.

A "Mérei orientációs vizsgálat" fogalompárjai között egybeesést főként a külső vonások megjelölésénél tapasztaltunk, ezek ideálképző elemek számára.

Az interjúk során és az "M-H kérdőív" tanúsága szerint O. István az általa bemutatott ideálhoz annyira szeretne hasonlítani, hogy már-már sajátjának érezte a bemutatott tulajdonságokat. További érése a megjelölt és vágyott pozitív irányt mutatja.

Fogalmazásaiban a nyelvi problémákkal küzdő cigányfiú gondjai, küzdelmei, vívódásai jelennek meg.

Nyilvánított énképe idealizált volt. Pályaválasztásában segítették a pedagógusok. Kőműves lesz O. István. Az általános iskolai tanulmányok során személyisége gazdagodott, figyelmet fordítottak arra tanítói, tanárai, hogy önbecsülését, önbizalmát növeljék. Szorongásai nem voltak nyilvánvalóak, jóindulatu

irányításra pozitívan, elfogadó attitűddel reagált, 12 éves kora után érett meg arra, hogy alkalmazkodni próbáljon az iskolai elvárásokhoz. Ezért tűrte meg az iskola tantestülete a túlkoros fiút az osztályban. Együttműködési készsége néhány tanórán nehezen nyilvánult meg, korábbi művelődésbeli és szociális hátránya miatt. Megfelelő empátiás reakciókészség híján a nevelők egy része nem volt segítője, inkább akadálya - a továbbfejlődésnek.

O. István magatartásában felelőtlenségnek nyomai sem fedezhetők fel, megedződött tekintetben, hogy a kudarccokat, a kényelmetlenségeket hogyan tudja elviselni, tolerálni, illetve mikor érett meg a helyzet a "visszafizetésre".

Istvánt a siker motiválja, de szüksége van állandóan olyan személyre, akivel vetélkedhet, így tartja fenn hosszabb időn át szorgalmát.

Pozitív énképe, sikerkereső attitűdje kiegyensúlyozott összképet ad a vizsgált tanulóról. Feladattartása javult, de még 1982-ben - 19 évesen - sem kielégítő. Munkatársai, referencia központja állandó jószándéku, türelmes támogatása nélkül retardálhat, éppen azért, mert a külső kontroll létezése számára nem a korlátozást, inkább a pozitív inspirációt biztosítja.

O. Ferenc az osztályban a fiatalabbak sorába tartozott. Családjában is kicsinek számít, véleménye nem mérvadó ma sem.

Jellemzésekor az osztályfőnök "Tulajdonságlistá"-ból kölcsönzött minősítői nagyon kellemes magatartású fiút irtak le. A probléma abból adódik, hogy tanulótársai véleményéből kiol-

vasható értékelés ezt nem teljesen támasztotta alá, sőt önmagát másnak látta Feri. A magatartás külső megjelenése más a tanárok előtt és más társai között, bár az osztálybéli fiúk közül ő válik ki a legtöbb pozitív jelzővel.

Az "M-H kérdőív"-re adott válaszok során az N index magas volta ugyancsak a mozgékonyt, ideges viselkedést bizonyította.

A "Jurco kérdőív" és az "Irle-Csirszka próba" harmonikus képet adott, e tekintetben stabil volt érdeklődése.

A "Mérei orientációs vizsgálat" teljesen rendezetlen fogalmi rendszert mutatott.

Fogalmazásaiban jól követhetően lány osztálytársai minősítését fogadta el: rossz, goromba, hanyag stb. Ezt a "rosszaságot" elemezni nem volt hajlandó.

Az adatok kiegészítése, ellenőrzése csak közvetett úton történt a későbbiekben, mert O. Ferenc többször ígéretet tett arra, hogy vállalkozik a további vizsgálatokra, de ez nem következett be családjának unszolására sem.

Oka lehet: a vizsgálatok, majd a lány interjú során imprezentálása és valós énje olyan közeli lett, amit egy újabb felvételnél nem akart vállalni, esetleg hátrányosnak vélt.

Pályaválasztása az "Osztályfői feljegyzések..." és a fogalmazások megjelölésével nincs összhangban. Esztergályos szakmát tanul, munkáját jól végzi. Énképe pozitív, elégedett elért eredményeivel, önmagával szemben a mércét reálisan állítja fel, ebben segíti, hogy fizikai, sportbéli teljesítményekre redukálta érdeklődését.

Az erkölcsi értékek, normák iránti érdektelenségét, éretlen voltát az osztályfőnek már 10-14 éves korban észlelnie kellett.

volna, és személyre szabott, speciális foglalkozásokkal terelnie kellett volna a helyes irányba O. Ferencet. Ezt az ifjúnál munkahelyi kollektívája pótolhatja.

M. Olga viselkedését nem a korosztálya és ezen belül osztálytársai mért adataival tudjuk hasonlítani. Biológiai és szexuális érésben megelőzte társait. Oka ennek az öröklés, a családi szocializációs minta és a sport, amely harcos, kiméretlen magatartást igényel.

A tanuló önmaga megismerésében igen jó úton haladt. Énképe reális volt. Éppen az osztályfőnök ítélte meg idealisztikusan Olga személyiségét, és ennek tanítványa nem tudott megfelelni. A megnyitott távlat tetszetős volt, de a nevelő feladata lett volna a célhoz vezető út megmutatása, s azon való haladás tevőleges segítése is.

A "Jurco kérdőív" és az "Irle-Csirszka próba" adatai összecsengenek.

A "Mérei orientációs vizsgálat" összegezésekor magasabb-szintű morális vonásokat csak elvétve találhatunk.

Az "M-H kérdőív"-re adott válaszok figyelmeztetnek arra, hogy az L érték /9/ a személyiség vélekedéseinek hitelességét teszi kétséssé.

Sportban elért sikerei túlságosan magabiztossá tették M. Olgát az élet más területein is. "Szerepváltásra" nem vállalkozik, elismerést vár akkor is, ha erre nem szolgált rá.

Irreálisan ítéli meg önmagát, hibásan viszonyul az erkölcsi értékekhez. Félt, hogy torz énképének megváltoztatására csak súlyos kudarcok bírhatják rá, ez viszont torzítani fogja személyiségét, sőt újabb negatív reakciókat válthat ki. Önmeg-

ítélése rigid pozitív. Hibáit nem látja be, önkorrekcióra nem alkalmas.

K. László a jótanulók sorába tartozott az általános iskolában. Részt vett a "jó tanuló - jó sportoló" versenyben is és 3. helyezést ért el. Közösségben szívesen vállalt feladatokat, vezetőként is bevált.

Otthon a szülők szerint simulékony, kedves természetével kellemessé tette a nagy család együtt eltöltött idejét.

Jó humorával osztálytársai közt is népszerű volt. A "Tulajdonságlista" alapján csak azok jellemezték negatív jelzéssel, akikkel szemben magasra emelt erkölcsi ítéleteit hangoztatta /hazugság, lopás, csalás, stb. esetén/, és akik ellen hangolta többi társát. Az osztályfő csak pozitív jelzéssel illette. Önmagáról az "irigy" tulajdonságot árulta el, kitartott ennek jogosságá mellett, az idők folyamán viszont megpróbálta ezt visszacsorítani.

A "Jurco kérdőív" és az "Irle-Csirszka próba" egymást igazolják, ennek megfelelő volt a továbbtanulás helyének kiválasztása /biológia tagozat/.

A "Mérei orientációs vizsgálat" az érésben jó úton haladó erkölcsi ítélőképességet mutat.

Az "M-H kérdőív" értékei nem ingatják meg az előbb közölteket.

Foglalmazásai képet adnak személyiségének arról a tulajdonságáról, hogy ismeri magát, képes hibáinak felismerésére, küzd ellenük. Szereti az embereket. Hivatásszerűen azonban mezőgazdasági állatokkal kíván foglalkozni.

Önismerete megingott a középiskolában. Oka, az addig jó, kiváló jelzőkkel minősített teljesítmények a középiskolai taná-

rok ugrásszerűen, néha indokolatlanul magas elvárásainak csak közepesen feleltek meg.

Ez a törés sok jóképességű, belső kontrollu tanuló önminősítését alakítja át. Az identitáskeresés újra kezdődik, az új viszonyítási rendszer körülrajzolása, a középiskolák egy részében nem egyszerű. Egyik-másik tanár "felsőoktatásosdit" játszik tanóráin, elvárásait nem a serdülőkhez, általános iskolából frissen elszakadt fiatalokhoz méri, hanem a leendő felvételi "tesztekhez".

Igy a személyiség, az egyén nevelése nem folyamatos. A "fejlesztésben" elérhetjük azt amit K. László esetében tapasztaltunk: önértékelésében a belső kontroll elveszti vezető jellegét, és a tanár többször megismételt véleménye alapján elhiszi, aminek korábban ellenkezőjét állította magáról /pl. lusta, továbbtanulásra nem alkalmas, stb./.

Kérdés lehet: miért nem segítenek az osztálytársak? Válasz: azért, mert valamennyiüket ehhez hasonló, vagy ugyanilyen hatás érte ugyanattól a tanártól.

Csak a család segítségére és új referenciaközpontra támaszkodhat a vizsgált személy.

A disszertáció készítése során felhasznált vizsgálati módszerek az egyes tanulóknál három nézőpont egységében mutatkoztak meg:

1. szocializációs folyamat;
2. intraperszonális /tudati-emocionális/ megközelítési mód;
3. interperszonális vetület /interakció, kommunikáció, csoportjelenségek, kultúra, stb./.

A feldolgozás során, az eredmények ismertetésekor a közlés sorrendjét a vizsgálati technikák befolyásolták. /Esetünkben az 1., 3., 2. sorrend követhető./

A reflexív én tartalmának bemutatási sorrendje:

- fizikai jellemzők;
- önértékelő jelölők;
- "Ki vagyok én?" - válaszai a szociális identitás leírása

volt.

A reflexív én genézisére és a pszichológiai mechanizmusok vizsgálatára vonatkozó modellek a tanulók vizsgálatakor kölcsönösen kiegészítették egymást.

A vizsgálatok 1979-től 1982-ig terjedő ideje lehetőséget nyújtott a vizsgált tanulók énképének horizontális /szimultán/ és vertikális /genetikus, szukcesszív/ szemléletű bemutatására. A személyiségfejlődés más szakaszaiban a reflexív én eltért a tanulóknál: a tartalom, a pozitív és negatív irányulás, az érzelmek intenzitása, személyes fontosság átélése, következetesség, stabilitás, verifikálhatóság szempontjából.

Az énkép fokozatos kialakulása követhető három fejlődési fokozat elkülönítésével az 1979. évi állapotot figyelembe véve ilyen volt:

	szül. év
1. Az <u>én</u> -t testével azonosította: M. Ibolya	1967.
	O. Ferenc 1966.
	Ö. István 1963.
2. Az <u>én</u> -t folyamatként élte át: E. Sándor	1968.
	K. Sándor 1966.
3. Az <u>én</u> -t más emberek viszonyában élte át:	
	M. Olga 1964.
	K. László 1964.

Az aktuális én helyett a vágyott én uralkodott prezentáláskor O. István és M. Olga esetében.

Az első mérésekkor elhárító mechanizmusok léteire nem láttunk példát a részletesen vizsgált tanulóknál.

A pubertás időszakában jól érzékelhetően növekedett az önismereti érzékenység, külső és belső /lelki/ jelei voltak, hogy az új elemek a tanulóknál konfliktusokat okoztak. Növendékeink közül nem mind alkalmas a serdülőkori szakasz lezárta-
kor, az ifjú kor elején az önállósulásra, s ezzel egyben az önnevelésre. Új viselkedéselemek tapasztalhatók ugyan, de szükséges a közösség, a környezet, a család és a hivatásos nevelők segítsége, támogatása.

Azok a tanulók, akik értelmi képességeik, behozhatatlan művelődésbeli hátrányaik miatt kiszorulnak a középiskolákból kimaradnak a tudatos, szervezett nevelőmunka hatása alól is. /Szakmunkásképző intézeteink ismert oktatási-nevelési problémái miatt./ Vizsgálataink során erre több példa akadt. Hátrányos az érintett tanulók vonatkozásában, hogy önismeretük alapjait előítéletek és sablonok alkották. Segítőjük lenne, ha állna mellettük kialakulófélben levő külső- és belső kontrolljuk egyensúlyát támogató referenciaközeg, referenciaközpont.

nek.
munka
lypa
során
negatív
elnevelés

"Hogyan ismerhetjük meg önmagunkat?

Csak tetteinken keresztül - a szemlélet
nem elég ehhez. Igyekezz megtenni a

kötelességedet,

és megtudod, mi lakozik benned.

De mi a kötelességed?

Az amit a hétköznapiak követelnek."

/Goethe/

F/ 10-14 éves gyermekek helyes énképének kialakításához
ajánlható fejlesztő módszerek

"Az általános iskolai nevelés és oktatás terve" - alapdokumentum. Valamennyi pedagógus kötelessége, hogy utasításait munkája tervezésekor, végrehajtásakor alapul vegye, annak szellemében cselekedjen.

Témánk szempontjából lényeges kiemelnünk, hogyan alapozza meg a nevelés-oktatás terve az énkép tudatos fejlesztését, milyen részfeladatok ellátására ösztönzi a szaktanárokat, osztályfőket.

A "Cél és feladatok" című fejezetben a közösség és a személyiség szocialista viszonyának fejlesztése érdekében megjelöli a következő teendőket:

- "a gyermek önismeretének fejlesztése, önnevelésének irányítása, eszményképük kialakulásának elősegítése; ösztönzés és útmutatás az egyéni érdeklődés, képességek, hajlamok fejlesztésére."

Most vizsgáljuk meg, a 3. osztályos osztályfői órák közül melyek segítenek a munkavégzésben?

A "Közösség és személyiség" témakörben "Milyennek látnak társaim?" téma kibontásakor a kritikus, az önkritikus magatartás kialakítása, az őszinte, jószándéku bírálat, és arra helyes reagálás elemzése készíti elő a társak megismerését, az önismereti elemek kibontását.

Negyedik osztályban a kollektívában betöltött szerepek, a szereposztás /vezető-vezetett/ sajátosságai, a jópajtási, baráti kapcsolatok, a lányok-fiúk osztálybeli viszonya, az egyénhez kötött magatartási formák megbeszélése a feladat. A példaképek erkölcsi tulajdonságainak elemzése, képességeik megmutatkozási formái, az azonosuláshoz nyerhető minták kiválasztása az, amiben egymásnak segítséget nyújthatnak a beszélgetések résztvevői: osztálytársak és a pedagógus. A pályaválasztási motivációkkal, pályaismertetőkkel itt találkoznak először szervesen a tanulók.

Ötödik osztályosaink beszélgetésébe beiktatandók azok a szempontok, amelyeket a nevelési-oktatási terv ajánl. "Személyes kapcsolatok az osztályban". Egyes erkölcsi tulajdonságok /bizalom, egyenesség, őszinteség, becsületesség, bizalmatlanság, gyanakvás, türelmetlenség, irigykedés, kárörvendés/ alapos megbeszélése, tisztázásuk az osztályok közös feladata, így az őszinteség, titoktartás szorgalmazása is. Közvetlenül járul az önismeret pontossá válásához a "Milyen vagyok én?" téma. Elvárható a tanulóktól, hogy önmagukat jellemezni tudják. Kiegészíti az önismereti képet az "Ami érdekel, amit szívesen csinálok" című téma, ez egyben a pályaválasztás pontosításához járul hozzá.

A hatodik osztály az egyén és közösség viszonyában a társas kapcsolatok erősítését tűzi ki egyik fő feladatként. A közösség létrejöttét támogató és gátló mozzanatok számbavétele és

felszámolása a közösség munkája, s egyben hozzájárulást követel az egyéntől. A közösség alkalmas terep a vezetői és beosztotti szerep egyidejű gyakorlására. A fiúk-lányok közötti jóbaráti kapcsolatnak, a helyes viselkedési szabályok, a felelősségérzet vállalásának szakasza ez. "Helyem az osztályban" az önismeret kialakulásában ad segítséget. A szubjektív képről és a szociális képről informálódhat ekkor az osztályfő. Elkerülhetetlenül minden osztálybéli szóba kerül ekkor. Az osztály véleménye kontrollálja a tanulót. A nyilvánított kép és a valódi énkép közti távolság mutatkozik meg az osztályfő előtt. A tanulók jobb megismerésének forrása lehet ez az óra. A pályaválasztási motiváció és a megfelelő irányének mérése kötelező feladata az osztályfőnek.

A hetedik osztályosok az osztályközösség erősítése, a közvélemény formálása közben társaik személyiségének helyes irányba terelését teljesíthetik. Közben az érzelmi kapcsolatokra terelődik az osztály figyelme. A kritika bizonyos elemei, az elfogultság, tárgyilagosság, őszinteség, titoktartás, a pletykától való elzárkózás itt a 3. osztályhoz képest mélyebb értelmet nyer, gazdagodik a fogalmak tartalma. A "Birálat-önbirálat" című téma az egymás iránti felelősség gyakorlását szorgalmazza, ugyanakkor a reális énkép kialakulásához járulhat hozzá. A kollektiva felelősség válik az egyénnel szemben.

Az ideálképzés közös formálására alkalom adódik a tervezéskor, a "Milyen szeretnék lenni?" téma és a "Milyen a korszerű fiatal?" vita keretében. Az önnevelés igényének közös megbeszélését szorgalmazza itt a nevelés-oktatás terve. A távlatot a leendő család kialakításáig nyithatjuk.

Az önmegismerés vezetheti a tanulót a pályaválasztási döntésig. A döntésben természetesen segít még a család, a nevelő.

A továbbiakban az önfejlesztéshez ad segítséget dokumentumunk: a szervezet mérgeiről /alkohol, dohány, drogok, gyógyszere, stb./, a nemi érés problémáiról, a kulturált megjelenésről, a testedzésről, a fiúk-lányok kapcsolatáról, viselkedéséről beszélhetnek a tanulók nevelői irányítással, segítséggel. Önkritikát gyakorolhat a serdülő a "Részvételem a családi munkamegosztásban" témakör kapcsán.

Nyolcadik osztályosaink résztvehetnek a közösségi tevékenységek tervezése, a közösségi gyermek jellemzése, az egymás iránti felelősségérzet megnyilvánulási lehetőségének bírálatában. Megtárgyalják az egyén és közösség viszonyát, egyben érdekekről is szót ejtenek. A serdülő kritikai megnyilvánulásai során élesen bírál: társadalmat, egyént, önmagát. "Harcban önmagunkkal" téma kapcsán elmondhatja, leírhatja eszményeit, hozzájuk viszonyíthatja magát /társait/, elindulhat az önirányítás útján a serdülő. Küzdelmeit nyilvánossá teheti, így szociális képén módosíthat. Jó szervezés esetén a valódi én és a nyilvánított én közötti távolság csökkenhet az osztálytanulóinál. Ezáltal a pályaválasztásban bizonytalankodók könnyebben kaphatnak segítséget. A társ- és párválasztás vitája során eszmények tisztázódhatnak.

Az itt kiemelt témák a nevelési-oktatási terv osztályfői tevékenységet koordináló ajánlásait átszövik. Az osztályfő az útmutatás szerint hozzájárulhat a tanulók önértékeléséhez, önneveléséhez. Metodikájára jellemző a változatosság, valós élet-

helyzetek felelevenítése, a helyes általánosítás segítése, a tanulók életének céltudatos szervezése, támasz nyújtása az önmegismeréshez, eszmények kialakításához. Gyakoroltatás tanórai és tanórán kívüli alkalmakkal történhet.

A rendtartás, mint az általános iskolák fontos dokumentuma mindezeket az irányelveket, végrehajtásukat támogatja, szorgalmazza..

"A nevelő hatások a jó pedagógus személyiségén átszűrődve felfokozódnak, és saját érzelmi töltést, szuggesztív vonzerőt nyernek. Az egyébként hideg objektív értékek így válnak a gyermekek és az ifjak számára életszerű és vonzó cselekvési motívummá". /Makarenko/

A hatást fokozza a közösség. A felnőttek nevelő hatása, közösségek értékelési "prizmáján" megtörve kap vonzó- vagy taszítóerőt. Akkor eredményes a nevelés, ha a gyermek öntevékenységet elindítja. Ezáltal a gyermek együttműködik a nevelőkkel, megpróbál megfelelni követelményeiknek. Ha elbánszik a tanuló, hogy fejleszthető, hajlik arra, hogy a várakozásnak megfeleljen. /Varga, 1980./

A nevelés során a nevelés egész személyisége hat a gyermek egész személyiségére. Tudnunk kell, hogy mi az ami tudatosul a nevelési folyamat során a nevelési értékekből. Ha ismerjük a személyiség és a társadalom emberképét és önképét, akkor a fejlesztés során megfelelő értékeket közvetíthetünk. Ezek után az énismeretet és az énátalakítást pedagógiai stratégiánk alkotórészévé tehetjük.

A személyiségfejlesztő program végrehajtása érdekében segítségül hívjuk a környezetet: a családot, az ifjúsági szervezetet, a baráti kört és a többi nevelőintézményt. A szülők és a

pedagógusok tudatos szervezőmunkája, a nevelési eredmények száma, aránya növekedésének feltétele. Családlátogatáskor, szülőikkel folytatott beszélgetések során derül fény a szocializációs műltra, a tanulók személyiségének alapjára, az adottságokra, és a szokásrendszerre. Feltárulnak a nevelő előtt a nevelődés belső feltételei. A feltételek számbavételekor adódhat olyan különös eset, hogy a pedagógusok hasonlóságot vélnek felfedezni egy-egy tanítványuk között. Gyakori hiba: azonos nevelési módszert alkalmaznak esetükben. De mint tudjuk, a személyiség egyedi, megismételhetetlen. Növendékeink reakciói azonos módszerre történő reagálásaik eltérőek, sőt ellentétesek lehetnek. Ilyen esetekben az identitáskeresésben bizonyos utat bejárt, és eredményeket felmutatni képes egyén önvédő funkciója mutatkozik meg. Receptjellegű tanácsok ezért nem célravezetőek.

A gyakorlatban jó munkát végző pedagógus eredményeinek forrása elméleti felkészültségének biztonsága.

A pedagógia feladata a spontán fejlődés tudatos irányítása, a mozgástér kibővítése úgy, hogy a felnőtt ember lehetőségeit már gyermekkorban körvonalazzuk. Az, hogy alternatívái közül a felnőtt mit választ, hogyan fog élni, már gyermekkorban, illetve ifjúkorban megmutatkozik.

Változásra, változtatásra elvileg van lehetőség, de az átformálódás a szokásrendszerek, sztereotípiák rögzülése miatt egyre nehezebb.

Nemcsak a pedagógus feladata a serdülő személyiség nevelése, annak értékorientálása. A tanulónak is a folyamat aktív részesévé kell válnia.

Közös tevékenység során ismerhető meg a tanítvány. Amennyiben a feladatok nem kellően szervezettek, a pubertáskori gátlá-

sokkal, szorongásokkal küzdő, új meg új szerepkörökkel próbálkozó instabil önértékelésű személyiség nem talál teret a megnyilatkozásra.

Az érzelmek feladatvégzésre motiválóak. A sivár tanári diák kapcsolat a fejlődés akadályává válik. Az érdekesen, szívesen szervezett, öntevékenyen végrehajtott programok az önmegismerésben előre lendítik a tanulókat, sokoldalúbbá teszik őket.

Gondot okozhat a tanulók önismeretének hiányán kívül az is, hogy nem tudják megnevezni - szókincsük kicsiny volta miatt - az erkölcsi vonásokat, amelyekkel egymást és önmagukat minősíteni lehetne. Tartalmuk kibontásához elvárják nevelőik segítségét.

Önértékelésre gyakrabban éreznek késztetést azok a serdülők, akik közösségükben befolyásos, tekintélyes, népszerű szerepet töltenek be. Jellegzetesen megmutatkozik, hogy szorongásszintjük szignifikánsan magasabb, önértékelésük alacsonyabb, mint a csak intellektuálisan kiemelkedő tanulóké. /Járó, 1981./

Gádor Anna /1981/ megállapítja: "Számptalan félelem fűződhet például önmagunk részletes, kerdőzötlen szemléléséhez; különösen rosszul teljesítő, magukkal elégedetlen, a kudarcot kerülni igyekvő, debilizáló módon szorongó személyeknél. Ez a félelem kiválthat elhárítást, a továbbiakban a visszajelentés elkerülését, merev ellenállást és ezáltal igen káros hatásu lehet a személyiségfejlődés szempontjából".

Az egészséges erőfeszítések, megfelelő referencia-közege választása, a pedagógus pozitív eredményeket megerősítő, biztató magatartása mindig közelebb viszi a 10-14 éveseket a reális önértékelés kialakításához.

A reális énkép érlelésében az a pedagógus tud leginkább segédkezni, aki maga is pozitív énképpel rendelkezik, és tanítványai számára referencia-központtá tud válni. Ennek feltétele, alapos pszichológiai-pedagógiai elméleti felkészültség, gyakorlat a kapcsolatfelvételben, meggyőzésben. Elengedhetetlen továbbá a fokozott empátia, alkalmasság nevelési szituációkban a megfelelő klíma megteremtésére, a pedagógiai tapintat, a jó kérdéskultúra, és a szaktárgyi jártasság. /Királyné Dévai Margit, 1978. 10-11./

A problémáról szólt 1981-ben Vastagh Zoltán:

"A tanárnak elsősorban jó nevelőnek kellene lennie, aki rendelkezik a személyiség megismerésének és adekvát fejlesztésének módszertanával is. A nevelés hátterét, az iskolakörzet jellemzői sem hagyhatja figyelmen kívül."

"A tanárképzésben előtérben van a szaktárgyak követelményrendszere, amely elsősorban a szaktudomány megtanítását tartja lényegesnek, az ismeretek átadását, a személyiségre való hatást és a környezeti tényezőket pedig alig veszi figyelembe. A képzésben elkülönült a gyakorlatok rendszere, kevés a pszichológia és a szociológia érvényesülési tere, végül nincs mód a gyakorlatra orientált pedagógiai elmélet megtanítására."

"Arra tehát, hogy hogyan kell megvalósítani a személyiség komplex értékelését és fejlesztését sem a főiskolán /egyetemen/, sem pedig az iskolák mai körülményei között nincs vagy alig van lehetőség."

"A pedagógusok nevelési /oktatási/ kultúráját kellene megváltoztatni, átalakítani." /Vastagh, 1981. 678./

Tudjuk, alsó tagozatban az osztály és az egyes tanulók jó hangulatához elegendő, ha a nevelő az esetleges botlásokat

toleránsan kezeli. A tanulók iránti bizalom előhívja a sikert. A biztatás, a több törődés, a bátorítás, az énkép fejlesztése terén is pozitív eredményt hoz. Közben a tanulók magabiztosabbak, vállalkozóbb kedvűek.

Mikor érhet el a nevelő a tanulók énképének fejlesztésekor eredményt?

- Ha lehetőséget teremtünk az alkotásvágy kielégítésére, teljesítményorientált életvezetés kialakítására.
- Ha fokozzuk kisgyermekkortól az önállóságot, alapokat adunk a későbbi önirányításra, aktívabb lesz a tanuló a pályaválasztásban.
- Ha a pedagógus ismeri a tanuló interperszonális kapcsolatát, segíti szerepeinek értékelését, figyeli a játékban vállalt feladatokat.
- Ha a közösségi és egyéni megbízások során képességeket csiszoló, önbizalmat növelő feladatokat ad a kudarckerülő, visszahúzódó, negatív énképű gyerekekre, majd gyakorta ellenőrzi és biztatóan értékeli.
- Ha a rászorulókat önismereti csoportokba utalja és itt eredményes értékkorientálásban van részük a gyerekeknek.
- Ha a pedagógus ismeri az anya énképét, és segíteni akar a negatív énképű, kudarckerülő attitűddel nevelő szülőnek, nevelési módszert tud ajánlani.

A tanár gúnyos, fenyegető, zord magatartásával negatív szerepet vállal. A szorongó gyerekekre ez nagy hatással van.

Jólesik a tanítványoknak, ha a nevelő magatartásából kiderül, hogy nemcsak a kötelességét teljesíti ha szóba áll velük, hanem személyesen érdekli őt sorsuk.

miért nem lehet?

Reális, határozott követelmények növelik az önbecsülést, bizalmat. A túlzott engedékenységet csökkenti, elbizonytalanítja az önbecsülést.

A pedagógus nyújtson modellt a nyílt, őszinte viselkedéshez. A nevelő értékítéleteit adja tudtára tanítványainak. Ragadjon meg minden lehetőséget a kötetlen, egyéni beszélgetésekre, ne féljen a magánéletet érintő témáktól sem. Ilyenkor a tanuló átérzi fontosságát, énképének ez fejleszthetően hat.

Oktatási-számonkérési helyzetben gyakorta az okozza a problémát, hogy a sikeres teljesítményhez megfelelő légkört kell teremteni kudarckerülő, negatív énképű tanítványaink számára. Ha a végrehajtandó /kötelező/ feladat megoldására a feladat felnagyításával motiválunk, bizalmat jelzünk a tanuló képességei felé, a sikerhez hozzásegíthetjük őt. A tanulót lebecsülő megjegyzések az önbecsülés további csökkenéséhez járulnak hozzá.

A tanítványok önérzetébe gázolás megengedhetetlen a pedagógusnak akkor is, ha "rossz napja" van, ha őt éppen kudarc érte. Nem tréfa tárgya a "kişzolgáltatott" tanuló képessége, önbecsülése, személyisége. /Királyné Dévai Margit, 1978. 40-41./

A pedagógus a tanulói énkép fejlesztése előtt kideríti, hogy a szociális identitás, vagy a diszpozíció vagy a fizikai jellemző közül melyek központi jelentőségűek, hogy melyek hatnak a tanuló önbecsülésének szintjére. Ezen keresztül lehet a belső lelki szférát, az önértékelést fejleszteni.

Igen lényeges elv, hogy "a személyiség szocializációjának folyamatában megvalósuló értékek, normák, szerepek, viselkedési módok elsajátítása a társadalmi hatásokat közvetítő csoportfolyamatok feltételei között megy végbe." /Duró, 1981./

A szocializáció során a személyközi kapcsolatok vizsgálata is hozzájárul tanulóink megismeréséhez, későbbi fejlesztésükhöz. Ajánlott módszerek: rendszeres megfigyelés, tematikus dolgozat, interjú, aktivitási skála, önértékelés, csoportértékelés, pedagógiai helyzetteremtés.

Azért nem használják a pedagógusok ezeket a módszereket, mert nem ismerik. Pedagógusaink - statisztikai adatokkal alátámasztott állítás - sokan nem olvasnak pszichológiai, pedagógiai szakmunkákat. Korábbi tanulmányaik átértékelése, felfrissítése elmarad, vagy nem rendszeres, esetleg a nevelési értekezletek témáira terjed ki. A gyakorlatban bevált, alkalmazható vizsgálati és nevelési módszereket, eljárásokat, eszközöket nem hasznosíthatják. /További oka ennek időhiányuk, túlterheltségük./

Kisebb osztálycsoportok létrehozásakor több alkalom nyílna a tanár és tanítvány közti érzelmi viszony kiépítésére, gazdagítására. Ennek hiányára utal a Pszichológia-mentálhigiéne c. könyv: "Veszélyesen megnőtt az iskolában a magas vérnyomásban szenvedők, a fejfájásos, szédüléssel panaszokkal gondozásra kerülő gyermekek, az idő előtt kimerültek száma". /Szerk.: Hegedűs, 1976./

A kérdést bátran feltehetjük: ki a hibás?

Talán a szülő, aki nem ismeri gyermeke teljesítőképessége határait?

Talán a pedagógus, aki eredményhajhászásból nincs tekintettel a gyermeki személyiség lehetőségeire?

Vagy a gyermek, aki nem ismeri önmagát?

Ezekre a kérdésekre csak az egyes esetek körülmétektől vizsgálata után válaszolhatunk.

Nevelésügyünkkel felelősen foglalkozó tudósaink jelzik több publikációban: kiaknázatlanok a kollektív ösztönzés és értékelés, a személyiség önértékelő és önfejlesztő tetteinek metodikai lehetőségei.

Petrikás Árpád 1974-ben, Egerben a Pedagógiai Tudományos Napokon állást foglalt az előbb érintett módszertani kérdésben /"A közösség szerepe a nevelési folyamat főbb fejlődési szakaszaiban, s a személyiségformálás módszertani kérdései"/:

a/ Teljes közösségi program kialakítása a nevelő irányításával és annak indivizuálizálása az egyéni képesség, tapasztaltság adatai szerint.

b/ A kötelező és szabadon választott tevékenységek harmonizálása a nevelés intézményrendszerében /család, iskola, ifjúsági szervezetek, közművelődési intézmények/, illetve a szerzett tapasztalatok rendszerezése, értelmezése és értékelése.

c/ A szabad idő helyes eltöltésének fejlesztése, az egyéni igényszint emelése és az önművelés motiválása.

d/ Permanens társadalmi kapcsolatok kialakítása, hatásaik átalakítása és a társadalmi gyakorlat megfelelő szintű formálása az iskola nyitottságának és a társadalom hatásainak felhasználásával.

e/ Növendékeink egyéni arculatának fejlesztése és az öntevékeny, önálló állampolgár gondolkodásának, cselekvésének, szokásainak, szocialista jellemének szüntelen formálása.

f/ Végül pedig a nevelés irányításának eredményeként az önirányító, önkormányzó közösség befolyásának növelése a személyiségre, a folyamat előre haladásától függően.

A személyiségfejlesztő módszerek magukban rejtik az én-kép formálódásában lehetőségét. A részlet a közösség szerepét

mutatja be.

Különösen nagy szükségük van a kollektívára a hibás, torz énképű serdülőknek. Gyakori ugyanis a kudarkerülő attitűd rögződése. Ennek feloldására alkalmazza sikerrel dr. Donáth Blanka az önismereti csoport munkáját, hatásmechanizmusát. A szocializációs zavarban szenvedő serdülő a csoportélmény során megéli, hogy őrá is figyelnek, véleményére kíváncsiak. Eredményként önmagát jobban begsüli, és ő is tekintetbe tud venni másokat. Közérzeti, tudati és magatartási módosulások érhetők el csoportthatással.

Serdülőcsoportban Donáth Blanka szerint az enerősítés kiemelt feladat. Indokai:

1. felfokozott, egyben labilis éntudat és önértékelési igény;
2. ebből fakadó nagyfoku érzékenység, énvédő tendenciák erőssége, hirtelen "bezavaró" volta;
3. diszkrepancia a serkentő, motiváló ideális én, és a nehezen tudomásul vehető, alábecsült reális én között;
4. az önalakítási tendencia erősebb, mint az önismereti készenlét.

Csoportfoglalkozásokon a felnőtt jelenléte tompítja és elviselhetőbbé teszi az összeütközéseket. A vezetőnek referenciaszerepe akkor lehet, ha az önelfogadást - mások elfogadása megtörtént, és a csoport képes kitermelni magából az általánosabb felismerések iránti érdeklődést, az erre irányuló munkát.

Ha az elsődleges szocializáció rendben zajlott, akkor a csoport önfejlesztő hatására esik nagyobb hangsúly. Amennyiben az elsődleges szocializáció hiányos, akkor a vezető szocializáló

hatása érvényesül inkább. /Donáth, 1981./

Módszerbeli ajánlás a serdülő személyiségfejlesztő önismereti csoportjainak működéséhez: az indítás enyhén tematikus, strukturált legyen, majd fokozatosan lazább és énközelibbé váló szabad interakciós beszélgetéssé alakuljon át a csoportülés. /G. Donáth Blanka- G. Zauner Éva- Mohás Livia, 1981./

Varga Károly /1980./ a kudarckerülőkből a sikerfelelősség érzetének kifejlesztése útján sikerkereső személyiséghez juttatja alanyait. Módszere:

1. reális célok kitűzésének gyakorlása;
2. csoport előtti vita - létrejött teljesítmény minőség - okának elemzése - felelősség vállalása a történekekért;
3. a teljesítmény fölötti öröm megtanulása.

A megjelölt "therápia" végrehajtása után, létrejön a sikerfelelősség. A növendék a siker mögé tudja magát képzelni, s így a "siker-teljesítmény" önmegerősítő rendszer jön létre a hibás önértékelés tükröző ördögi kör helyett, amelyben a kudarc újra termeli önmagát. Ezt a kört megbontani egyedül a nevelő nem tudja, a növendéknek hinnie kell a pozitív eredményben. Rigid önértékeléssel bajlódó serdülőknél a pszichológusnak, pedagógusnak is makacsul kell a fejlesztő metódust alkalmazni. Így juthat el eredményhez, reális önértékelésű, rugalmas, alkalmazkodni tudó és szándékozó személyiséghez.

A pályaválasztáshoz elengedhetetlen a reális önismeret. Sarlós Katalin erről így nyilatkozott A Magyar Pszichológiai Társaság V. Országos Tudományos Konferenciáján /Budapest, 1981. március 4-6./: "Önismeret, önfejlesztés és pályaválasztás tehát szorosan összetartozó fogalmak. Nemcsak akkor hangsúlyos az önismeret problémája, amikor a fiatal pályaelképzelése inadekvát.

A pszichológusnak mindent meg kell tennie az önmagára ébresztés érdekében, ebben ki kell használnia a kedvező helyzetét - a pályaválasztási döntés önmagában is az önismeret felé tereli a fiatalt. Hozzá kell járulnia az önismeret kognitív előfeltételeinek megteremtéséhez." ... "Az önismereti kép leíró jellegét minél rugalmasabbá és komplexebbé kell tennie, elő kell készítenie a későbbi önismereti elemek befogadását.

El kell érnie, hogy a fiatal önmagát értelmezhetőnek és fontosnak lássa, a fiatal figyelmét a személyiség idődimenziójára kell terelni, hogy az önmagát a múlt, jelen és a jövő egységében lássa, ne tagadja meg a régi önmagát és elérhetőnek lássa a jövőt."

Minden új közösségben új szerepet tanulunk. Ezek a szerepek kiegészítik magunkról alkotott véleményünket. A közösségi értékelés interiorizálódik, hat ránk, magatartásunkra, énképünkre.

"A társadalmi környezet minősítő műveletei ugyanis végső soron csupán az érintett személy önminősítése és az énkép ennek megfelelő átalakulása révén fejtik ki hatásukat." - mondja ki a tételt Pataki Ferenc /Pataki, 1982. 59./

A család, az iskola, az ifjúsági szervezet, a baráti kör, az ismeretterjesztő - műveltségbővítő szakkörök mind szereppróbálgatáshoz juttatják serdülőinket. Módjuk van kipróbálni magukat más-más helyzetben, közösségben. Természetesen a sikert ígérő helyzetek vonzóak, az elmarasztalást sejtetők taszítóak.

A szakirodalom feldolgozásakor találhatunk jelzést arra vonatkozóan, hogy a kudarckerülők szívósságukkal, hősies ki-

tartásukkal a reménytelen helyzetekben is használnak embertársaiknak, közösségüknek. Ismert az illetők magas szorongásszintje, gátlásaik mértéke, negatív énképük. Ezek az emberek megfeszített erővel törekszenek a maguk elé bátortalanul és indokolatlanul alacsonyra tűzött cél felé. Szorongásuk külső megjelenésével kihívják a sikeresek leminősítő megjegyzéseit vagy - tényleges teljesítményük miatt - alaptalan sajnálkozásukat.

Társadalmunkban, akik munkájukkal, teljesítményszintjükkel, magánéletük tisztaságával kiérdemlik - érezzék jól magukat! Ezért kell feloldani a szorongásokat, gátlásokat, eljuttatni a rá érdemeseket a siker felhőtlen élvezéséhez, a további siker lehetőségéhez, a reális terhelés vállalása és a jól végrehajtott munka öröme által.

Reális önértékeléshez a közvetlen környezet klímája miatt kell eljuttatni a rigid pozitív énképűeket, hiszen ők állandóan elégedettek magukkal, sőt a nyilvánvaló hibák, kudarcok alól is felmentik magukat, átkerelik másokra a figyelmet és főként a felelősséget. Ők így ártanak tanuló társaiknak, közösségüknek. Rigid volta miatt magatartásukon felnőtt korban sem tudnak változtatni, vezetőként szétzüllesztik "tökéletességük" által a kollektívát.

"Minden tanuló számára biztosítani kell személyiségének, egyéni képességeinek kibontakozását."

/Ágoston György/

G/ Befejezés, összegezés

"... e fogalmak nem vetik alá magukat az operacionális szigorú követelményének, nem illeszkednek bele a kísérleti tudományok megszokott, a természettudományok mintájára épülő logikájába, amely nem emberek, hanem dolgok és személytelen folyamatok tanulmányozására orientált." /Kon, 1982. 79./

2. Témánk tehát kísérleti szituáció teremtését nem tűri. Az emberi személyiséggel való kísérletezés egyébként is sok etikai averziót vált ki. Egy lehetősége van tehát pedagógiánknak: a nevelőintézmény rugalmas alakíthatóvá tételét a gyakorlati eredmények, neveltségi szintek emelése érdekében.

A növendékek elé állított eszmények az iskolában általános célként jelennek meg. Az ideálok megközelítése érdekében a célokat a tanulók /és szüleik/ számára érthető nyelvre kell fordítani és az egyének számára megfoghatóvá, sőt egyedivé kell tenni. Ezeket a szükségszerű normatívákat a tanítványok nevelői segédlettel érthetik meg, érthetik el, de partner a folyamat során az ugyancsak érdekeltté tett családi és baráti közösség is. Az értékattitűdök módosításának gyakorta akadályozója a család, tehát a nevelési folyamatból ki nem hagyható. A család támaszával tudatosan fejleszthetjük az

értékorientációt, amely a későbbi életvitel, a pálya- és párválasztás aspektusát tekintve el nem hanyagolható. Az értékorientáció módosulása a neveltnek környezetéhez való viszonyára is hat, sőt változtatására képessé teszi. Ebben a folyamatban minőségi változás csak az orientációt vállaló résztvevő attitűd esetén következik be, aktivitást követel nevelőtől-növendéktől.

A dolgozat megírásakor a problémák sorában említettük az alábbiakat:

A 10-14 évesek önértékelési hiányosságokkal küszködnek.

Ezek a nehézségek különösen akkor nyilvántultak meg, amikor a tanulók a "Tulajdonságlista" kitöltéséhez fogtak hozzá. Igényelték, hogy beszéljük meg az egyes személyiségvonásokat, értelmezzük azokat. Minden osztályban más-más tulajdonság okozta a bizonytalanságot a tanulóknál. Majd mikor társaik vagy önmaguk értékelését kezdték meg, kérdőzködni próbáltak egymástól. Legnagyobb gonddal azok a tanulók küzdtek, akik magukról nem tudtak minősítő jelzőket írni, vagy nem akartak. Voltak vélemények, amelyek sértőnek, indokolatlannak, hamisnak bizonyultak.

A szülők egyéni nevelési metódusukhoz segítséget várnak a nevelőtől. Ennek az elvárásnak csak elméletileg jól

felkészült, többéves pedagógiai tapasztalattal rendelkező, a gyerekek körében népszerű, jó empátiás képességgel dolgozó nevelők tudtak megfelelni. A közösségi tapasztalat, a szocializációs hibák ismerete, tapintatos közeledés- és közlésmód jellemezte még az illető pedagógusokat. Csak az egyénre szabott hiteles tanácsok vezetnek eredményre, de végrehajtásukhoz partnerként kizárólag rugalmas elméjű, odaadó szülők váltak be.

Rigid személyiségnek elegendő volt, hogy a problémát jelezte, majd a megoldást mástól, esetleg egyedül segítségre szoruló gyermekétől várta. Átterelő mechanizmusok a szülőknél is megmutatkoztak.

A tanulmányi sikertelenségek és a bizonytalan énkép gyakorta egymás kísérői. A "bizonytalan énkép" és a kudarcok kapcsolata negatív énkép létére utal. A gyenge tanulmányi eredményekkel küzdő tanuló vagy alacsony szellemi képességei miatt ismeri rosszul magát, vagy a hibás szocializációja miatt elfogadott negatív szociális kép tükröződik énképében, s ez az alacsonyszintű elvárásoknak megfelelés ténye miatt negatív értékorientációhoz, esetleg igénytelenséghez vezet. Mindkettő esetre vonatkozhat, hogy kudarckerülő attitűd rögzül, ez eleve elzárja a helyes önértékeléstől, eredményes munkától, egyéniségnek megfelelő céloktól a serdülőt. Ez a probléma rokon azzal a gonddal,

hol oldható fel a "gyenge teljesítmény - negatív énkép" kör?

A megoldás csak hosszas, lelkiismeretes nevelőmunkával és vállalkozó, az eredményben hinni akaró növendékkel lesz eredményes. A "siker mögé" képzelet magát az alany és a reális teljesítőképességéhez fokozatosan közeledő feladatokat old meg. Közben tudatosan megtanul örülni eredményének. A sikerkereső attitűd kitartó munkával érhető el.

A pedagógusok a reális önértékelés kialakításához akkor tudnak segítséget adni, ha ismerik tanítványaik fizikai képességeit, a nevelődésben közrejátszó közösséget, annak diszpozícióit, a nevelői kollektívát, a családokat, a barátokat, az egyes

tanítványok érdeklődési körét stb. Feladata az osztályfőnek a reális önértékelés segítése, hiszen a pályaválasztási döntésben szülő, tanítvány egyaránt elvárja, hogy arról véleménye legyen, tanácsstalanság esetén javaslatot tegyen. Biróságon be nem panaszolják tévedései miatt a pedagógust, de a sok elrontott pályaválasztás, sikertelen élet periratok súlyával nyomhatja a kontárt.

Vizsgálataink megkezdésekor a nagyszámu választ adó tanuló közül azokat emeltük ki, akiknél nyomon követhető a környezet egy-egy tényezőjének a szocializációt, az énkép formálódását negatívan befolyásoló szerepe. Ezzel érzékeltetve, hogy időben történő problémafeltárással tudatos, meg-alapozott pszichológiai-pedagógiai irányítással a tanuló személyisége az optimálishoz, az énkép a reálishoz közelíthetne.

Eredményeink összesítésekor teljes mértékben pozitív összkép nem mutatkozott. /V.ö.: D/, E/ fejezetek/

Hipotézisek, amelyek a doktori értekezés megírásakor felvetődtek:

Az iskolák ma teljesítményre orientálják a tanulókat.

A vizsgálatok során ez a feltevés egyértelműen nem igazolódott. Találtunk példát eredményorientáló megnyilatkozásokra is: igazgató által deklarált követelményrendszer, úttörőtanács határozatai, nevelői értékmérők, stb.

A társadalomban a pozitív énképűek dolgoznak jól.

Igaz lehet az állítás ellentéte is: a negatív énképűek is dolgozhatnak jól, csak nem reális felkészültségüknek, tudásuknak, munkabírásuknak, stb. megfelelő szerepkörben. Folytonos önle-minősítésük a környezetet is befolyásolja, ezáltal nem érnek

el megfelelő megbecsülést. Kiegyensúlyozottan, munkájukkal elégedetten a pozitív énképűek munkálkodnak valóban. A rigid pozitív énkép azonban a személyiségre és környezetére is károsan hat.

A művelődési hátrányok felszámolása, reális pozitív énkép kialakítása tudatos nevelői munkát kíván.

Negatív énképű, művelődési és szocializációs hátrányokkal induló serdülő esetében a tudatos nevelői munka igénye helyénvaló. Kiegészítendő azonban azzal, hogy a növendéknek a megjelölt céllal való azonosulási igénye nélkül siker ezen a téren el nem érhető.

Az énkép vizsgálatának, ismeretének megragadásához pedagógiai módszertani kultúránkat kell fejleszteni.

A vizsgálat során a nevelést elhanyagoló, de szaktanári eredményeket csillogtató tanárok tanítványaik bizalmát nem élvezték, róluk reális képet nem nyerhettek, a közösséget "produkciók"-ra ösztönözték, s közben egymás megismerését elhanyagolták. Tudomásul kell vennünk, hogy a mai felsőoktatási szisztéma mellett pedagógusjelöltjeink egy részében a szaktárgyi tudás igénye erősebb, mint a tanítványok megismerésének igénye. Előfordul, hogy maga a leendő tanár is kényszerpályán mozog, s tudásának, tevékenységének kiteljesedését más hivatás gyakorlásában tudja elképzelni.

Az elhivatottan gondolkodó, felelősséget vállaló, akár missziót is végrehajtani hajlandó pedagógusok száma nem lehet magas, vagy a dolgozat készítőjének rosszak a tapasztalatai. Pedagógiai, módszertani kultúránk ma megosztott. Külön képezük a tanító, a tanár és középiskolai tanár titulust élvező

pedagógusokat. Pedig mint tudjuk, a fejlődési szakaszok között húzott határok átléphetők mindennapjainkban. Szakirodalmunk publikációi gyakorta adatközpontúak, tapasztalatátadásra, élményszerű tanácsadásra csak kevesen vállalkoznak. Nemcsak a nyomdai kapacitásra, a tanárok kicsiny olvasásra szánt idejére is visszavezethető a fenti "pillanatkép".

Reális önértékelés jó módszerekkel elérhető serdülő korban.

Az irreális önértékelés az egyén és a vele kapcsolatos közösségek közös hibája. A módszerek célravezetőek, ha az eredményért felelőssé tehető tényezők a folyamat során egymást segítik. Gyakoribb a negatív énkép, a bizonytalan önértékelés, a segítségre várók között, mint a rigid pozitív énképűeké /nekik ez az állapot általában fel sem tűnik/. Hasznosabbak, értékesebbek a társadalom számára a sorsukkal elégedett, nyugodt életvitelű emberek, mint a visszahúzó, állandóan elmarasztalástól szorongó, gátlásaikkal küzdők. Ezért, ha eljuttatjuk őket a sikeröröm érzéséig, társadalmunkat tesszük jobbat ezáltal.

Az alacsony teljesítményszint és a negatív énkép szoros összefüggése igazolódott.

Tudatos pedagógiai ráhatásokkal valóban feloldható. Becsléseink szerint a tanulók közül a "veszélyeztetett" kategóriába soroltak nagy része rendszeres pszichológiai-pedagógiai tanácsadásra szorulnak önértékelésének elfogadhatóvá, reálissá tétele érdekében. Ezért kibontakoztathatná pedagógiai-pszichológiai tanácsadó rendszerét, mentálhigiénés klinikáit nevelési intézményrendszerünk. Iskolapszichológusok, szociológusok segíthet-

nék partnerként a nevelők munkáját. Eredményesen így is harcolhatna társadalmunk a kudarcaiktól szabadulni nem tudó fiatalok[„] öngyilkosságok[„], gyermek- és serdülőkori bűnözések[„], félrecsúszott értelmetlen életek megakadályozásáért.

Világunk szebbé tétele mindannyiunk dolga. Feladata mindazoknak[„], akik a "tudás" birtokában vannak. Kötelessége minden nevelőnek[„], hogy tanítványai boldogulását[„] lelkiismeretével[„], minden erejével elősegítse[„], így személyiségük[„] értékeinek gyarapításával[„], reális énképük kiforrásának támogatásával. járuljon hozzá önépítésükhöz.

Tisztelet minden pedagógusnak[„], aki ezen fáradozik és köszönet[„], amelyet Váczi Mihály szavai fejeznek ki méltóképpen:
"... osztani magad: - hogy így sokasodjál;
kicsikhez hajolni - hogy magasodjál;
hallgatni őket[„], hogy tudd a világot[„],
róluk beszélni[„], ha szólsz a világhoz.
Széjjel szóródní - eső a homokra -
sivatagnyi reménytelen dologra[„],
s ha nyár se lesz tőled - a táj se zöldebb
- kutakká gyűjt a mély - soká isznak belőled."

I R O D A L O M

- ÁGOSTON György: Nevelésselmelet. Tankönyvkiadó, Bp., 1970.
- ÁGOSTON György - NAGY József - OROSZ Sándor: Mérések módszerek a pedagógiában. Tankönyvkiadó, Bp., 1971.
- ÁGOSTON György: A pedagógia alapfogalmai és a nevelési célrendszer. Akadémiai Kiadó, Bp., 1976.
- ÁGOSTON György: Az iskola funkciói és funkciózavarai az osztálytársadalmivá szélesedő nevelésben. Pedagógiai Szemle 32. évf. 1982. 4. 291-296
- Az állami oktatás helyzete és feladatai. Tankönyvkiadó, Bp., 1973.
- ALLPORT, W. Gordon: Az előítélet. Társadalomtudományi Könyvtár, Gondolat Kiadó, Bp., 1977.
- Az általános iskolai nevelés és oktatás terve. Pécsi Szikra Nyomda. 1978.
- ARONSON, E.: A társas lény. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1978.
- BAGDY Emőke: Családi szocializáció, és személyiségzavarok. Pszichológia-nevelőknek. Tankönyvkiadó, Bp., 1977.
- BUDA Béla: A szociálpszichológia és modern kutatási irányzatai. Szociológiai közlemények. A TIT Szociológiai Csoportjának közleményei. TIT házi nyomdája, Bp., 1968.
- BUDA Béla: Az empátia - a beleélés lélektana. Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1978.
- CLAUSS, G. - HIEBSCH, H.: Gyermekepszichológia. Akadémiai Kiadó, Bp., 1978.
- CSŐREGH Éva: A gyermek az osztályközösségben. Valóság, 1967. 11. sz. 64-70. p.

- DOBÁK István-VASTAGH Zoltán-VASTAGH Zoltánné: Így ismertük meg a diákközösséget. /A pedagógia időszerű kérdései hazánkban 40./ Tankönyvkiadó, Bp., 1976.
- G. DONÁTH Blanka: Az értékek motiváló szerepe lányok pubertáskori és preeztpubertáskori személyiség fejlődésében. Pszichológiai tanulmányok VI. Akadémiai Kiadó, Bp., 1964. /99-117 p./
- G. DONÁTH Blanka: Szocializációs hatás az önismereti csoportban /Kézirat/. A Magyar Pszichológiai és a Magyar Pedagógiai Társaság közös ülése, Budapest, 1981. június 8.
- G. DONÁTH Blanka - G. ZAUNER Éva-MOHÁS Livia: A művelődési hátrány következtében előállott személyiségvonások és magatartásformák ellensúlyozása serdülőkorúak személyiségfejlesztő önismereti csoportjaiban. Magyar Pszichológiai Társaság V. Országos Tudományos Konferenciája, Budapest, 1981. március 4-6. /Kézirat/.
- DURÓ Lajos: A személyiség-megismerés hivatástudat - alakító hatásának vizsgálata. Magyar Pszichológiai Szemle, 1967. 4. sz. 513.
- DURÓ Lajos: A személyiség erkölcsi tulajdonságainak és interperszonális kapcsolatának néhány összefüggése. Magyar Pszichológiai Szemle, 1972/2. sz. 211-217.
- DURÓ Lajos: A személyközi kapcsolatok pedagógiai pszichológiai vizsgálata szociometriai módszerrel. A Magyar Pszichológiai és a Magyar Pedagógiai Társaság közös ülése. Budapest, 1981. június 8.
- DURÓ Lajos-KELEMEN László-RADNAI Béla: Fejlődés és neveléslélektan. /Egységes jegyzet/ Tankönyvkiadó, Bp., /Kézirat/ 1977.

FARAGÓ Klára: Adatok a személyközi vonzalom értelmezéséhez.

/Kézirat/

FLAM Zsuzsa-P. MIRTSE Márta: Sikerkeresők - kudarckerülők

/A teljesítmény és a személyiség/. Élet és Tudomány

38. sz. 1194-1196. p. 1978. IX. 22.

GÉCZY Etelka: A szereplés nevelő hatása. Tanító, 13. évf.

12. sz. 22-23. p. 1975.

GERGENCSIK Eszter: A pedagógiai pszichológia néhány fontos

elméleti és gyakorlati kérdése. ELTE, TTK, Nevelés-

tudományi Tanszék, Bp., /Kézirat, Hallgatói segéd-

let/ 1978.

HARSÁNYI István - G. Donáth Blanka: Az értékelés és az önérté-

kelés kérdései a neveléslélektan szemszögéből. Pedá-

gógiai Szemle, 16. évf. 6. sz. 520-529. p. 1966.

HAVAS Ottilóné /szerk./: Serdülőkről /Tanulmányok a serdülőkor

pedagógiai, pszichológiai, szociológiai, orvosi és

jogi problémáiról/. Tankönyvkiadó, Bp., 1970.

HEGEDÜS György /szerk./: Pszichológia-mentálhigiéne. Tankönyv-

kiadó, Bp., /Kézirat/ 1976.

HIEBSCH, H. -VORWERG, M.: Bevezetés a marxista szociálpszicho-

lógiába. Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1969.

HORVÁTH György: A marxista személyiségelmélet és a nevelés.

Magyar Pedagógia. 4. sz. 306-326. p. 1975.

HORVÁTH György: Személyiség és öntevékenység. Tankönyvkiadó,

Bp., 1978.

HORVÁTH Lajos: A közösségi tevékenység erkölcsformáló hatásá-

nak biztosítása a 10-14 éves tanulók nevelése folya-

mán. - Kandidátusi értekezés /1971/ tézisei. Pedagó-

giai Szemle, 22. évf. 2. sz. 121-124. p. 1972.

- HORVÁTH Lajos: A személyiségfejlesztés alaptendenciái a közösségben. 1972.
- HUNYADY Györgyné: Attitűd-skála a közösségi beállítódás mérésére. Pedagógiai Szemle, 23. évf. 6. sz. 585-595. p. 1973.
- HUNYADY Györgyné: Az osztályközösség szerkezete és a közösségi beállítódás összefüggése. - Kandidátusi értekezés tézisei, 1974. Pedagógiai Szemle, 25. évf. 2. sz. 142-147. p. 1975.
- HUNYADY Györgyné - VASTAGH Zoltán: A pedagógia interdiszciplináris kapcsolatai. Magyar Pedagógia, 1978. 3-4. 459-464.
- JAKABNÉ SZILÁGYI Klára-VÖLGYESY Pál: A tanulók megismerésének módszerei. Pályaválasztási módszertani dolgozatok 4. A Vas megyei Pályaválasztási Intézet kiadványa, 1977.
- JUHÁSZ Ferenc: A motiváció szerepe a nevelésben. ELTE Neveléstudományi Tanszékének kiadványa. Tankönyvkiadó, Bp., 1967.
- JURCO, Martin, CSc: A praktikus tevékenység iránti érdeklődés kérdőíve. Pedagógiai Kutatóintézet, Pozsony. T-74/1970.
- Dotazník záujmov o praktické cinnosti, Odpoved'ov' nárok. Psychodiagnostické a didaktické testy, národný podnik, Bratislava.
- KALMÁR Magda-LENDVAYNÉ ABA Ildikó: Társas kapcsolatok mikroszkóp alatt. /Korszerű nevelés./ Tankönyvkiadó, Bp., 1975.
- KÉZDI Balázs: A személyiség alkalmasságának vizsgálata és fejlesztésének lehetőségei a pedagógusképzésben, /mentálhygiéniai szempontok és javaslatok/

KIRÁLYNÉ DÉVAI Margit: Énkép és iskolai teljesítmény.

Köznevelés, 34. évf. 1978. 16. sz. 10-11.

KISS Tihamér: Az énkép kialakulása és fejlődése. Pszichológia-nevelőknek. Tankönyvkiadó, Bp., 1978.

KON, I. Sz.: Az Én a társadalomban. Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1969.

KON, I. Sz.: A barátság. Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1977.

KON, I. Sz.: Okritya "Ja"; Politizdat 1978.

KON, I. Sz.: Az én kategóriája a pszichológiában.

Pszichológia 1982/1.

KÓSNÉ ORMAI Vera - JÁRÓ Katalin - KALMÁR Magda: Fejlődéslélektani vizsgálatok. /Társas kapcsolat és személyiség./ Tankönyvkiadó, Bp., 1975.

KOVALJOV, A. G.: Az önévelés és a tanuló személyiségének fejlődése. Leningrád. Szamovoszpitanyie i razvityie licsnosztyi skólnya. Szovjetszkaja pedagógika, 1964. 4.sz. 59-66. p.

KOVALJOV, A. G.: Személyiséglélektan, Tankönyvkiadó, Bp., 1972.

KOZÉKI Béla: Önállóság, önfegyelem - autonómia. Tankönyvkiadó, Bp., 1981.

KOZMA Tamás: Hátrányos helyzet. Egy oktatásügyi probléma társadalmi vetületei. /Korszerű nevelés/, Tankönyvkiadó, Bp., 1975.

KULCSÁR Zsuzsanna: Személyiség-pszichológia /Egységes jegyzet/ Tankönyvkiadó, Bp., /Kézirat/ 1977.

KURAKIN, A. T. - NOVIKOVA, L.: A kollektiva és a gyermek személyisége. MTA Pedagógiai Kutató Csoport, kutatás-metodikai tanulmányok, MTA Kutatási Ellátási Szolgálat sokszorosítója. 1972.

- LEWIN, A.: A nevelés rendszere. Az iskolai nevelési rendszer kialakításának elmélete és gyakorlata. /A pedagógia időszerű kérdései külföldön/, Tankönyvkiadó, Bp., 1973.
- LEWIN, A.: A nevelési rendszer létrehozását szolgáló alkotó munka alapjai.
Instytut Badan Pedagogicznych /Kézirat/ Warszawa: 1978.
- LEWIN, K.: A mezőelmélet a társadalomtudományban. /Válogatott elméleti tanulmányok/ Társadalomtudományi Könyvtár, Gondolat Kiadó, Bp., 1972.
- LICK József: Személyiség és filozófia. Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1969.
- MÉREI Ferenc: A pár és a csoport. /Csoportdinamikai kísérletek gyermekeken/ Pszichológiai Tanulmányok X. Akadémiai Kiadó, Bp., 1967.
- MÉREI Ferenc: Közösségek rejtett hálózata. A szociometriai értelmezés. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Bp., 1971.
- MÉREI Ferenc: Együttesség és önismeret - Viselkedésmeghatározók a harmadik évezred küszöbén. 1973.
- MÉREI Ferenc: Az önismereti érzékenység a serdülőkor kezdetén. Az alakuló ember /szerk./ Lux Alfréd/ Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1976. 127-169. p.

- MÉREI Ferenc: A szociopátiás és a neurotikus személyiségfejlődés elkülönítése Rorschach-próbával és önismereti vizsgálattal. Különlenyomat a Pszichológiai Tanulmányok XIII. kötetéből.
- MÉREI Ferenc - BINÉT Ágnes: Gyermekekléktan. Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1969.
- MILLER, R.: A nevelés folyamata és annak eredményei.
Proces wychowania i jego wyniki. Warszawa PZWS
36-38. p. 1966.
- MOHÁS Livia: Mit tudsz önmagadról? Móra Ferenc Könyvkiadó, Bp., 1977.
- MOHÁS Livia: Gimnazisták énképe önjellemzéseikben. Neveléstudomány és társadalmi gyakorlat 10. Akadémiai Kiadó, Bp., 1978.
- MOHÁS Livia: Metakommunikációs hatás - személyiségfejlesztés.
Köznevelés, 1979. január 12.
- MOUTMOLLIN, de G. - LAMBERT R. - PAGÉS, R. - FLAMENT, C. -
MAISONNEUVE, J.: Szociálpszichológia. Akadémiai Kiadó, Bp., 1973.
- NAGY Katalin: Igazságos, becsületes, bátor. /Korszerű nevelés Tankönyvkiadó, Bp., 1973.
- OROSSNÉ TÜRÜK Sarolta-MARTON Károly: Fejlődési napló és személyiségrajz - segédanyag belső használatra.
Győri Tanítóképző Főiskola, Neveléstudományi Tanszék.
- P. BALOGH Katalin - S. GERGENCSIK Eszter: Pedagógiai-pszichológia. Tankönyvkiadó, Bp., /Kézirat/ 1977.
- PATAKI Ferenc /szerk./: Pedagógiai szociálpszichológia.
Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1976.

PATAKI Ferenc: Az én és a társadalmi identitás. Világosság
a/ 1980. 7. sz. 401-409.

b/ 1980. 10. sz. 603-611.

PATAKI Ferenc: Az én és a társadalmi azonosságtudat. Kossuth,
1982.

PATAKI Ferenc-TÓTH László-HUNYADY Györgyné /szerk./: Nevelő-
munka az általános iskola 5-8. osztályaiban. Tan-
könyvkiadó, 1967.

PETRIKÁS Árpád: Nevelés és önnevelés a serdülőknél, Deb-
recen, 1969.

PETRIKÁS Árpád: A közösség szerepe a nevelési folyamat főbb
fejlődési szakaszaiban, s a személyiségformálás
módszertani kérdései. Hevesi Művelődés, Pedagó-
giai Tudományos Napok, Egerben, 1974. 2.

PETRIKÁS Árpád: Gondolatok a személyiség pedagógiai értékei-
nek feltárásában. Hevesi Művelődés. A személyiség
megismerésével, értékelésével és jellemzésével kap-
csolatos országos tanácskozás Egerben. 1977.

PORKOLÁBNÉ BALOGH Katalin: A tanulói személyiség megismeré-
se, a személyiséglapok alkalmazásának pedagógiai,
pszichológiai problémái. Hevesi Művelődés, Pedagó-
giai Tudományos Napok Egerben, 1974. 2. sz.

Pszichológiai fogalmak kis enciklopédiája, Tankönyvkiadó.
/Szerk.: dr. Bartha Lajos/ Bp., 1978.

RADNAI Béla: Önértékelés - mások értékelése. Pszichológiai
Tanulmányok, 2. Akadémiai Kiadó, Bp., 213-227. p.
1959.

- RADNAI Béla: Az ifjúkor pszichológiája. Zrinyi Katonai Kiadó, Bp., 1964.
- RIESZ Béla: Érték, értékrendszer, értékorientáció. A Magyar Pszichológiai Társaság V. Országos Konferenciája. MTA, Budapest, 1981. március 4-6. /Kézirat/.
- RÓKUSFALVY Pál: Pályaválasztás, pályaválasztási érettség. Tankönyvkiadó, Bp., 1969.
- SARLÓS Katalin: Néhány gondolat a serdülő fiatalok önismereténak és fejlődési lehetőségeinek összefüggéséről. A Magyar Pszichológiai Társaság V. Országos Tudományos Konferenciája, MTA, Budapest, 1981. március 4-6. /Kézirat/.
- SECORD, Paul F.-BACKMAN, Carl W.: Szociálpszichológia. Kossuth Könyvkiadó, Mezőgazdasági Könyvkiadó, Bp., 1972.
- SÉVE, L.: Marxizmus és személyiségelmélet. Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1971.
- SZARKA József: A nevelési tapasztalat. Akadémiai Kiadó, Bp., 1971.
- TIBOR István: Pályaválasztást segítő eljárások általános iskolai osztályfőnököknek. Baranyai Megyei Pályaválasztási Tanácsadó Intézet, 1978.
- VARGA Károly: Kudarckerülőkből sikerkeresők. /A teljesítménypszichológiáról/. Valóság, 1980/11. 56-
- VASTAGH Zoltán: Az osztály érték- és magatartásrendszerének fejlődése. A Pécsi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei. 13. 85-95. p. 1969.

VASTAGH Zoltán: Hozzászólás. A Magyar Pszichológiai és a Magyar Pedagógiai Társaság közös ülése, Budapest, 1981. június 8.

VASTAGH Zoltán: Kutató-fejlesztő munka az iskolában. Pedagógiai Szemle, 1981. 7-8. sz. 687. o.

M E L L É K L E T E K

*Adonyine' Ga'lori Mohia
Erse'let*

Mellékletek tartalomjegyzéke

Mellékletek tartalomjegyzéke	2
1. Tulajdonságlista	5
Szemponatok az eredmények elemzéséhez	6
1.1. 4. b. /1979/	7
1.2.1. 5. a. /1979/	8
1.2.2. 8. a. /1982/	9
1.3. 6. a. /1979/	10
1.4. 7. a. /1979/	11
1.5. 7. c. /1979/	12
1.6. 8. b. /1979/	13
1.7. Összesítő táblázat	14
2. Jurco M.: "A praktikus tevékenység iránti érdeklődés kérdőíve"	15
2.1. Összesítő táblázat	23
3. Mérei orientációs vizsgálat	24
3.1. Összesítő táblázat	25
4. "Az érdeklődés vizsgálata /Irle-Csirszka/	26
4.1. Összesítő táblázat	28
5. Mandsley-Harsányi féle kérdőív	29
5.1. Összesítő táblázat	30
6. E. Sándor /Fénykép/	31
6.1. Tanulmányi eredmények	32
6.2. Osztályfőnöki feljegyzések	33
6.3. Fogalmazás	36
7. M. Ibolya /Fénykép/	37
7.1. Tanulmányi eredmények	38
7.2. Osztályfőnöki feljegyzések	39

7.3.1.	Fogalmazás /1979/	42
7.3.2.	Fogalmazás /1979/	43
7.3.3.	Fogalmazás /1979/	44
7.3.4.	Fogalmazás /1979/	45
7.3.5.	Fogalmazás /1980/	46
7.3.6.	Fogalmazás /1981/	48
7.3.7.	Fogalmazás /1982/	50
7.3.8.	Fogalmazás /1982/	51
7.3.9.	Fogalmazás /1982/	53
7.4.	Szociogram /1982/	56
8.	K. Sándor /Fénykép/	57
8.1.	Tanulmányi eredmények	58
8.2.	Osztályfőnöki feljegyzések	59
8.3.1.	Fogalmazás	62
8.3.2.	Fogalmazás	63
8.3.3.	Fogalmazás	64
8.3.4.	Fogalmazás	65
9.	O. István /Fénykép/	66
9.1.	Tanulmányi eredmények	67
9.2.	Osztályfőnöki feljegyzések	68
9.3.1.	Fogalmazás	72
9.3.2.	Fogalmazás	73
9.3.3.	Fogalmazás	74
9.3.4.	Fogalmazás	75
10.	O. Ferenc /Fénykép/	76
10.1.	Tanulmányi eredmények	77
10.2.	Osztályfőnöki feljegyzések	78
10.3.1.	Fogalmazás	81
10.3.2.	Fogalmazás	82

10.3.3.	Fogalmazás	83
10.3.4.	Fogalmazás	84
10.3.4.	Fogalmazás	85
11.	M. Olga /Fénykép/	86
11.1.	Tanulmányi eredmények	87
11.2.	Osztályfőnöki feljegyzések	88
11.3.1.	Fogalmazás	91
11.3.2.	Fogalmazás	92
11.3.3.	Fogalmazás	93
11.3.4.	Fogalmazás	94
12.	K. László /Fénykép/	95
12.1.	Tanulmányi eredmények	96
12. 2.	Osztályfőnöki feljegyzések	97
12.3.1.	Fogalmazás	100
12.3.2.	Fogalmazás	101
12.3.3.	Fogalmazás	102
12.3.4.	Fogalmazás	103

1.

Tulajdonságlista

1. barátságtalan	31. meggondolatlan
2. bátor	32. megértő
3. becsületes	33. megfontolt
4. becstelen	34. művelt
5. buta	35. műveletlen
6. csendes	36. nem őszinte
7. dicsekvő	37. népszerű
8. figyelmetlen	38. népszerűtlen
9. gondoskodó	39. nyílt
10. goromba	40. nyugodt
11. gyáva	41. okos
12. engedetlen	42. önálló
13. hangoskodó	43. önállótlan
14. hanyag	44. önző
15. hazug	45. őszinte
16. igazmondó	46. pletykás
17. indulatos	47. rosszindulatu
18. irigy	48. rossz szervező
19. jóindulatu	49. segítőkész
20. jó szervező	50. szerény
21. jószívű	51. szófogadó
22. kedves	52. szomorú
23. komoly	53. szorgalmas
24. közömbös	54. titoktartó
25. kötelességtudó	55. türelmes
26. lelkiismeretes	56. türelmetlen
27. lelkiismeretlen	57. udvarias
28. lusta	58. ügyetlen
29. megbízható	59. vidám
30. megbizhatatlan	60. zárkózott

/Kósáné Ormai Vera - Járó Katalin - Kalmár Magda: Fejlődés-
lélektani vizsgálatok. Tankönyvkiadó, Budapest, 1975.
269-271./

Szempontok az eredmények elemzéséhez:

1. A megjelölt tulajdonságok száma tanulónként. /Kit mennyire ismernek, milyen mértékben foglalkoztatja a többieket?/
2. Az egyes tanulóktól eredő megjelölések száma.
3. Az egyes tanulókra vonatkozó pozitív és negatív tulajdonságok megoszlása.
4. A pozitív és a negatív tulajdonságok megoszlása a jellemzést készítő tanulónál.
5. Az értelmi képességekre és a közösségi tulajdonságokra vonatkozó sajátosságok aránya a jellemzett tanulónál az osztályviszonylatban.
6. A saját és a társak jellemzésének viszonya részletesség, a pozitív és a negatív tulajdonságok aránya, valamint tulajdonságcsoportok szerint
7. A kiemelkedően sok pozitív tulajdonsággal, a kiemelkedően nagyszámu negatív tulajdonsággal jellemzett és a "szürke" /kevés sajátossággal leírt/ tanulók aránya. A jellemzés tartalma, a jellemzett v. sz. és a jellemzést készítő tanulók sajátosságaival összefüggésben.
8. A jellemzések realitása. A téves személyiségkép kialakulásának okai.
9. A fiúkra és a lányokra vonatkozó jellemvonások összehasonlítása.
10. A jellemzés eredményeinek összevetése az egyéb módszer felhasználásával nyert információkkal. /Pl. szociometria, egyéni beszélgetés, családvizsgálat, stb./
11. A szülők és a pedagógus által adott jellemzés összevetése a tanulók egymásról készített leírásával.

Jelmagyarázat

- + : a tanulók által pozitívnak vélt tulajdonságok összesen.
- : a tanulók által negatívnak vélt tulajdonságok összesen.
- Ø : a tanulóról társai által jelzett tulajdonságok összesen.
- : a tanuló által használt jelzők összesen.
- o : önminősítés jelzése és annak összege.
- : a vizsgált lánytanuló a megjelölt tulajdonsággal minősített.
- : a vizsgált fiútanuló a megjelölt tulajdonsággal minősített.

1. 7. mellékletben:

- : legalacsonyabb érték a vizsgált osztályok viszonylatában.
- : legmagasabb érték a vizsgált osztályok viszonylatában.
- f : fiúkra jellemző tulajdonságok.
- f! : csaknem kizárólag fiúkra jellemző tulajdonságok.
- L : lányokra jellemző tulajdonságok.
- L! : csaknem kizárólag lányokra jellemző tulajdonságok.
- ~ : kb. egyforma arányban jellemezték a fiúkat és a lányokat ezzel a tulajdonsággal.

4. b. /1979/

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	+	-	0
1. F	2	4	-	2	3	1	-	18	-	5	3	7	8	11	-	1	-	5	1	-	5	-	3	-	-	-	1	7	-	3	8	-	-	1	1	1	-	-	3	2	-	2	1	2	-	3	-	4	-	-	-	-	2	4	3	2	11	2	41	101	142		
2. F	-	3	17	-	-	24	-	-	9	-	1	-	-	1	-	10	-	-	11	1	11	8	9	-	5	1	-	-	12	-	-	7	1	7	-	-	-	2	-	-	5	-	-	-	3	9	3	-	6	4	4	-	6	-	12	2	211	2	213				
3. L	6	-	4	-	-	6	5	1	6	8	19	2	2	-	2	2	2	2	2	5	5	2	4	-	7	-	-	3	11	-	1	4	1	5	-	2	-	-	4	2	14	7	-	1	1	-	7	7	1	-	2	-	6	3	4	129	83	212					
4. F	-	8	1	1	2	6	2	9	-	6	2	1	4	3	1	1	1	2	-	-	2	1	2	-	1	2	2	1	2	1	2	1	3	1	1	-	1	-	3	4	-	1	1	-	5	2	1	3	2	1	-	8	3	60	52	112							
5. L	1	8	2	-	3	7	2	8	1	1	1	4	6	-	2	2	2	2	5	1	3	5	2	-	1	1	-	3	-	1	3	1	1	-	2	-	1	-	7	6	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1	-	12	7	98	41	139							
6. L	1	6	17	1	1	13	2	1	12	-	1	-	-	-	-	17	2	-	8	9	16	14	5	-	7	4	-	-	14	-	-	12	4	11	-	-	1	-	6	3	18	9	-	5	-	11	5	7	7	5	-	4	-	7	5	259	8	267					
7. F	2	19	1	3	2	-	20	8	1	23	-	5	8	3	6	1	3	5	1	-	1	-	9	2	2	-	1	1	3	3	5	-	1	2	1	3	-	-	2	1	-	1	1	12	-	4	2	2	3	-	1	-	-	1	6	4	-	10	-	64	131	195	
8. F	5	4	-	9	7	1	10	14	-	15	2	4	5	13	12	-	1	4	-	-	-	-	4	-	-	-	1	9	3	5	7	-	-	-	3	7	-	1	1	-	-	1	6	1	-	5	4	3	-	-	-	2	-	3	4	3	21	158	179				
9. L	2	2	4	1	2	20	1	5	5	-	6	1	-	1	-	5	-	-	6	-	9	7	1	1	-	4	-	1	-	1	4	-	2	-	1	-	-	1	8	-	2	-	2	-	2	1	14	3	1	2	2	4	1	2	-	7	11	130	25	155			
10. F	5	8	2	3	1	1	3	8	-	14	3	2	8	6	-	1	1	4	1	-	1	1	4	1	-	1	1	11	-	2	2	1	-	1	-	-	1	2	2	1	2	1	2	-	1	-	2	1	2	1	3	1	5	-	41	84	125						
11. F	2	7	8	1	-	2	5	1	5	-	-	-	6	-	1	2	1	3	1	1	6	7	3	1	3	1	1	1	1	-	-	3	2	2	1	-	-	2	1	8	2	-	2	-	4	-	-	2	2	1	1	1	3	1	13	-	92	31	123				
12. F	1	8	10	1	1	7	3	4	1	2	-	1	2	8	-	2	-	2	1	1	5	5	4	1	1	4	1	4	2	-	2	1	-	1	-	-	-	4	-	6	1	1	1	1	-	1	1	3	1	1	-	3	-	2	1	83	35	118					
13. L	1	5	7	-	-	3	6	3	6	1	2	1	2	-	-	4	-	1	5	5	8	5	8	1	4	1	-	1	8	-	1	3	-	4	-	-	-	5	2	3	3	-	2	-	1	-	5	-	2	-	4	3	2	1	4	-	9	2	120	24	144		
14. L	3	7	3	2	-	1	8	3	1	3	1	-	7	3	-	3	1	3	3	-	2	3	6	1	-	-	-	1	1	2	1	-	2	1	2	-	1	-	2	-	1	5	1	-	14	-	-	2	1	1	-	-	1	3	-	1	4	-	46	65	111		
15. F	2	19	4	-	-	1	1	1	3	5	-	2	10	-	-	-	-	3	1	3	4	1	5	2	-	1	-	-	1	1	2	4	-	2	-	1	-	1	7	4	1	3	2	2	1	-	3	-	-	-	-	-	7	2	79	33	112						
16. L	1	3	15	-	-	11	1	-	17	-	-	-	-	-	-	13	1	-	10	15	10	5	3	-	10	5	-	-	9	-	-	6	4	7	-	3	-	5	3	18	5	1	-	4	-	-	5	3	3	-	6	1	-	2	1	3	1	206	5	211			
17. L	2	3	4	2	-	-	8	4	1	1	2	2	11	-	-	3	1	3	1	-	2	1	2	1	1	2	-	1	3	-	1	2	-	2	1	-	-	1	-	2	1	-	23	-	-	1	1	1	-	1	-	1	3	-	1	3	-	39	67	106			
18. F	-	11	8	-	1	5	3	-	3	3	1	1	4	-	-	2	-	-	2	1	3	4	4	2	-	1	-	3	5	1	1	2	-	1	-	-	1	2	3	3	1	3	2	1	-	1	2	3	-	1	-	3	-	6	3	83	21	104					
19. F	-	17	5	-	-	-	5	2	-	6	-	1	5	1	1	2	2	4	-	-	1	3	1	-	1	1	1	2	2	2	2	2	2	-	1	1	-	-	4	2	3	2	-	4	1	3	-	2	-	-	-	5	-	55	37	92							
20. L	3	4	4	1	4	2	3	6	1	1	1	1	3	2	5	1	-	3	-	-	2	4	2	-	1	1	1	4	1	1	-	2	1	-	-	3	-	2	1	-	1	1	10	1	-	2	1	3	1	-	2	1	2	-	5	-	46	57	103				
21. F	-	17	11	-	-	1	5	-	5	1	-	-	2	-	-	7	1	-	4	6	6	7	6	1	4	1	-	6	-	-	5	3	-	-	2	-	-	1	15	3	-	8	2	2	-	4	-	2	2	-	5	1	134	20	154								
22. L	2	3	10	1	-	6	2	-	4	-	3	-	1	-	-	6	2	-	5	7	4	3	1	1	2	3	-	-	6	-	-	2	-	1	-	-	2	1	4	1	-	2	2	-	1	2	2	3	-	1	3	1	3	-	6	4	94	16	110				
23. F	-	12	7	-	-	1	2	1	1	2	-	-	14	-	1	3	1	1	3	4	3	5	2	1	1	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	2	1	8	-	1	-	1	16	-	-	1	1	1	-	5	-	1	2	-	5	1	73	42	115		
24. F	1	15	6	1	-	6	2	-	3	2	1	-	5	-	-	2	1	2	4	-	4	3	3	1	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	2	3	-	-	2	-	-	-	1	1	-	1	2	1	-	2	10	-	73	21	94				
25. F	1	12	7	-	2	8	1	-	4	2	-	-	2	1	-	6	1	-	1	-	5	3	-	1	2	-	-	-	4	1	-	4	-	2	-	-	-	-	1	3	1	2	-	1	-	1	-	2	2	3	-	1	3	-	2	10	-	89	12	101			
26. L	3	6	7	1	-	3	5	1	1	1	2	6	-	-	-	2	1	3	3	1	1	3	1	-	-	2	-	4	-	1	-	1	2	-	-	-	-	1	3	1	2	-	1	11	-	-	2	2	3	-	1	3	-	2	1	-	5	-	54	38	92		
27. F	6	2	-	10	10	1	5	6	1	7	5	-	2	4	11	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	6	1	3	1	-	-	2	1	-	-	2	1	-	1	3	1	3	-	-	-	-	-	3	3	-	14	92	106							
28. L	-	11	11	-	-	6	4	-	9	1	-	-	1	-	-	4	2	-	7	19	10	7	6	-	11	3	-	1	13	-	-	8	3	4	-	-	3	-	3	2	15	5	-	-	1	-	-	8	-	4	-	7	-	1	1	1	-	8	3	193	10	203	
29. F	2	14	14	2	-	2	-	-	1	5	-	-	4	1	-	3	1	-	1	-	2	3	4	-	1	-	-	-	6	-	2	4	2	3	-	-	-	2	1	6	1	3	-	3	-	-	1	1	-	3	1	2	-	7	-	58	22	80					
30. F	6	6	-	5	4	1	5	8	-	3	3	1	4	9	9	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	1	6	-	1	2	1	-	-	1	1	-	1	2	-	3	1	-	1	3	-	4	1	1	-	3	1	-	4	1	26	83	109						
31. F	2	14	2	3	1	1	1	4	-	6	1	5	7	-	-	1	3	-	-	-	2	2	2	1	-	-	-	1	2	-	2	3	-	-	-	-	1	2	-	4	3	-	1	-	5	-	-	-	1	1	-	12	2	54	41	95							
32. L	2	3	4	2	4	7	-	1	2	-	4	1	2	2	4	2	-	2	1	-	5	4	3	-	-	-	-	6	2	-	2	4	-	1	2	-	1	2	-	2	1	1	-	5	-	1	4	1	1	-	1	9	2	63	40	103							
64 261 195 52 48 154 120 117 103 123 63 41 139 75 53 110 30 60 86 76 111 116 109 19 64 39 11 68 129 26 47 87 28 65 18 22 14 4 95 65 151 75 26 52 35 111 10 26 74 69 58 13 70 38 39 48 50 24 220 60 2828 1497 4325																																																															
25 31 28 20 16 29 28 23 25 24 21 19 29 17 11 28 22 22 25 14 30 27 29 16 18 18 9 19 28 13 22 23 15 23 12 10 9 4 30 27 22 28 16 20 19 25 6 12 24 22 24 7 21 20 19 24 21 12 32 20 26 84 7 26 3 53 43 5 41 81 3 21 5 44 48 39 14 27 34 54 47 43 37 12 85 22 12 36 46 2 21 38 19 28 15 22 15 1 25 24 69 27 16 26 18 56 16 22 31 31 34 19 33 49 2 2 24 2 69 3 88 37 46 78 135 15																																																															

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	+	-	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1. F	7	22	3	3	4	3	2	5	-	8	-	3	2	4	-	-	1	-	1	-	2	1	12	1	-	-	1	1	5	-	4	-	2	-	1	1	2	1	2	1	-	1	2	1	-	1	-	3	-	-	1	1	1	1	-	3	-	1	2	70	53	123	79	3									
2. F	2	-	3	-	4	7	9	-	2	-	22	1	1	-	1	3	-	7	2	1	1	1	-	-	2	-	-	4	1	2	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	4	-	4	4	2	-	1	2	-	-	1	-	4	2	1	-	34	72	106	68	3										
3. F	4	4	2	4	7	1	4	6	2	7	1	8	14	8	3	-	-	5	2	-	1	-	-	1	-	-	3	6	2	4	6	1	-	-	3	-	-	-	-	-	1	6	3	3	4	3	-	1	-	1	-	-	3	3	3	2	3	28	117	145	221	4											
4. L	1	-	4	1	5	9	-	5	2	-	5	-	-	4	1	2	-	1	2	-	1	2	-	-	1	-	-	4	1	-	-	1	1	-	2	-	-	-	2	2	-	1	-	1	-	5	-	-	1	4	-	1	-	1	1	2	-	1	3	-	42	37	79	60	2								
5. F	1	8	8	-	-	8	1	-	3	2	-	-	-	-	-	4	1	-	4	1	6	5	3	-	2	1	-	1	4	-	2	3	1	2	-	-	2	-	1	3	3	1	-	-	2	2	-	2	4	2	-	3	2	3	-	6	-	4	-	98	10	108	57	-									
6. F	2	-	3	2	1	1	1	4	1	2	5	2	11	1	1	2	-	2	-	-	3	1	-	1	3	-	-	2	1	-	1	2	1	5	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	2	-	-	1	1	1	-	1	2	1	4	1	1	1	37	41	78	124	4									
7. F	1	8	1	2	8	-	4	6	1	7	1	2	4	8	2	2	1	3	-	1	3	4	1	2	-	-	3	5	1	3	4	-	-	3	2	1	3	-	1	-	-	1	-	-	2	3	-	-	1	-	-	1	2	1	3	1	1	1	46	82	128	141	9										
8. F	5	1	3	2	11	20	1	6	-	1	16	-	1	8	1	-	-	9	-	1	-	-	-	3	-	-	3	7	-	4	2	1	-	-	4	1	-	-	-	3	-	-	1	-	-	1	1	-	2	-	2	-	1	3	1	3	7	1	13	54	96	150	31	3									
9. L	1	-	4	-	-	17	-	-	2	-	8	-	-	-	-	5	-	-	4	-	5	7	3	-	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	-	-	-	1	3	2	1	2	-	2	3	-	-	1	9	1	-	1	1	-	-	-	4	1	73	14	87	63	2										
10. F	1	1	6	-	-	1	-	-	5	-	2	1	-	-	1	7	-	5	2	11	4	2	7	-	2	3	-	1	8	-	1	1	-	6	-	-	-	-	-	1	8	1	1	-	2	1	-	4	2	1	-	7	1	1	-	5	-	7	-	106	14	120	158	2									
11. L	-	-	7	2	-	10	2	-	5	-	6	-	-	-	-	11	-	1	3	6	9	7	5	-	5	3	-	-	8	-	-	2	1	6	-	-	-	1	1	2	11	2	-	2	4	-	7	2	1	-	7	1	-	5	1	5	-	135	16	151	206	16											
12. F	-	3	12	-	-	6	-	-	3	-	1	-	-	-	1	5	-	-	3	3	4	4	4	1	3	2	-	-	6	-	-	3	2	6	-	-	-	-	2	8	-	-	1	-	-	6	2	1	-	4	1	1	1	5	-	4	-	105	4	109	-	-											
13. L	2	2	5	1	2	5	2	3	2	1	6	-	1	4	1	-	1	4	2	-	2	1	1	1	-	1	1	7	1	1	1	-	-	4	2	2	-	2	-	1	3	-	1	-	-	5	1	-	-	1	-	2	-	1	2	-	4	2	-	32	56	88	54	3									
14. L	2	2	2	2	6	2	5	9	1	3	9	4	5	2	2	1	1	4	1	1	2	1	-	1	-	1	1	2	1	3	1	2	-	-	4	2	-	1	-	1	-	-	3	3	-	12	2	2	-	1	1	1	-	1	1	3	-	3	2	1	26	97	123	171	8								
15. F	13	5	2	8	9	-	6	7	-	12	2	5	11	5	12	2	2	5	-	-	-	-	1	2	-	-	3	4	1	4	2	-	-	-	6	2	4	-	1	-	-	2	1	1	1	2	4	-	-	-	-	-	-	2	2	1	-	-	21	124	145	55	2										
16. F	2	2	5	-	-	9	-	-	2	-	3	-	-	-	1	6	-	2	3	-	5	3	3	-	1	-	-	1	-	-	1	-	3	1	-	-	-	2	2	2	1	2	3	5	1	-	-	1	-	-	3	-	-	4	-	2	1	66	15	81	85	3											
17. L	1	1	2	3	5	10	1	1	1	-	5	-	-	1	1	2	-	3	5	-	2	1	1	1	-	-	3	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	2	5	-	-	2	2	2	-	-	-	1	2	1	3	-	42	33	75	78	4											
18. F	-	6	2	2	-	1	-	2	1	3	-	1	7	1	-	2	-	1	2	3	1	3	1	2	2	2	-	2	2	-	1	2	-	2	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	1	1	-	4	2	1	-	2	2	-	1	3	-	4	-	54	25	79	99	4									
19. F	5	11	-	2	6	-	3	6	1	11	2	1	6	4	5	2	3	1	-	1	2	2	3	1	-	1	4	1	2	2	-	-	2	1	1	-	-	-	1	1	-	4	1	-	4	2	2	1	1	-	-	2	1	5	4	3	5	-	42	85	127	145	19										
20. L	3	-	4	2	2	4	5	1	1	3	6	1	1	3	3	5	-	1	3	-	8	6	1	-	-	1	1	2	3	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	2	3	7	-	-	1	1	-	2	-	-	2	1	3	-	51	46	97	131	7											
21. L	2	-	1	1	2	3	7	3	2	2	7	1	1	1	1	1	-	6	1	1	5	3	3	-	-	-	2	1	4	1	1	-	-	2	1	2	-	-	-	-	4	1	1	1	1	1	9	1	1	2	-	5	-	1	1	1	1	1	-	3	1	46	56	102	102	7							
22. L	2	-	3	1	1	6	1	1	-	1	5	1	1	2	5	3	1	3	3	-	4	4	1	-	-	-	1	1	2	2	1	3	-	-	-	3	-	-	-	-	1	1	1	2	2	8	2	2	3	2	-	1	1	-	1	-	1	3	1	46	50	96	124	2									
23. F	3	1	2	2	3	2	1	1	1	1	3	-	2	2	1	-	-	4	2	-	1	1	2	1	-	-	1	7	1	2	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	1	2	-	2	1	-	-	1	2	1	-	1	-	-	2	4	-	4	-	34	37	71	41	-									
24. F	-	7	7	-	-	4	2	1	4	-	2	1	1	2	1	2	1	3	3	1	7	2	2	1	-	1	-	-	1	3	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	3	1	-	-	3	-	-	-	1	1	1	4	1	3	-	62	22	84	168	7									
25. F	-	7	4	-	2	4	2	-	-	-	1	-	3	4	-	1	-	1	2	-	4	2	2	1	1	-	-	1	3	2	3	-	-	-	1	-	-	1	1	-	2	-	-	2	1	-	-	1	1	1	-	-	1	-	4	-	1	1	45	23	68	158	4										
26. F	1	5	2	-	5	4	1	1	-	1	5	-	2	4	1	1	-	4	1	-	6	2	4	1	-	1	-	4	-	4	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	2	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	2	3	2	3	1	37	41	78	139	4										
27. F	1	11	4	-	-	2	1	1	1	3	1	-	3	-	1	2	2	1	3	1	3	1	4	1	2	2	-	1	2	1	-	2	2	4	-	-	-	1	1	-	1	-	1	1	-	1	1	1	-	-	1	1	-	1	2	4	-	3	-	57	24	81	100	4									
28. L	1	1	6	2	2	5	-	-	5	-	5	-	-	-	-	6	-	-	5	3	9	8	3	-	3	4	-	-	6	-	-	4	-	8	-	1	-	-	-	2	9	3	-	-	6	1	-	-	5	3	2	1	6	3	1	-	3	-	4	1	125	12	137	90	6								
29. F	-	5	4	1	1	9	-	-	3	-	-	1	1	-	1	4	-	1	1	1	3	3	1	-	-	3	-	2	1	2	-	1	-	2	-	-	-	1	2	3	-	-	-	1	-	-	1	1	-	2	-	4	1	2	-	2	1	4	2	64	13	77	90	4									
63 113 111 59 16 153 61 69 51 68 129 33 95 68 46 81 14 19 61 35 102 17 67 24 28 25 21 42 68 40 29 35 10 57 32 20 10 17 16 28 67 19 22 33 42 90 29 11 51 45 24 10 50 24 23 23 83 34 23 19 1678 1315 2993																																																																									
23 21 28 19 20 26 21 19 23 17 25 20 20 19 24 24 11 24 25 14 24 26 23 16 13 13 12 24 25 16 16 20 7 16 14 13 5 10 12 15 20 14 17 14 20 24 13 9 20 21 17 9 16 19 17 18 24 17 28 14																																																																									
27 54 4 31 43 59 28 36 12 41 62 16 47 36 19 34 13 33 24 25 38 3 29 15 22 19 17 3 27 25 18 17 44 36 23 15 2 17 13 19 33 13 13 23 21 31 22 19 25 21 16 11 31 13 13 13 34 2 3 41 5786 4534 1032 469																																																																									

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	+	-	0	□	o														
1. F	5	1	7	-	-	10	-	-	4	1	0	11	1	-	-	3	1	0	7	6	-	4	3	1	3	3	3	-	-	4	-	1	2	1	1	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1	1	2	2	1	6	6	76	38	114	55	2																							
2. F	3	4	2	3	13	2	1	11	-	9	-	7	10	10	5	-	2	0	6	-	1	1	1	1	3	-	1	2	8	-	7	4	-	-	-	5	4	-	2	-	-	-	2	-	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-	4	-	20	119	139	125	1																		
3. F	-	8	10	-	-	4	1	-	-	-	-	1	2	1	-	2	0	3	1	0	4	-	4	7	1	2	1	-	1	1	-	1	4	3	-	-	-	-	0	3	1	1	2	-	2	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-	63	20	83	65	4																		
4. F	1	2	4	1	1	-	-	3	-	-	2	4	0	10	3	-	-	1	1	2	-	0	3	-	-	5	-	-	3	3	-	2	0	4	-	1	3	-	2	0	2	1	0	2	1	-	2	-	-	1	2	-	1	-	1	-	31	50	81	53	5																		
5. L	2	-	7	-	4	0	13	-	1	-	-	-	-	2	-	3	-	-	3	-	-	5	2	-	3	2	2	-	2	2	-	-	2	1	-	2	-	2	1	-	2	-	1	-	-	-	-	1	3	-	2	-	-	-	2	2	0	4	59	19	78	60	2																
6. L	2	-	8	-	2	0	13	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	5	2	-	5	5	-	3	2	1	-	1	1	-	1	2	-	-	-	-	-	1	1	3	-	1	-	-	-	1	-	1	5	-	-	-	-	-	3	0	3	65	11	76	64	2																
7. F	-	2	14	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	5	1	1	6	3	-	5	1	4	1	6	6	-	-	6	-	-	5	3	9	-	-	2	-	1	3	0	8	4	-	-	1	-	-	1	4	-	2	-	4	-	1	-	3	-	5	-	118	4	122	99	1												
8. L	-	-	10	-	-	0	8	1	-	1	1	-	-	-	-	1	7	-	-	8	2	7	11	3	1	10	5	-	-	5	-	1	0	6	5	8	-	1	1	1	2	2	7	4	-	1	3	-	-	-	5	-	1	-	4	1	1	-	2	1	4	0	3	136	9	145	125	3											
9. F	-	2	13	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	6	1	1	7	2	-	6	3	2	1	7	4	-	-	4	-	1	0	5	3	7	-	-	1	1	2	3	0	8	4	-	-	2	-	-	5	-	1	1	5	1	1	-	4	-	6	-	118	5	123	176	2												
10. L	3	-	8	-	-	0	6	-	1	1	-	-	-	4	-	3	1	-	5	1	-	8	3	1	2	5	2	-	4	2	-	2	1	3	5	-	1	-	1	-	1	4	1	-	-	-	-	1	-	2	2	-	2	3	-	-	2	-	1	2	0	4	75	23	98	187	3												
11. F	2	2	9	-	2	10	-	-	1	-	1	1	-	-	-	3	-	1	6	-	-	8	4	3	2	1	-	-	2	3	-	-	0	3	-	1	-	-	-	1	1	4	-	1	-	-	1	-	-	1	-	4	-	-	1	-	3	-	5	-	74	13	87	86	1														
12. F	-	3	7	-	-	2	-	3	-	-	1	-	3	1	-	1	2	1	2	-	0	2	1	1	5	1	-	-	2	1	-	2	0	1	-	1	-	-	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	6	4	39	21	60	84	2															
13. F	-	2	9	2	-	2	-	-	1	-	-	3	2	1	-	4	-	2	5	1	-	5	5	2	-	4	-	-	2	1	-	-	0	3	1	3	-	-	2	1	3	6	0	5	5	-	1	-	1	-	2	-	1	1	3	0	1	1	-	3	1	5	-	86	16	102	161	3											
14. L	-	1	7	1	-	1	3	1	-	-	-	1	-	-	1	4	2	3	6	1	-	6	5	1	2	5	-	-	1	2	-	0	2	2	1	1	2	1	0	7	-	-	3	2	4	-	-	-	4	1	-	1	-	-	1	-	1	1	1	-	8	-	71	26	97	66	2												
15. L	-	-	0	11	-	-	3	2	-	1	-	1	-	-	-	2	4	1	-	0	4	0	5	0	5	0	1	2	4	0	2	-	-	0	4	-	-	0	4	2	4	-	1	4	1	1	2	2	1	0	1	-	-	3	1	-	1	1	0	1	0	2	2	-	0	1	-	0	1	-	0	3	0	1	78	15	93	136	14
16. L	-	-	7	1	-	2	1	-	-	-	-	2	-	1	4	1	-	-	3	1	-	2	4	1	2	2	-	-	3	1	2	0	4	2	1	-	1	3	0	5	1	1	1	-	0	4	1	3	-	4	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	8	-	47	35	82	162	3												
17. F	-	3	8	-	-	1	-	1	-	-	-	1	2	1	-	2	-	-	4	-	0	5	4	-	3	1	1	-	-	1	-	-	0	5	-	-	2	-	-	1	1	2	1	2	1	-	-	-	-	1	5	-	-	1	-	1	-	5	-	54	12	66	76	2															
18. F	-	2	5	-	-	-	-	2	-	1	1	1	6	3	-	-	0	4	1	-	1	-	1	1	3	1	-	-	4	1	-	0	1	1	1	-	2	1	-	1	-	2	-	2	-	-	-	1	-	1	1	2	-	-	-	-	8	-	29	33	62	53	2																
19. F	1	7	6	-	6	1	-	1	-	-	1	-	5	5	-	-	3	1	2	-	0	1	-	1	4	1	-	-	3	-	-	3	0	1	-	-	3	2	0	1	1	-	2	-	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	1	1	1	2	5	1	35	43	78	43	3													
20. F	-	0	20	5	-	1	-	4	2	-	4	-	5	7	1	-	-	0	9	-	0	3	-	0	2	-	2	4	1	-	-	3	2	-	2	0	2	1	-	-	1	0	9	1	0	2	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	-	3	-	6	1	66	46	112	41	7										
21. L	-	-	10	-	-	1	1	-	2	-	-	-	1	-	1	7	-	-	5	7	-	5	4	-	2	13	4	-	-	5	1	0	1	5	4	7	-	1	0	6	-	1	1	0	9	3	-	-	1	2	1	-	5	-	0	1	-	5	-	-	3	-	6	-	120	11	131	102	4										
19 57 168 8 29 85 14 26 13 16 18 27 18 33 4 59 31 26 86 23 88 68 26 53 70 31 6 38 45 13 33 55 28 50 17 19 45 20 20 44 46 49 3 5 11 21 8 10 32 30 8 8 28 7 9 6 27 8 113 27 1460 569 2025																																																																															
8 14 21 5 7 18 8 10 12 5 7 11 10 12 6 16 13 12 19 12 21 17 16 20 19 11 3 14 17 5 15 19 14 12 7 12 13 18 14 20 9 21 3 3 8 10 8 9 14 14 7 15 9 6 9 4 12 8 21 9 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100																																																																															
24 41 8 16 41 47 17 26 11 32 26 24 48 27 23 37 24 23 45 19 42 4 16 26 37 28 2 27 26 26 22 29 2 42 24 16 35 11 14 22 51 23 1 16 14 21 1 11 23 21 11 16 31 12 1 45 22 13 54 3 81 1 316 904 16																																																																															

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	+	-	0	□	o
1. F	2	11	15	2	-	14	1	1	3	-	-	-	-	-	10	1	3	7	6	9	3	6	2	6	5	1	1	7	-	-	05	2	6	-	-	1	1	1	3	7	02	-	-	1	2	-	-	3	1	-	2	2	03	2	1	-	07	4	153	18	171	81	9		
2. F	-	2	6	1	-	9	1	1	3	1	1	1	-	-	9	1	1	3	2	2	3	1	-	6	3	-	-	5	1	1	5	-	03	-	-	-	-	1	01	3	-	-	-	2	-	-	1	2	03	01	-	2	-	01	1	2	-	06	-	86	12	98	91	8	
3. L	1	-	4	2	-	1	1	-	2	-	1	1	1	-	1	5	1	4	4	2	4	3	-	1	2	2	1	-	2	2	-	3	-	1	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	6	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	40	26	66	104	-		
4. L	1	-	3	1	3	12	-	2	-	1	10	-	1	1	-	5	-	2	3	1	5	4	2	1	3	1	-	1	1	-	1	3	-	2	-	1	-	1	1	-	1	-	1	-	-	2	-	-	-	4	-	-	1	1	-	2	1	1	3	3	60	32	92	-	-
5. F	-	11	2	01	1	-	6	1	01	4	-	1	3	1	-	3	-	1	2	05	4	2	1	1	2	3	-	1	3	-	-	2	1	1	2	2	1	1	1	-	1	1	1	-	-	1	-	-	02	1	-	1	-	1	-	2	1	3	-	53	31	84	103	5	
6. F	8	1	-	14	11	1	5	11	-	7	5	7	11	09	7	-	3	3	1	1	2	1	-	3	-	1	-	3	2	2	-	1	-	1	3	1	01	-	1	01	-	-	-	2	-	-	1	1	-	01	-	-	01	-	1	1	1	04	1	22	119	141	74	6	
7. F	1	1	1	-	7	4	-	2	1	6	-	1	6	1	-	3	3	2	4	1	3	2	1	2	1	1	-	3	1	2	-	3	1	2	2	4	-	-	1	1	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	1	1	1	36	46	82	20	-			
8. L	-	-	9	-	1	3	07	1	2	-	-	-	1	-	-	4	-	2	2	1	5	5	-	-	03	3	-	-	2	1	-	3	-	03	-	-	-	-	2	-	2	02	-	-	2	5	-	-	3	-	-	1	3	-	-	1	1	3	-	64	19	83	123	4	
9. F	1	1	6	-	-	6	-	-	1	-	1	-	-	-	-	6	-	1	3	2	4	2	01	-	2	2	-	-	2	-	1	2	1	2	-	1	-	-	2	2	2	1	-	-	1	2	-	-	3	1	-	-	1	-	03	1	-	1	2	71	10	81	93	2	
10. F	1	5	4	1	6	-	1	2	1	03	-	-	07	1	-	2	-	2	1	3	3	1	-	1	1	-	-	2	1	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-	01	-	-	01	-	-	01	2	-	-	2	-	33	30	63	20	4		
11. F	4	03	-	5	16	1	3	10	-	3	4	4	09	5	3	-	1	1	1	1	3	1	-	3	1	1	-	4	2	1	-	2	1	1	1	02	-	-	1	01	-	01	-	-	-	1	1	02	-	-	-	-	-	-	1	2	01	21	84	105	52	5			
12. L	-	2	07	-	-	2	-	-	02	1	-	-	-	-	-	05	-	1	04	6	05	03	1	-	4	1	-	1	03	-	-	02	-	04	-	1	-	-	1	1	5	01	1	-	2	2	-	-	03	03	02	-	4	1	1	01	03	-	04	1	80	8	88	165	18
13. L	-	03	6	-	1	05	2	1	-	-	2	-	1	-	2	3	01	2	5	2	5	05	01	-	1	2	-	-	05	-	-	1	-	03	-	-	-	-	1	-	1	01	-	-	-	2	-	-	-	-	2	1	3	-	-	03	2	4	1	64	21	85	101	10	
14. F	1	1	07	-	1	01	-	1	03	-	8	-	1	-	1	5	1	-	4	05	6	3	01	1	3	2	-	-	1	-	-	3	01	1	-	-	-	-	02	1	4	02	-	-	1	-	-	-	2	1	1	-	1	1	1	01	1	1	3	2	79	17	96	84	10
15. F	1	9	1	2	1	-	-	04	-	01	-	4	4	04	1	1	02	-	1	2	3	1	-	1	-	1	1	01	1	1	1	-	1	3	-	-	01	1	1	1	-	01	01	-	1	-	-	2	1	1	1	01	-	01	1	-	05	-	36	37	73	100	16		
16. F	1	3	1	-	9	1	1	3	1	4	-	1	2	1	-	-	-	-	1	1	4	3	1	-	-	1	-	-	1	1	-	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	2	4	-	28	26	54	-	-				
17. F	7	-	2	6	7	3	3	7	1	8	2	1	8	2	2	-	3	-	03	1	04	1	-	1	-	1	-	2	1	1	2	3	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	3	2	-	26	68	94	19	2		
18. F	-	09	04	-	2	1	-	-	3	-	1	-	2	1	1	5	03	1	4	05	05	1	02	-	2	2	-	-	07	-	1	2	-	1	-	-	-	-	1	1	1	02	-	-	02	2	-	-	2	-	-	-	1	01	-	01	-	05	-	69	14	83	94	12	
19. L	2	02	06	2	7	04	1	2	1	-	2	1	2	1	1	2	-	4	3	2	05	04	02	-	-	3	1	-	2	-	-	3	-	2	1	1	-	-	2	01	-	-	-	1	1	05	1	1	-	03	-	1	-	2	-	-	1	2	5	1	58	37	95	111	9
20. F	1	2	3	2	1	2	6	2	-	05	3	1	-	1	5	3	2	10	4	2	6	03	1	-	1	3	-	1	2	2	2	3	-	2	-	1	-	-	1	02	1	1	-	3	2	1	-	2	3	1	2	1	-	-	1	-	-	-	4	2	56	51	107	113	3
21. L	-	1	7	-	-	-	-	-	02	-	-	-	-	-	-	4	-	-	3	2	6	5	1	-	1	2	1	1	3	-	1	2	-	1	-	-	-	-	1	03	3	-	-	-	1	1	-	3	1	-	-	3	1	1	-	2	-	05	2	65	5	70	107	3	
22. L	1	1	9	-	-	3	1	2	3	-	1	-	-	-	-	8	-	-	4	8	7	6	-	-	7	2	-	-	4	-	1	4	-	2	-	-	-	-	2	02	9	1	-	-	1	-	-	1	3	1	-	5	1	1	-	2	1	4	1	102	7	109	62	2	
23. L	-	-	07	-	2																																																												

34	89	151	38	86	97	49	65	38	35	50	25	61	82	25	108	22	46	84	93	133	84	25	18	65	61	7	20	86	16	16	73	18	53	14	15	4	5	36	27	56	17	6	12	27	50	4	16	26	38	14	13	33	32	16	19	80	25	103	33	1735	837	2573	153																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
16	24	27	12	18	23	19	20	18	14	16	13	17	15	12	25	14	21	29	29	29	16	12	22	29	7	12	29	12	13	29	7	29	8	10	4	5	29	19	20	15	6	6	17	21	4	14	12	20	10	10	14	21	12	13	22	17	28	18																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	+	-	0	□	o		
1. F	4	05	3	2	09	2	03	8	-	3	1	2	3	6	2	-	-	-	2	1	2	-	1	3	-	-	2	4	1	2	2	-	-	-	3	1	-	-	-	-	1	1	02	1	1	-	2	1	1	-	-	-	1	-	2	1	-	05	-	23	68	91	69	4			
2. L	2	4	10	-	-	1	3	-	4	1	1	-	3	-	-	6	1	2	2	05	4	3	5	-	2	1	-	-	7	1	01	3	1	8	-	-	-	1	2	3	9	2	-	-	1	5	-	-	5	1	1	-	2	4	2	-	1	1	06	-	104	21	125	49	3		
3. L	-	-	3	2	1	7	3	1	-	1	4	-	-	-	3	1	-	4	-	-	-	2	2	1	-	-	3	1	-	1	-	1	-	1	1	1	-	-	-	1	-	4	-	1	-	5	-	-	03	1	1	-	-	-	01	-	02	-	05	1	36	33	69	39	4		
4. L	2	-	8	-	2	8	-	1	2	-	3	-	-	2	1	4	-	1	2	-	4	3	1	-	1	-	-	2	1	-	-	1	-	-	4	-	-	-	1	-	-	1	-	5	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	1	1	2	1	43	25	68						
5. F	1	6	1	2	4	-	3	4	-	1	1	1	1	3	2	1	-	-	1	-	1	-	1	2	-	-	1	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	2	1	-	-	-	1	-	1	-	-	2	-	20	30	50						
6. L	1	4	9	-	-	10	-	1	2	2	-	-	-	-	-	2	-	1	-	7	2	-	03	-	3	-	-	-	5	-	-	-	1	5	1	-	-	-	1	-	9	2	-	1	2	1	1	-	1	4	1	-	2	1	1	-	2	-	2	3	83	9	92	67	3		
7. L	1	1	4	1	4	05	3	1	1	2	4	-	1	-	1	1	-	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	01	2	-	-	6	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	1	-	2	1	27	27	54	75	3					
8. L	5	05	02	2	04	04	03	04	-	4	1	1	05	2	2	2	-	2	2	-	2	3	1	-	-	-	-	2	1	-	2	-	-	1	2	1	-	-	2	2	-	1	1	2	-	3	2	1	1	1	-	-	2	-	1	1	-	5	5	39	52	91	179	7			
9. F	3	2	2	-	1	4	2	1	-	3	4	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	2	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	02	1	17	18	35	34	1							
10. F	1	2	05	1	1	07	2	3	-	1	1	-	1	3	-	-	-	-	02	02	02	-	2	-	-	-	1	-	02	1	-	-	02	-	1	-	-	-	-	4	1	02	-	-	02	-	1	-	03	-	02	-	-	03	-	-	-	-	-	-	-	-	43	18	61	63	13
11. F	2	3	2	1	3	1	2	6	-	2	1	-	2	2	2	-	-	2	-	02	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	3	1	15	35	50	37	2					
12. F	1	5	4	-	2	2	3	2	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	1	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	03	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	03	-	27	16	43	57	2							
13. F	04	5	3	-	-	02	3	4	1	2	-	01	2	02	-	-	-	3	-	-	-	-	-	01	1	1	-	01	1	-	-	-	-	4	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	01	-	2	-	-	21	28	49	95	7				
14. L	-	2	5	1	1	07	2	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	-	02	2	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	2	02	-	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	03	-	28	14	42	109	4					
15. F	8	-	05	2	10	2	-	3	-	1	3	-	-	1	1	1	-	2	-	-	01	-	01	-	-	-	1	6	-	4	-	-	-	1	2	-	-	2	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	02	-	4	-	-	-	-	5	-	9	27	53	80	69	5				
16. F	6	05	2	3	4	-	5	11	-	11	1	2	12	04	1	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	1	1	1	-	-	2	-	1	1	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	4	03	-	11	85	96	94	5						
17. F	2	3	4	1	-	4	1	1	2	2	1	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	4	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	3	-	-	2	-	-	1	2	-	-	-	1	01	-	-	-	2	-	31	15	46	55	2					
18. L	2	2	03	1	5	3	02	02	-	2	1	02	02	1	2	-	-	-	01	-	3	-	1	-	-	-	-	3	01	1	-	01	1	2	2	01	-	1	1	01	-	-	01	-	01	-	01	-	-	-	02	1	-	01	-	02	-	25	32	57	96	16					
19. L	-	3	10	-	-	3	1	-	5	-	1	-	-	-	-	4	-	-	1	7	4	4	4	-	3	2	-	-	7	1	1	2	3	5	-	-	1	-	2	1	8	02	-	-	1	2	-	-	2	3	2	-	5	04	1	01	2	-	05	-	106	5	111	43	4		
20. F	2	-	05	1	4	17	2	-	-	-	03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	04	2	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	2	1	1	1	-	2	1	1	1	-	-	1	-	-	2	05	1	-	1	1	-	-	2	-	-	4	54	12	66	80	5			
21. L	3	06	4	-	-	1	04	3	2	1	-	-	2	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	02	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-	4	-	32	14	46	52	3							
22. F	4	-	2	2	4	9	2	2	-	-	3	-	2	1	-	2	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	3	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	1	4	-	1	-	1	-	-	1	1	-	7	23	29	52	45	-				
23. F	2	2	2	1	5	1	4	2	-	1	1	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6	27	33								
24. F	3	05	2	3	1	-	2	2	-	6	-	1	3	01	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	02	-	-	-	-	1	01	-	-	1	-	13	27	40	61	4						
25. L	2	2	3	1	1	5	5	5	-	1	1	-	05	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-	-	2	-	1	01	1	-	2	-	-	1	-	-	1	-	-	01	-	-	4	1	22	31	53	44	3				
26. F	-	3	8	-	-	3	1	1	2	-	2	-	2	-	-	2	1	-	1	1	2	3	2	-	1	1	-	-	1	-	-	1	1	2	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	6	1	2	2	1	-	-	2	2	-	-	2	-	5	-	47	18	65					
27. L	-	2	6	1	1	4	04	01	-	1	2	-	03	-	-	01	-	1	1	-	1	1	02	-	-	-	1	-	-	01	01	-	1	1	-	-	01	-	02	-	01	-	-	1	01	2	-	02	1	1	-	2	01	-	-	03	5	02	1	25	25	50	105	16			
28. L	1	2	06	1	3	5	3	1	3	2	-	-	4	1	2	2	1	1	1	-	3	1	1	1	-	1	-	3	1	1	-	-	2	2	-	-	-	1	1	-	1	-	-	2	7	-	-	2	1	2	-	1	2	1	1	2	3	4	1	43	36	79					
60 79 120 27 69 118 67 70 25 50 140 10 65 28 21 28 8 27 18 27 43 24 36 15 14 7 11 33 38 19 10 14 11 38 29 8 5 7 17 29 34 25 6 19 12 49 40 10 41 28 12 9 18 28 10 15 24 23 12 35 991 803 1794 116																																																																			
23 23 28 19 21 25 25 24 11 21 22 7 21 15 13 14 5 15 12 8 18 12 20 11 9 6 6 14 16 15 8 10 8 15 18 8 4 6 12 19 8 18 5 16 9 11 7 8 22 15 9 6 10 16 9 12 15 18 22 13																																																																			
216 34 43 14 31 47 27 29 23 24 18 14 31 22 16 2 16 18 15 54 24 2 18 14 15 12 18 24 24 13 13 31 14 25 16 1 12 12 14 15 12 14 12 12 13 219 14 12 19 19 13 15 18 17 11 12 16 13 33 28 354 287 64 53																																																																			

1.5.

7. c. /1979/

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	+	-	0	□	o
1. L	-	1	15	-	-	1	1	-	2	-	-	3	1	-	-	8	1	-	11	06	11	09	1	-	4	8	-	-	14	1	-	5	-	15	-	-	7	-	05	1	14	08	1	-	3	3	-	-	8	1	1	-	7	1	4	1	06	-	13	-	190	12	202	175	8
2. L	-	1	17	-	-	12	-	-	5	-	1	1	-	-	-	10	-	-	12	11	13	12	3	-	7	10	-	2	14	1	-	9	2	12	-	1	10	-	6	1	14	9	02	-	9	-	-	12	4	5	-	8	1	4	1	7	01	09	-	249	10	252	109	5	
3. F	4	4	10	-	-	4	-	5	-	6	1	-	2	04	-	06	02	1	3	2	6	1	3	12	01	03	-	09	6	-	2	02	02	9	1	-	2	-	2	2	17	1	2	-	5	-	-	1	2	-	-	3	03	-	2	1	1	07	4	109	55	164	217	12	
4. L	-	1	10	-	-	11	-	02	12	-	1	2	1	2	-	9	02	-	9	-	10	12	6	1	6	6	-	3	11	-	-	4	-	10	-	-	1	2	02	1	1	7	-	-	4	5	-	-	7	7	5	-	4	-	-	7	-	5	4	172	21	193	101	4	
5. L	-	4	10	-	-	-	2	8	1	09	-	09	14	1	-	04	8	3	6	5	7	4	1	-	-	3	1	03	05	-	08	3	-	5	-	1	8	-	08	-	3	06	1	05	04	03	2	-	07	-	1	-	1	4	-	05	2	-	14	-	124	82	206	246	15
6. L	04	2	3	02	11	-	10	15	-	11	02	5	13	07	2	-	2	06	4	-	2	03	1	2	1	2	2	09	03	4	11	01	-	1	2	05	1	2	2	-	-	02	2	12	1	13	3	03	2	1	-	1	-	-	09	1	01	6	02	42	170	212	281	25	
7. L	-	1	16	-	-	7	-	1	9	-	-	03	1	-	1	07	1	-	12	09	7	10	8	1	8	10	-	-	12	-	02	7	3	16	-	1	9	1	07	5	14	7	1	01	09	-	-	13	2	3	3	4	5	4	1	5	-	10	4	246	15	261	279	14	
8. F	-	1	04	1	08	-	1	10	-	1	3	5	4	18	1	-	-	2	4	-	06	5	-	5	-	1	-	18	5	5	03	2	-	04	4	3	-	03	-	1	-	1	3	-	1	-	-	2	2	-	1	1	-	1	-	1	2	11	-	52	104	156	137	9	
9. L	2	2	16	-	1	16	-	-	03	-	1	-	-	1	-	8	1	-	6	-	07	07	3	2	4	07	6	-	5	-	-	2	-	03	-	-	1	-	2	6	1	3	-	-	08	2	-	-	6	12	3	2	09	2	2	-	5	2	08	12	171	12	183	254	12
10. L	1	1	12	-	4	6	-	2	5	-	2	-	-	2	-	9	2	-	9	1	8	8	2	-	2	4	1	6	6	1	3	7	-	8	-	-	2	-	2	2	2	3	-	-	06	-	-	06	5	2	-	5	03	3	3	5	2	12	-	144	27	171	82	4	
11. F	4	2	1	10	4	1	5	10	-	5	3	6	3	3	16	-	2	4	2	-	2	05	-	1	1	-	-	7	-	12	5	1	-	2	-	11	2	2	-	-	-	4	1	3	-	7	3	1	1	1	1	-	-	3	-	3	08	1	8	-	45	138	183	100	4
12. L	-	1	06	1	-	1	3	06	-	07	-	1	3	15	-	3	01	-	3	03	04	10	-	2	-	1	1	16	06	3	2	01	-	05	2	1	09	-	1	1	02	05	2	-	2	-	1	-	2	1	1	-	-	01	1	3	5	-	10	-	85	67	152	262	15
13. L	-	1	13	-	-	2	4	05	5	1	1	-	3	1	-	6	-	1	9	03	6	10	1	-	3	2	-	02	9	1	1	04	-	3	1	2	04	-	3	2	1	03	-	-	4	1	-	-	3	1	-	-	5	2	02	-	06	-	12	-	125	24	149	179	11
14. F	1	-	08	-	-	-	7	06	1	4	1	6	10	-	-	3	6	4	05	3	4	5	-	2	1	1	1	-	6	1	06	06	-	6	-	1	6	04	3	-	5	-	1	8	03	6	-	-	3	-	-	4	-	1	03	-	-	09	-	83	78	161	193	13	
15. F	1	5	9	-	-	8	-	01	1	7	-	-	1	05	-	8	4	-	8	2	4	4	3	3	3	4	-	10	4	-	1	2	-	4	1	-	-	2	2	04	1	-	-	-	7	-	1	-	2	1	02	-	-	1	3	-	1	-	11	6	110	36	146	86	6
16. L	-	3	12	1	-	4	1	-	2	4	1	-	1	-	-	08	6	1	07	3	6	5	3	-	05	05	1	-	10	-	-	09	4	8	-	1	4	-	4	1	13	4	-	-	04	1	-	-	11	2	2	-	11	2	4	2	5	-	5	2	168	20	188	156	11
17. F	-	1	6	1	12	12	-	5	3	1	-	-	-	9	1	1	-	-	2	-	6	5	1	3	1	2	-	13	02	2	2	-	-	3	4	1	-	2	-	01	-	3	-	-	03	1	-	-	4	5	02	1	01	-	1	-	3	3	6	4	79	61	140	137	7
18. F	3	2	9	2	2	2	-	10	-	1	2	1	2	07	-	1	-	1	04	-	05	-	-	5	-	1	-	15	3	-	2	-	-	3	1	-	02	-	1	1	1	1	3	-	4	-	-	1	1	2	1	-	-	02	1	3	3	1	14	1	65	61	126	171	10
19. L	02	-	7	-	-	-	4	2	2	-	-	1	05	-	4	1	1	1	1	1	6	10	-	2	3	3	-	06	5	-	-	-	03	1	1	-	2	2	3	-	2	1	1	4	2	-	-	7	5	03	1	3	1	1	2	3	2	10	1	94	36	130	125	4	
22	33	184	18	42	87	34	90	54	59	19	42	60	80	21	95	39	24	117	49	120	125	36	44	50	73	113	126	31	48	65	11	120	17	29	68	21	53	32	89	69	20	30	81	54	40	8	99	50	33	9	65	32	31	38	74	16	180	40	2353	1029	3382	187			
9	17	19	7	7	14	9	15	13	14	12	11	15	14	5	16	14	10	19	12	19	18	13	13	15	18	7	14	18	10	13	16	4	19	9	12	15	9	16	15	14	17	12	6	18	11	5	5	19	15	15	6	13	15	13	13	18	10	19	10	123,8	54,1	178	19,84		
2,4	1,9	9,7	2,6	6	6,2	3,8	6	3,9	4,2	4,6	3,8	4	5,7	4,2	5,9	2,8	4,4	6,1	4,1	6,3	6,9	2,7	3,1	3,3	4	1,8	8,5	7	3,1	3,7	4,1	2,7	6,3	1,8	2,4	4,5	2,3	3,3	2,1	6,3	4	1,7	5	4,5	4,9	2	1,6	5,2	3,3	2,2	1,5	5	2,1	2,4	2,9	4,1	1,6	9,5	4	123,8	54,1	178	19,84		

[illegible]

1.7.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60			
4. b.		252,8				105		89,5 92,2		112,9											98,8															0,5 70,3	103,8	13	32,5	119,1				43,5	45,9	23,1 36		220 37,5															
5. a.		107,1 38,6							111,2				38,1	5,3	52,6									32,5 11,2				24,1							6,6 14,5					13									80,1														
6. a.										11,2		16,6									93		13,8 7,4	61	8,3		7,2	1,9	3,9 5,2 0,5								7,6				0,5	10,7																					
7. ösz.	55,8			66,1			132,8																				90,5 118,6			114,3 28,4											53,4		123,1		4,6	39,6			68,8 23,2														
8. ösz.		556			190,7					45,5	83,7	150 77,6 66,5 203,7									144,7 122,2	89,5 102,2	21,6				34,3 49,3 78,3 25,2	16,5 53,4			110,8	76,6								15,5	50																						
8. a.	7,2 37,9	1,9 9,7 72,8 5,3 12,4 7,4 3,8 5,9								22,8	3,9 44,9	14,8	13,1	88 55									0,9	36,4 3,1			28,6			17,1	19,7	0,4 0,7 4,2 10					4,3	20 2,7 1,7 11,9 2 3,8 1,1 15,4 2,3									11,6																
4. b.	F	F!	~	F!	F	L!	~	F!	L	F!	L!	F	F!	F!	F!	L!	~	F	L!	L!	L!	L!	~	F	L!	L!	F!	F!	L!	F!	F!	L!	L	L	F	F	L	F	L	L	L	L!	~	F!	L	L!	F	F!	L!	L!	L!	L!	L!	L	F	~	F	L!					
5. a.	F	F!	F!	F!	F!	F	F	F!	L	F!	L	F!	F!	F!	F!	F	F	F	F!	L	L!	F!	F!	~	L	F	F!	L	F!	F!	L	F	L	F	L	F!	F	F	L	L!	L	L	F	L	L!	F!	F	L	L!	L!	~	L!	L	F	L	F!	~	L	F				
6. a.	F!	F!	L!	F!	F!	F	~	F!	~	F!	~	F!	F!	F!	F!	~	F	~	~	L!	L	L!	F!	F!	L	~	~	F!	L	F	~	~	F!	~	F	F	~	~	~	F	L!	F	~	F	~	L!	~	F	F	L!	F	~	L!	L	~	F	L	L	F	L			
7. a.	F!	F	L!	F!	F!	L!	~	F!	L!	~	F	~	~	F	F!	L!	L	L	L!	L!	L!	L!	F!	L!	L!	L	F!	L!	F!	L	L!	L!	L!	L!	L!	F	~	L!	F	L!	L!	L!	L!	~	~	L!	L!	L	F	L!	L!	L	~	L!	L	L!	L	L!	~	L!	~		
8. o.	F!	F!	L!	F!	F!	L	L	F!	L!	F!	F!	F!	F!	F!	L	L!	F!	F!	L!	L!	L!	L!	F!	L!	L!	F!	L!	L!	F!	F!	L!	F!	F!	L!	F!	F	L!	L!	L!	L!	F	L!	~	L!	L!	~	~	L	L!	~	F!	L	L!	~	L	L!	~	~	~	~	F	~	L

2.

A Pozsonyi Pedagógiai Kutatóintézet 1970-ben "Dotaznik záujmov o practické cinnosti" /A praktikus tevékenység iránti érdeklődés kérdőíve/ címmel érdeklődést és pályaválasztást vizsgáló kérdéseket adott ki.

"Melyik érdekel annyira, hogy szívesen foglalkoznál vele? /Függetlenül attól, hogy mihez nincs időd vagy minősítésed! / A tevékenység tetszik vagy nem? Felelj őszintén!

A zárójelben az eredeti megfogalmazás található. A változtatás a fordítás magyartalansága miatt történt.

A "+" és "-" jelek a tanulók által elfogadott, illetve elutasított tevékenységeket jelölik.

	E. S.	M.I.	KS.	Ol.	O.F.	M.O.	KL.
	4.b.	7.b.	5.a.	6.a	7.a.	7.c.	8.b.
1. Ismerkedés idegenekkel /Találkozás új emberekkel és ismerkedés velük	-	+	+	+	+	-	+
2. Robbanóanyag készítés	-	+	-	-	-	-	+
3. Karikatúra rajzolás	+	+	+	+	+	+	-
4. Géphibák javítása /Hibák javítása gépeken/	+	+	+	-	+	+	-
5. Természetjárás /Minél több tartózkodás a természetben/	+	+	+	+	+	+	-
6. Emberek megfigyelése, vizsgálata /Figyelni és vizsgálni az embereket/	+	-	+	+	+	+	-
7. Kémiai kísérletezés /Kémiai kísérletek végrehajtása/	+	+	+	+	+	+	+
8. Színházlátogatás /Színházba járás/	-	-	+	-	+	+	-
9. Gépek szétszerelése /Szétszedni az összerakott gépeket/	+	-	-	+	-	-	+

E.S.	M.L.	K.S.	O.L.	O.F.	M.O.	K.L.
4.b.	7.b.	5.a.	6.a.	7.a.	7.c.	8.b.

10. Kutyaalomítás /A kutyát gyakoroltatni/	+	+	+	-	+	+	+	+
11. Családi összejövétel szervezése /Otthoni ünnepségeket szervezni/	+	+	+	-	+	+	+	-
12. Csillagászat /Csillagok összetételének kutatása/	+	+	+	+	+	+	+	+
13. Filmben játszani	-	+	-	+	+	-	+	-
14. Gépek működésének vizsgálata	+	+	+	-	-	+	+	-
15. Vadászat	+	+	-	-	+	+	-	+
16. Vitás kérdések megoldásában segíteni /Segíteni az emberek közötti ellentétek megoldását/	+	+	+	+	+	+	+	+
17. Gyógyszer kikisérletezése /Hatásos gyógyszer előállítás a betegségek ellen/	+	-	+	+	+	-	+	+
18. Zeneszerzés /Ének-zene szerzés/	+	-	+	-	-	-	-	-
19. Munkavégzés elektrotechnikai géppel /Elektrotechnikai gépekkel való foglalkozás/	+	+	-	-	-	+	+	+
20. Állatok idomítása /Állatok nevelése/	+	+	+	+	+	+	+	+
21. Szervezőmunka /Emberek szervezése pl. kirándulásra/	-	+	+	+	+	+	+	-
22. Méreg minőségi vizsgálata /Ismeretlen méreg kémiai összetételének meghatározása/	+	+	+	+	+	+	+	+

	E.S.	M.L.	K.S.	O.L.	O.F.	M.O.	K.L.
	4.b.	7.b.	5.a.	6.a.	7.a.	7.c.	8.b.
23. Lakásdiszítés	+	+	+	+	+	+	+
24. Elektromos háztartási gépek javítása /Háztartási elektromos fogyasztók javítása/	-	+	+	-	+	-	+
25. Lótenyésztés /Lovak tenyésztése/	+	+	+	-	-	+	-
26. Utitársnak lenni	+	+	-	+	+	+	+
27. Kémiai szakkörben dolgozni	+	+	+	+	+	+	+
28. Versírás /Verset írni/	-	+	+	+	-	-	-
29. Technikai feltalálónak lenni	-	+	-	+	-	-	+
30. Gombagyűjtés /Gombát gyűjteni/	-	+	-	+	+	+	-
31. Vendégeket fogadni	+	+	-	-	+	+	+
32. Üvegszerű törhetetlen anyag előállítása /Előállítani olyan anyagot, melynek tulajdonsága hasonlít az üvegéhez, de nem törékeny/	-	+	+	+	+	+	-
33. Színházban játszani	-	+	-	-	-	-	+
34. Transzistoros rádió készítése	+	+	-	+	+	+	-
35. Ornitológia /A madarak megfigyelése a természetben/	+	+	+	+	+	+	+
36. Emberi problémák megoldásában segédkezni, tanítani /Tanítani az embereket és tanácsot adni problémáik megoldásához/	+	+	+	+	+	+	+
37. Savak előállítása	-	+	-	+	+	+	+
38. Regények írása	-	+	-	+	-	-	-
39. Autógyárban dolgozni /Műhelyben dolgozni, ahol autót gyártanak/	+	+	-	-	+	+	+
40. Állatkerbe látogatni /Állatkert látogatása/	+	+	+	+	+	+	+

E.S.	M.L.	K.S.	D.L.	D.F.	M.O.	K.L.
4.b.	7.b.	5.a.	6.a.	7.a.	7.c.	8.b.

41. Emberekkel beszélgetni, meggyőzni őket /Eszmecserét folytatni az emberekkel és meggyőzni őket/	+	+	+	+	+	+	+	-
42. Új anyagokat előállítani /Új tulajdonságokkal rendelkező anyagok előállítása/	-	+	+	+	+	+	+	+
43. Arcképek rajzolása	+	+	+	+	-	+	-	-
44. Rádióadó tervezése	+	+	+	+	+	+	-	-
45. Gyümölcsfák gondozása	+	+	+	+	+	+	+	-
46. Munkaerők szervezése /Emberek kiválasztása a munkahelyre/	-	+	+	+	-	+	+	-
47. Üzemanyag készítése /Üzemanyag elkészítése/	+	+	+	+	+	-	-	+
48. Művészi fénykép készítése	-	+	-	-	-	+	-	-
49. Gép tervezése /Terv rajzolása a gép elkészítéséhez/	-	+	-	+	-	-	-	-
50. Méhészkedés	+	+	-	-	-	+	-	+
51. Társalogni /Beszéddel szórakoztatni az embereket/	-	+	-	+	+	+	+	-
52. Szappankészítés	-	+	+	+	-	-	-	-
53. Szépen öltözködni	+	+	+	+	+	+	+	+
54. Szerelni /Szerelési munkákkal való foglalkozás/	+	+	-	-	+	+	+	+
55. Akvárium halak gondozása /Halak gondozása pl. az akváriumban/	+	+	-	+	+	+	+	+
56. Csoportot vezetni: munkában, sportban /Vezetni az emberek csoportjait munkában, sportban/	+	+	+	-	+	+	+	-
57. Gyógyszer összetételének meghatározása /Orvosságok kémiai összetételének vizsgálata/	+	+	+	+	+	-	+	+

	E.S.	M.I.	K.S.	J.O.	F.O.	M.O.	K.L.
	4.b.	7.b.	5.a.	6.a.	7.a.	7.c.	8.b.
58. Versolvasás	+	+	+	+	+	-	+
59. Mágnessel kísérletezni /Mágnessel való kísérle- tezés/	+	+	-	+	+	+	+
60. Biológiai szakkörben dolgozni	-	+	+	+	+	+	+
61. Gyermeknevelés	+	+	+	+	+	+	+
62. Szerves anyagok kémiai össze- tételének vizsgálata	+	+	-	+	+	+	+
63. Hangszeren játszani /Valami- lyen hangszeren játszani/	+	+	+	-	+	+	-
64. Elektromos mérőműszerrel dol- gozni	+	+	-	+	+	-	+
65. Zöldségtermesztés	+	+	+	+	+	+	-
66. Ifjúsági klubok szervezése	+	+	+	-	+	+	+
67. Törhetetlen porcelán készi- tése	+	+	-	+	+	+	+
68. Zenehallgatás	+	+	-	+	+	+	+
69. Esztergagépen dolgozni	+	+	-	-	+	+	+
70. Magnélküli cseresznye ki- kísérletezése /Magnélküli cseresznye kitermesztése/	-	+	+	+	+	-	+
71. Tanítani /Tanítani az isko- lában/	-	-	+	+	-	+	+
72. Új fogpaszta előállítás	-	+	-	-	+	-	+
73. Énekelni a rádióban	-	-	-	-	-	-	+
74. Gépészmérnökként dolgozni /Gépészmérnök lenni/	+	+	+	-	+	+	+
75. Gyümölcstermesztés /asztali gyümölcs termesztése/	-	+	+	+	+	+	-
76. Segíteni a szenvedőkön /Se- gítséget nyújtani a szenved- őknek/	+	+	+	+	+	+	+
77. Új növényvédőszer előállí- tása /új anyagok előállítása a növények védelmére/	+	+	+	+	+	+	+

78. Moziba járás	+	+	-	+	+	+	+	+
79. Repülő modellezés /Repülő- gép modelljének készítése/	+	+	-	+	+	+	-	+
80. Kertészkedni gyümölcsösben /Gyümölcsösöskertől való gon- doskodás/	+	+	-	+	+	+	+	-
81. Oktatni /Tanítani valakit arra, amiről jó ismereteink vannak/	+	+	+	+	+	+	+	-
82. Ásványvizek összetevőinek meg- határozása /Ásványvizek vegyi elemzése/	+	+	+	+	-	+	+	-
83. Színházban rendezni /Színház- ban rendezőnek lenni/	-	+	-	-	+	-	-	-
84. Gépek működésének figyelése	+	+	+	-	+	+	+	+
85. Fenyőerdőt gondozni /Tüleve- lő erdőről gondoskodni/	+	+	-	+	+	-	+	+
86. Kollektívában dolgozni /Szer- vezetekben és csoportokban dolgozni/	+	+	+	+	+	+	+	+
87. Vegyész munkát végezni /Gyár- ban, mint kémikus dolgozni/	+	+	+	+	+	+	+	+
88. Szobrokat alkotni	-	+	-	+	-	+	-	-
89. Fémeket forrasztani	+	+	-	-	+	-	-	+
90. Új virágfajok kikísérlete- zése /Virágok új fajainak termesztése/	+	-	+	+	+	+	+	+
91. Gyermekeknek mesélni	-	+	+	+	+	+	+	-
92. Vegyi laboratóriumban dol- gozni	-	+	+	+	+	+	+	+
93. Operába járni	-	-	-	-	-	-	-	-
94. Hibás varrógépet javítani /Rossz varrógép megjavítása/	-	+	+	-	+	-	+	+
95. Állatokat boncolni és szer- vezetüket vizsgálni	+	+	+	+	-	-	+	+

E.S.	H.I.	K.S.	O.I.	O.F.	M.O.	K.L.
4.b.	7.b.	8.a.	7.c.	7.c.	8.b.	8.b.

96. Pályaválasztásban tanácsot adni /Ajánlattevés a fiataloknak a pályaválasztásban/	+	+	+	-	+	+	+	-
97. Kémiát tanulni	+	+	-	+	+	+	+	+
98. Új ruhamodellek tervezése	-	-	+	-	+	+	+	-
99. Hajóépítésen dolgozni	+	+	+	-	-	+	-	+
100. Növénygyűjteményt készíteni	+	+	+	+	+	+	+	+
101. Betegeknek gyógyszert adni	+	+	+	+	+	-	+	-
102. Szövetek felépítésével foglalkozni	-	+	+	+	+	+	+	+
103. Művészi képeket festeni	-	-	-	+	-	-	-	-
104. Asztalos munka	+	+	-	-	+	+	-	+
105. Nagy tojáshozamu tyúkok kitenyésztése /tyúkok fajtáinak kitenyésztése, melynek nagy a tojáshozama/	+	-	+	+	+	+	+	-
106. Törődés betegekkel, gyerekekkel /Betegeknek és gyerekeknek való időszentelés/	-	+	+	+	+	+	+	+
107. Vegyi laboratórium kiállításának megtekintése	+	+	+	+	+	+	+	+
108. Meseírás /Meséket írni/	-	+	+	+	+	+	+	-
109. Faművelés	+	+	+	+	+	+	-	+
110. Szarvasállomány gondozása	+	+	+	+	-	+	+	+
111. Gyerekek játszótéri felügyelete /Gyerekekre való felügyelés játszótéren/	+	-	+	-	+	+	+	+
112. Műszövet előállításában dolgozni	-	-	-	+	+	-	-	-
113. Csodálni a természet szépségeit /A természet szépségeinek csodálása/	+	+	+	+	+	+	+	+
114. Műszaki rajz készítése /Technikai rajzok készítése/	+	+	-	+	-	+	-	-

E.S.	M.H.	K.S.	O.L.	O.F.	M.O.	K.L.
4b.	7.b.	5a.	6a.	7a.	7c.	8b. 8b.

115. Mezőgazdasági munkát végezni /Mezőgazdásznak lenni/	+	+	-	-	-	+	-	-
116. Betegápolás /Betegek gondozása	+	+	+	+	+	+	+	-
117. Talajösszetétel meghatározása /Talaj összetételének vizsgálata/	-	+	+	+	+	+	+	+
118. Balettozni	-	-	-	-	-	-	-	-
119. Hidat tervezni /Hidak tervezének javaslata/	+	+	+	+	+	+	+	-
120. Gyomirtószeres kikísérletezése /Hathatós szeres keresése káros növények ellen/	+	+	+	+	+	+	+	+

Értékelés:

A foglalkozások ötösével a következő praktikus tevékenységeket tartalmazzák:

1. emberekkel való munka
2. természettudományos kísérlet
3. kulturális tevékenység
4. műszaki, technikai, szerelő munka
5. természettel kapcsolatos tevékenység.

Az összesítés a területekre irányulás, illetve elutasítás mértékét tartalmazza. A választás vagy elutasítás maximális mértéke 24 lehet.

2.1.

	1	2	3	4	5	Összesen
E. Sándor	1979 17	14	10	20	20	81
	1982 21	22	17	23	22	105
M. Ibolya	21	17	12	10	16	76
K. Sándor	18	22	14	11	19	84
O. István	22	21	13	14	19	89
O. Ferenc	22	17	13	17	21	90
M. Olga	24	20	14	11	15	89
K. László	8	18	6	17	17	66

3.

1. lista

1. érdeklődő	14. kisportolt	27. akaraterős
2. önzetlen	15. felszabadult	28. sikeres
3. szép	16. fantáziadús	29. természetes
4. megbízható	17. szorgalmas	30. széleslátókörű
5. elmélyült	18. talpraesett	31. elégedett
6. kedves	19. művelt	32. elvhű
7. tehetséges	20. erős	33. barátságos
8. erkölcsös	21. lelkiismeretes	34. büszke
9. nyugodt	22. mértékletes	35. hűséges
10. ápolat	23. türelmes	36. bátor
11. okos	24. tárgyilagos	37. szerény
12. igazságos	25. aktív	38. őszinte
13. önálló	26. jóhiszemű	39. meg nem alkuvó
gondolkodásu		

- - -

Legfontosabb:..... Fontos:..... Kevésbé fontos:.....

X

2. lista

1. közönyös	14. puhány	27. akaratgyenge
2. önző	15. gátolt	28. sikertelen
3. csúnya	16. fantáziátlan	29. mesterkelt
4. megbizhatatlan	17. lusta	30. szűklátókörű
5. felszínes	18. gyámoltalan	31. elégedetlen
6. undok	19. műveletlen	32. elvtelen
7. tehetségtelen	20. gyenge	33. barátságtalan
8. erkölcstelen	21. lelkiismeretlen	34. alázatos
9. ideges	22. könnyelmű	35. hűtlen
10. ápolatlan	23. türelmetlen	36. gyáva
11. buta	24. elfogult	37. nagyképű
12. igazságtalan	25. passzív	38. képmutató
13. befolyásolható	26. rosszhiszemű	39. megalkuvó

- - -

Legellenszenvesebb:... Ellenszenves:... Kevésbé ellenszenves:...

X

Orientációs vizsgálat Mérei Ferenc: Az iskolai osztályok szociálpszichológiája /Fővárosi Pedagógus Továbbképző Intézet, Budapest, 1977./ című kiadványból.

	Legfontosabb Legellenszenvesebb	Fontos Ellenszenves	Kevésbé fontos Kevésbé ellenszenves
E. Sándor	1979. -	2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 30, 31, 32, 36, 37,	1, 5, 14, 16, 18, 24, 39
	1982. 3, 4, 8, 38	2, 5, 6, 9, 10, 14, 15, 17, 22, 29, 33, 36, 39	20, 30,
M. Ibolya	-	9, 10, 19	33
K. Sándor	4, 8, 21, 38	5, 18	3, 10, 15, 28
O. István	3, 6, 7, 9, 10, 12, 15, 38	2, 16	-
O. Ferenc	-	-	-
M. Olga	4, 10, 27	6, 9, 11, 19, 36	-
K. László	4, 8, 38	5, 9, 19, 29	-

Értékelés:

Az 1. és 2. lista Legfontosabb-Legellenszenvesebb, Fontos-Ellenszenves, Kevésbé fontos-Kevésbé ellenszenves azonos számmal jelölt értékpárainak egybevetése után kitűnik, melyek azok a tulajdonságok, amelyek a vizsgált személy értékrendjében összetartozóak, egymást kiegészítik, megerősítik.

IV.

Szabadban sétálni 24	Repülőgépen utazni 35	Valami újat fel- találni 73
A játékot vezetni, irányítani 96	Játékpólcot di- szíteni 52	Mást jóra tanítani 87
Iratokat elrendezni 28	Gépeket bekap- csolni 51	Mindig játszani és szórakozni 39

V.

Fúrni-faragni 41	Csereberélni 42	Sokat tanulni 53
Falun élni 64	Utazni 45	Parancsolni 36
Másokon segíteni 27	Irodást játszani 58	Aludni 79

VI.

Versenyszerben első helyen végezni 26	Hibás számtanpél- dákat ellenőrizni 48	Jót tenni 37
Iskolába nem járni 59	Boltost játszani 32	Virágot szedni 54
Valami okosat kigondolni 23	Motorozni 25	Ami elromlott megjavítani 71

Jakabné Szilágyi Klára - Völgyesy Pál: A tanulók megismerésének módszerei /Pályaválasztási Módszertani Dolgozatok 4./ Vas megyei Pályaválasztási Intézet Szombathely, 1977. 32-37. p.

4. Az érdeklődés vizsgálata /Irle-Csírszka/

I.

Alkatrészt össze szerelni 61	Nem gondolkodni 29	Mérni 82
Telefonálni 68	Furfangos kérdé- sekre válaszolni 93	Fájdalmat eny- híteni 47
Természetben gyönyörködni 84	Másokat megelőzni 46	Sebesen szágul- dani 65

II.

Az osztály névso- rát összeírni 78	Semmit sem csi- nálni 49	Szerszámokkal dolgozni 31
Orhajón utazni 75	Ajándékot adni 57	Ismeretlen szabá- lyokat felfedezni 63
Régi holmit ügye- sen eladni 62	Vitatkozók között igazságot tenni 76	Növényeket öntözni, fákat gondozni 34

III.

Terveket készíteni 43	Kérdőíveket ki- tölteni 38	Villanyvonattal játszani 81
Pihenni 89	Mást valamire rábeszélni 72	Autózni 95
Mást megvédeni 67	Vitatkozni 86	Állatokkal ját- szani 74

Az érdeklődés vizsgálata /Irle-Csirszka/

4.1.

	1 Techni- kai	2 Kereske- delmi	3 Elmé- leti	4 Mezőgaz- dasági	5 Közleke- dési	6 Veze- tési	7 Humán	8 Admi- nisztratív	9 Minima- lista
E. Sándor	1979 + 2	- 1	+ 1	0	- 1	- 1	+ 5 !	+ 1	- 2
	1982 + 1	- 2	0	+ 2	+ 2	- 2	0	- 2	0
M. Ibolya	- 1	- 1	0	+ 4 !	- 1	- 3 !	+ 5 !	- 1	- 3 !
K. Sándor	0	- 2	+ 3 !	+ 3 !	- 1	0	+ 5 !	- 3 !	- 5 !
O. István	+ 4 !	+ 1	+ 1	+ 2	- 2	- 2	+ 1	- 3 !	- 2
O. Ferenc	+ 3 !	+ 2	+ 2	+ 4 !	- 2	- 2	0	- 1	- 1
M. Olga	- 5 !	- 3 !	+ 2	+ 2	- 1	+ 2	+ 5 !	- 2	0
K. László	+ 1	- 2	+ 2	+ 4 !	+ 2	- 1	- 1	- 3	- 3 !

Értékelés:

A kétjegyű számok utolsó számjegye jelzi, hogy a kilenc érdeklődési körből hányszor választ tetszés ill. nem tetszés megjelölésével a vizsgált személy. Az összesítésben + és - jelek az összevonást is lehetővé tették. A ! jel a kiemelkedő jelzésekre hívja fel a figyelmet.

5. Mandsley-Harsányi féle kérdőív

1. N Gyakran ábrándozol-e olyan dolgokról, amelyek aligha valósulhatnak meg?
2. L Mindig azonnal, minden zsörtölődés nélkül megcsináltál-e mindent, amire kértek?
3. N Szoktál-e töprengeni multadon?
4. L Ha azt mondod, hogy valamit megcsinálsz, mindig megtartod-e ígéretedet, függetlenül attól, hogy milyen terhes az számodra?
5. N Gyakran vannak-e olyan időszakaid, amelyekben elhagyottatnak érzed magad?
6. L Teljesen mentes vagy-e mindenféle előítélettől, elfogultságtól?
7. N Gyakran elkalandoznak-e gondolataid, amikor egy dologra szeretnéd összpontosítani figyelmedet?
8. L Csak jó és helyénvaló szokásaid vannak-e?
9. N Hangulatod gyakran hullámzik-e, akár van rá nyilvánvaló okod, akár nincs?
10. L Mindig igazat szoktál-e mondani?
11. N Vannak-e gyakran olyan nyugtalan időszakaid, amikor nem tudsz sokáig egy helyben maradni?
12. L Mindig meg tudod-e tartani önuralmadat és féken tartod-e indulataidat?

Értékelés: Igen - 2

Nem - 0

Bizonytalan - 1

Pszichológia-mentálhigiéne /szerk.: Hegedüs György/ 1976.66-67./

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	N	L
		N	L	N	L	N	L	N	L	N	L	N	L	N	L
E. Sándor	1979.	0	2	2	2	1	0	0	0	2	0	0	2	5	6
	1982.	1	0	2	2	1	0	1	0	2	0	2	0	9	2
M. Ibolya		2	2	2	1	2	0	0	0	2	2	2	0	10	5
K. Sándor		1	2	0	2	0	0	0	0	0	2	2	2	3	8
O. István		0	0	2	2	0	0	2	2	0	0	2	2	6	6
O. Ferenc		2	1	2	0	0	0	1	1	1	0	2	0	8	2
M. Olga		1	2	2	2	2	1	2	0	0	2	2	2	9	9
K. László		1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	2	3	4

Értékelés:

"Minél inkább közelíti az N értéke a 12-t, annál érzékenyebb, gyengébb idegrendszerű a kérdőívet kitöltő személy. Az L jelzésű kérdések szélsőséges formában kérdeznek valamit, amire az érett felnőtt emberek általában nem válaszolnak igen-nel. A 6-nál magasabb pontszámot elért egyének nem képesek önmagukat megfelelően értékelni, a hazugság-indexük /Lüge/ magas, tehát az N /neurotikus index/ értéke sem megbízható."

6.

6.1.

E. Sándor

Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Magatartás	4	4	4	4	3	3	4
Szorgalom	4	4	4	4	3	4	4
Magyar i. és ny.			-	-	4	4	4
Olvasás		4	5	4			
Írás		4	3	3			
Fogalmazás		-	4	4			
Nyelvtan		5	4	4			
Orosz		-	-	-	3	3	4
Történelem		-	-	-	4	4	4
Földrajz Környezetism.		4	4	4	4	4	4
Élővilág		-	-	-	3	5	3
Fizika		-	-	-	-	3	3
Kémia		-	-	-	-	-	4
Matematika		5	4	3	3	3	3
Rajz		4	4	4	3	4	5
Ének-zene		4	4	5	3	4	3
Testnevelés	jól megfe-	5	5	5	4	5	4
Gyakorlati foglalkozás	lelt	4	4	5	4	4	4

6.2. Osztályfőnöki feljegyzések a tanuló személyiségének fejlődéséről

A tanuló családi és utóneve:	Eszter Sándor	szüle- tési	ideje: 1968. évi december hó 5. n. helye: Pécs
Jegyzet (változások):	anyja neve: Borha Érszék		
Osszegező feljegyzés a 4. osztály végén: Lényeglátó, logikus gondolkodó, gyors fel- fogadó. Figyelmé gyakran elkalandozik, szorgalma nem állandó, ezeket a hiányosságokat önálló ismeretszerzéssel és annak alkalmazá- sával pótolja. A közösségek aktív résztvevője. Jellemes, udvarias viselkedés, szorgalmas.			

Fejlődését befolyásoló családi, otthoni tényezők: (A család lakás- és életkörülményei; a szülők (gondviselő) iskolai végzettsége; művelődési
igények és lehetőségek a családban; az otthoni nevelőmunka stb.):

Egyre inkább komfortos körülményben élnek (4/fő) az otthoni nevelőmunka
megfelelő. Főleg édesanya foglalkozik Sanyival. Az otthoni
tanuláshoz biztosított a nyugodt légkör /kiseb lakásban is!/.
Új, kényelmesebb lakásba költöztek. A szülők rendszeresen,
szorgalmasan, fogadó órákban mindketten megjelentek. Öntudatos
személyiség.

Testi fejlettsége, egészségi állapota: (Átért súlyosabb betegségei; testi fogyatékoságai; egészségügyi problémái (látás, hallás stb.) egészségi
állapota (egészséges, gyenge, beteges); idegrendszere (erős, gyenge, ideges)):

Fejlett, egészséges. Idegrendszere erős. Vékony, egészséges. Kapkodó,
szó-mozgó típus. Élénk, mozgékony. Betegség miatt ritkán
látogat. Kiseb vékony. Egészséges.

Érdeklődése: a) Tartalma: kedvelt tantárgyai; órán és iskolán kívül elfoglaltságai; kedvelt időtöltése; szakköri tevékenysége; olvasmányainak köre; sport; egyéb. b) Terjedelme: sokoldalú; egyirányú; kialakulatlan:

Kialakulatlan.

Kedves időtöltése az olvasás. Iskolában is gyakran olvassa a választott könyveit, rendszeresen olvas. Főleg az indiai történeteket kedveli.

Képességei: a) Értelmi fejlődése: figyelme; megfigyelőképességei; emlékezete; képzelete; gondolkodása; önálló ismeretszerzése és alkalmazása; tanulása: Átlagos. Figyelme nem tartós. Emlékezete jó. Gondolkodása

életkorának megfelelő. Önálló ismeretszerzése képes, a kapott ismereteket jól alkalmazza. Gondolkodó típus. Érdeklődő, néha
megkedve a dolgok lényegét.

b) Fizikai képességei: erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság: Erős, ügyes. Gyors, pattogó. Életkorának
megfelelő. Főleg az ugrásban kiemelkedő. Rugalmas.

c) Egyéb képességei: kez ügyesség, gyakorlati érzék, szervezőképesség, irodalmi, nyelvi, matematikai, képzőművészeti, zenei, sportbeli képességei stb.: Kezügyessége jó. Rajz, gyakorlati munkái ügyesen,
stilizálva. Írása már kiváló. Jó hallású, ebből kiemelkedő.

Érzelmi élete: (Kedélye, érzékenysége, kiegyensúlyozottsága, érzelmeinek tartóssága és kifejezése, érzelmi kapcsolatai környezetével):

Kedélyes, kiegyensúlyozott. Nem érzékeny. Kedves, vidám gyerek.
Érzi, hogy családi környezete nyugodt, kiegyensúlyozott.

Világnézeti, politikai fejlődése: (Ismeretei megnyilatkozásai, problémái, ellentmondásai, eszményei, állásfoglalása stb.):

7. Magatartása, tevékenysége: a) Aktivitása, öntevékenysége, önállósága a tanulás, a kulturális élet, a közéleti tevékenység, a közösségi élet, a fizikai munka és a sport terén (az iskolában és az iskolán kívül):

Aktivitása változó. Tanuláskor önálló, mindig önálló volt, de h. osztályban ez kötelességkudattal, vagy szorgalommal párosult. Félkezesként az órákban.

b) Tevékenysége, jelentősebb közösségi feladatai, megbízásai, tisztségei az Ötörő csapatban:

Önkéntes tisztsége: nyakláncos f. Emellett gyakran vállal más megbízásokat, ezeket készségesen teljesíti. Jó szervezővétel, a közösség halgat javát látta.

c) Viszonya szüleihez, nevelőihez, társaihoz: Jó szüleihez. Társaihoz gyakran veszekszik.

Megfelelő udvarias, segítőkész. Félkezesként tisztelettel.

d) Fegyelmezettsége (tanítási órán, órán kívül, iskolán kívül): Órák előtti fegyelmezett. Fegyelmetlen, időnként mással kelakodik. Javult, komolyabb lett.

e) Szorgalma, munkához való viszonya, akarat tulajdonságai: Szorgalma ingadozó. Változó. Akaratlagos. Mivel testvér iskolás lett, a tanuláshoz való viszonya elcsúszott: szorgalmas, törekvő lett.

f) Fontosabb nevelési intézkedések hatása magatartására (jutalmak, díszítés, kitüntetés, jelentősebb büntetés stb.): H. o.-ban az önkéntes figyelemzárás hatásos volt. Tanuláskor néha hajlamos, hogy "édes" kár felismerje /pl. 5-ös/

8. Pályaválasztás: a) Pályaválasztásnak indokai és értékelése (megfelel-e a lehetőségeknek és a tanuló képességeinek, összhangban van-e a szülők [gondviselő] elképzelésével?):

b) Iskolaválasztásának, továbbtanulási terveinek indoklása és értékelése (összhangban van-e a pályaválasztással; reális-e a választás?):

c) Tevékenysége a pálya, ill. iskolaválasztással kapcsolatban (a választott pálya [iskola] megismerése, annak megfelelő szakköri tevékenysége stb.):

6.3.

A szüleim véleménye rólam jó tanuló, eléggé szorgalmas és jó. Engem nagyon jónak, szorgalmasnak és ösztöndíjtanulónak akarnak látni. Tanáraim úgy vélekednek rólam, ~~hogy~~ órán egy picit beszédese vagyok. A napköziben a tanár néni úgy vélekedik rólam, ~~hogy~~ nagyon beszédese és egy picit rossz vagyok.

7.

7.1.

M. Ibolya

Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magatartás	4	4	5	4	4	5	5	5
Szorgalom	5	4	5	4	4	4	4	4
Magyar irod. és ny.		-	-	-	3	4	4	4
Olvasás		4	4	4	-	-	-	-
Írás		3	4	4	-	-	-	-
Fogalmazás		-	3	3	-	-	-	-
Nyelvtan		4	4	4	-	-	-	-
Orosz		-	-	-	4	4	3	3
Történelem		-	-	-	4	4	4	4
Földrajz Környezetism.		4	4	4	4	4	4	4
Élővilág		-	-	-	4	3	3	3
Fizika		-	-	-	-	4	3	3
Kémia		-	-	-	-	-	5	4
Matematika		4	4	3	3	3	3	3
Rajz		4	4	4	4	4	4	4
Ének-zene		4	5	4	5	5	5	5
Testnevelés	Jól megfe-	4	4	5	4	4	4	5
Gyakorlati foglalkozás	lelt	4	5	4	5	5	4	5

7.2. Osztályfőnöki feljegyzések a tanuló személyiségének fejlődéséről

A tanuló családi és utóneve:	Koltár Ibolya		szüle- tési	ideje: 19 67 évi Szept. hó 20-a-n. helye: Pécs
Jegyzet (változások):	anyja neve: Láng Ibolya			
További feljegyzések:				
Összegező feljegyzés a 4. osztály végén:				

1. Fejlődését befolyásoló családi, otthoni tényezők: (A család lakás- és életkörülményei; a szülők (gondviselő) iskolai végzettsége; művelődési igények és lehetőségek a családban; az otthoni nevelőmunka stb.):

2 szoba összkomfortos, szövetkezeti lakásban lakunk.
Gépkocsija van.

Egy kis fű feltehetően van, edzésre gyerekek is van.

Ismeretlen iskolát végeztek szülei.

2. Testi fejlettsége, egészségi állapota: [Átélt súlyosabb betegségei; testi fogyatékoságai; egészségügyi problémái (látás, hallás stb.) egészségi állapota (egészséges, gyenge, beteges); idegrendszere (erős, gyenge, ideges)]:

Ízlés fejlett, egészséges gyermek. Nagyszájú - szívesen eszik (al-
feltehetően).

3. Erdeklődése: a) Tartalma: kedvelt tantárgyai; órán és iskolán kívüli elfoglaltságai; kedvelt időtöltése; szakköri tevékenysége; olvasmányainak köre; sport; egyéb. b) Terjedelme: sokoldalú, egyirányú, kialakulatlan.

Földrajz, elővildag kedves tárgyai. Mesék, ifjúsági regények olvasás, kedvenc időtöltése.

4. Képességei: a) Értelmi fejlődése: figyelme; megfigyelőképessége; emlékezete; képzelete; gondolkodása; önálló ismeretszerzése és alkalmazása; tanulása.

figyelme tartós. Látóélesség, koncentrációs, furulya szakkör tagja. Éret

b) Fizikai képességei: erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság.

c) Egyéb képességei: kez ügyesség, gyakorlati érzék, szervezőképesség, irodalmi, nyelvi, matematikai, képzőművészeti, zenei, sportbeli képességei stb.

jó szervező. Matematikai képessége gyenge. Jó fizikusan, jó futó.

5. Erzelmi élete: (Kedélye, érzékenysége, kiegyensúlyozottsága, érzelmeinek tartóssága és kifejezése, érzelmi kapcsolatainak környezetével)

Társai szeretik, mert nyugodt, megfontolt, segítőkész, vidám

6. Világnézeti, politikai fejlődése: (Ismeretei, megnyilatkozásai, problémái, ellentmondásai, eszményei, állásfoglalása stb.)

7. Magatartása, tevékenysége: a) Aktivitása, öntevékenysége, önállósága a tanulás, a kulturális élet, a közéleti tevékenység, a közösségi élet, a fizikai munka és a sport terén (az iskolában és az iskolán kívül):

b) Tevékenysége, jelentősebb közösségi feladatai, megbízatásai, tisztségei az úttörőmozgalomban:

Eveljeu örsvezetővel választották.

c) Viszonya szüleihez, nevelőihez, társaihoz: Udvarias, tiszteletteljes, barátságos nevelőivel szemben.

d) Fegyelmezettsége (tanítási órán, órán kívül, iskolán kívül): Csendes, figyelmes az órákon.

e) Szorgalma, munkához való viszonya, akarat tulajdonságai: Szorgalmas, kötelességkötő. Szívesen veszi, ha édesanyja segít a tanuláson.

f) Fontosabb nevelési intézkedések hatása magatartására (jutalmak, dicséret, kitüntetés, jelentősebb büntetés stb.):

8. Pályaválasztás: a) Pályaválasztásának indokai és értékelése (megfelel-e a lehetőségeknek és a tanuló képességeinek, összhangban van-e a szülők [gondviselő] elképzelésével?):

b) Iskolaválasztásának, továbbtanulási terveinek indoklása és értékelése (összhangban van-e a pályaválasztással, reális-e a választás?):

c) Tevékenysége a pálya-, ill. iskolaválasztással kapcsolatban (a választott pálya [iskola] megismerése, annak megfelelő szakköri tevékenysége stb.):

7.3.1.

A külsőm szerintem nem valami szép.
Ért a kifejezésem, hogy nem, hogy nem
egyformán sem divatos.

Ha tükörbe nézek egy magas hosszú hajú
lánya látszik neki nem valami izlésesem és
súlyos eltörök.

A külsőmmel aránylag meg vagyok elégedve,
mert nincs valami szép izlésem. A nőimnek
sem tetszik ahogy eltörök, és nem igazán
vagyok is veszekszünk.

7.3.2.

A múltim véleménye rólam megfontolt.
Kétszáz vannak olyan vélemények amiben
nem értek egyet.

En edényemnek engemet jobbnak engedelmé-
seinek szeretnének látni.

A tanáram véleményét nem tudom de
bírós, hogy nem lehet rossz mint magatartás-
ból megadottak az 5 és megadomlók a 4-est.

De ha meg kéne találni azt is sikerrel
meg csinálom amennyiben módomban áll.

7.3.3.

Beltrő lelki ulajdonosságaimmal
még vagyok elégedve, mert nem cri-

csináltam senkinek olyant amit
nem talad vagy nem örült volna
néki. BPLD (nem törtém le senkinek sem
a fíjít, nem törtém el senkinek sem a ce-
nyáját, vagy otthon nem törtém nőháral)
és még más hasonló rosszat is nem csinál-
tam.

Élő roban olyanokat amikhez többet
elérhetek az életben.

7.3.4.

Ingemet a pályatársaim ajánltnak, segítsé-
kinnnek, egy kicsit bekéreltetnek. Türelmetlen-
nek tartanak legjobban tudomásom szerint.

A pályatársaim véleménye kiütközik, de
mégis legtöbbször azt mondják rólam, hogy
beszűltes, jöhivű vidám lány vagyok.

Lehet, hogy azú amit most leírok nagyon
hülyének tartanak, de én nemis és vidám és
jöhivű vagyok.

7.3.5.

molnár
sl. olya

1., Iktrola konyha, szőlőkert, ház-
női jütés.

2., 8 lenti 3 ivari.

3. 8 lenti 3 ivari 2 boltverő, 1 nemtá-
rosi.

4. Keményak.

Edényaim edényaim nántagok.

II. Szanyaró, szamr. Cs. honos gyümölcsök
életbenielys alattvalban is voltan 3 újska-
ramban.

A bal jülemre nem hallók rendessin.

test súlya = 46 kg

magasság = 162 cm

sl. olya, kisse gyümölcsök rendessin

3. élővilág földrajz.

örök: Felnérelis, lech niro.

szkku

nakkor: Szőlőkert, szamr, enekkor

sl. olya konyha. Székelt szamr.
sl. olya szamr, Boqan

Először jól bírom a pilótát, általában
1-2 óráig.

4. A pilótát általában 4 óra tudom eljenni-
ni a lánggyalorlatnál 5 óra tudom
A lánggyalorlatot, a Rézi munkát su-
retem.

5. Barátom: Hóti Keresztes úr
szanabolataim tartarok. És
ezt Enéheny cunéreni lágyok.

6. Ritham jóval templomba.
taltos lágyok

7. Xónyibben tanulok ha sejtene

7.3.6.

Bizalomra épül az alap-
teremtésen.

Wolfram
S. 9

A bizalmat bizalommal sá-
szol. Barátok típusos tan-
tók. Könyv belső illeszked-
ni a tantervvel/állatárba /
Érdeklődés. Nagyon alapos
Orvosi kell lennie ahhoz, hogy
az eddigi kedves barátságmal,
barátságmal összeesze.

Van egy nagyon széles körű meg-

szervezési kisrészeg lenni.

I. Egyedül tanulni segítség
nélkül. Személyesítésre csak
matematikából jött. Képzés-
tervvel szemben más prob-
léma. Az önszerző helyettes

agya. Az osztály közösségben
vagy a munkaévről állandó -

ben szívesen vállalkozom.

A tanóráim közül a korábbi
tanóráimét nem kedvelem, azért,
mert nagyon szigorú, és néha
igazságtalan is. A többi tanárt
szeretem, és tisztálok. Az osztályjá-
rám közül a legszívesebb, és a
szépségesebb István kedvelem.
A tanulással általában 2 órát
3 ~~óra~~ órát tanulok azért,
hogy milyen nehéz óránál les-
szek máskor. Ha szorgalmas-
sággal tanulok, szintén lehetnék
jobb tanuló is ~~talán~~ lehetnék.
~~Ha kapnék~~ Mivel a könyv
oktató, vagy más íratásokat kapok,
nagyon boldog vagyok, hogy el-
kelis a tanulmány.

7.3.7.

Iskolán

1a. A János Pálosi újság-
szállás mellett nem az
egyszerűségi szaksz. ~~az~~
~~innen még ha volt~~ tanter
Ha van az iskolában nyugt,
~~szaksz.~~ akkor arra kerül.

KB 6000 Ft. a két szaksz
nyugt.

János Pálosi újság

János Pálosi újság

7.3.8.

Iskolai
Iskola
8a

① 2 szoba összkomfortos távfűt-
tes pihenőterület lakás

4. em. nagyméretű 1. hűtő, 4 éves

Ami végeztsége 8. állt 5. igazs.

Ami -11- 8. állt 3. keresztmetszet

2. keresztmetszet 2. keresztmetszet

② magasság = 161 cm
súly = 48 kg

A bal hűtőre gyengén halló.

Az attól függ, hogy kiemelt
álló székbe. Pl. egy kis gyere.

kel sokkal türelmesebb nagyméretű. De
alakában nyugodt természet
nagy.

③. Kedves időtöltésed az olvasás,
zene hallgatás. / Szantizlikus könyv.
2. Szakelköztud.

Helystörténel, Kémiai, Közlekedési,
~~Élettudomány~~ Élettudomány.

④. Általában tudok koncentrálni,
kisebb megzavaritással, az óra
anyagára.

~~A~~ A fizikai megterhelészet álta-
lában jól bírom.

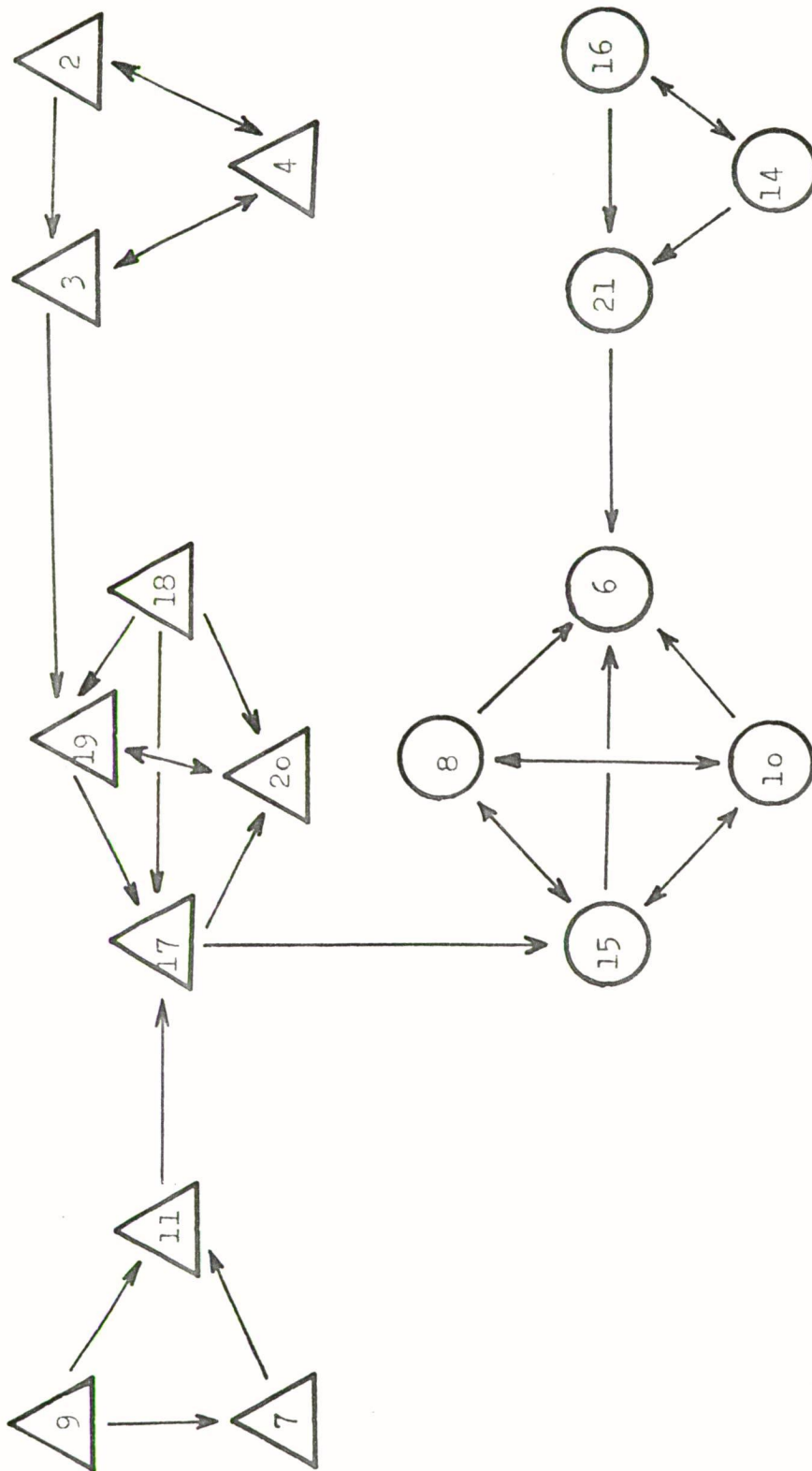
Szeretnék megismerni a fizika, magyart
hallgatókat. Érdekelne van a műszaki
dolgozó, bár egy kicsit kevés,
és nem így fejeztem.

Az osztályfőnökkel a viszonyom az eddigi többi
többi munkám megkezdésétől, szorosabb, intenzívebb
a viszony. Azon kívül pedig minél több
örös munkát illeik kiemelkedést szerez-
ni. Mindezt mindenki időszerűt kérik a
közvetlen, a másik megfigyelés - ami az-
után igen nagy, az volt az osztályfőnök,
az eddigi igen sok volt az egyénis ellen ma-
nyas munkám alap. Ezután étem is a másik.
A másikról való belátás. Néhány munka az-
után az osztály magatartása is nagyon jó-
ll, amelynek következtében a tanulmányi ked-
vesség általában is ha nem nagy mértékben is, de
az előző évekhez viszonyítva nő. A tanulmányi
munkájában nagyon bekapcsol, mondhatni, az
általános kiemelt. Néha talán túlságos-
sággal, mert, még sok igazságtalanság
is is bekapcsol a munkájában. De lehet, hogy
a kisebb iskolákban ezt nehéz lenne minden-
nyes alkalmazni vonatkoztatni. A másik
szempontból lett többet vonta, de nem min-
nyis mint amit gyűjtöttem. De ez mostanra is
nagy volt, és a voluminál nagyobb. Később a
születése került a sor a születésű segített,
hogy voltak. Külön-külön, és együttesen is.
A második is bizonyos bekapcsol, és mel-
lette az is megfigyelés. A tanulmányi
szempont is véleményem szerint, vagy inkább
egyénis. Személyt 2. el

1. Jellemű 5.ől kiegészítve változott. Az iskolai körökben társult. Főleg az emberrel felé az az magatartása emberrel társadalmi emberrel, családja felé. Próbáltam összehasonlítani azokat a magam és egy idegen nő ismétlésében. Próbáltam magam belsőben egy felületű nő, egy anya életében. Szorult az életével nem élttem együtt. S amikor et néhány alkalommal próbáltam anyu magam anyu előtt az én gondolatokból világosságot kifejtene, ezért ma már tudtam elbeszélsem, hogy milyen állapotban anyu is anyu is, az a kivétel, a gyökérbeni létezésével volt mindig baj. Ez a tényező mely lehetővé tette rajtam és így én is, elvezetett ön-ismertetőm és magamról az emberrel szembe vetett hitem, hogy egy nagy valószínűségű valószínűségi megértett, és vissza adta magamnak a hitet hitem, és belső nyitottság a maga körül, hogy lehet, és kell bizony néhány emberrel, hogy a többi ember is megértje a hitet magamról segíteni lehet. De soha nem elvezetett hitem és a munkám is felől kérték ment. De nemcsak a munkámra valószínűleg megértett. A hitem, hogy segíteni kell az olyan emberrel az az megértés, vagy másról segítségem ment magam kérték segíteni magam. De az önismertetőm közepén ismétlésen agyunkat, mert őszintén. Az nem azonos, mint jóváhagy felől. Szintén győzték meg magunkat, hogy lehet az az az amit én nem tudtam hisztik, vagy hi. mi lehet az az megértés. Magamról nem tudtam tudni változtatni az az, hogy messze tudni. És hogy a legfontosabb a tudomány, legfontosabb is egyelőre. Ez kellene állapítani. A többi társadalmi nem -

az emberiség kultúrája, hisz az ember
minden körülményben, más a modern és
korábbi körülményben. De én úgy érzem, és modern
nézőpont, tudom az emberiségnek ha
valóban van társainak, és valóban a felvilágos-
ultság.

az életet egyenesen mindig ember, tiszta
szerep, minden anyagot szentnek
élem. Személyes megfigyelést a modern-
ban, és olyan kultúrát akarunk nem
csak "első a kultúra" hanem a jövőre. #
minden minden.

8. osztály országjárása után az osztályfőnök által készített szociogram

8.

8.1.

K. Sándor

Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magatartás	5	5	4	5	4	4	4	4
Szorgalom	5	4	3	4	5	4	4	3
Magyar irod. és ny.		-	-	-	4	4	4	3
Olvasás	x	4	4	4	-	-	-	-
Írás		4	3	5	-	-	-	-
Fogalmazás		-	4	3	-	-	-	-
Nyelvtan		4	3	3	-	-	-	-
Orosz		-	-	-	5	4	3	2
Történelem		-	-	-	5	4	4	3
Földrajz Környezetism.		5	4	4	5	4	4	3
Élővilág		-	-	-	5	5	4	3
Fizika		-	-	-	-	3	3	3
Kémia		-	-	-	-	-	4	3
Matematika		4	3	4	3	3	3	3
Rajz		4	2	4	4	4	4	3
Ének-zene		5	4	3	4	3	3	3
Testnevelés	Jól megfe-	4	fm	4	4	3	4	3
Gyakorlati foglalkozás	lelt	4	3	4	4	4	4	4

x = kiemelkedő

2. Osztályfőnöki feljegyzések a tanuló személyiségének fejlődéséről

A tanuló családi és utóneve:	Kless Sándor
Jegyzet (változások):	szüle- tési
	Ideje: 1966 évi augusztus hó 5. é. helye: Pécs
	anyja neve: Hídegy Klára
Összegező feljegyzés a 4. osztály végén:	

1. Fejlődését befolyásoló családi, otthoni tényezők: (A család lakás- és életkörülményei; a szülők (gondviselő) iskolai végzettsége; művelődési igények és lehetőségek a családban; az otthoni nevelőmunka stb.) 2. sz. Modern házasságban lakásban él a háromtagú család. Második gyermek, a nagyfiú már nő. Sokat beteg a veséjével, orvost féltik, kényeztetik. Gyenge fejlettsége miatt elvészett volt. Nagyon zárkózott, nehezen barátkozó. A tanulásban édesapja foglalkozik vele. Édesanyja is tanul est; tagozaton gimnáziumot végez. Szépen él a család, nyugodt légkör uralkodik.
3. b Helyzet változatlannak. Második fiútól kezdve az anya nem dolgozik, hogy a tanuló fejlődése zavartmentes legyen. 1976. Gyakran betegeskedik. A Kodály Z. u. i társulati lakásulról jár ide Menassa. Erdejtől is távol.

2. Testi fejlettsége, egészségi állapota: (Átélt súlyosabb betegségei; testi fogyatékkal; egészségügyi problémái (látás, hallás stb.); egészségi állapota (egészséges, gyenge, beteges); idegrendszere (erős, gyenge, ideges)):
- 2.0. Skizoidhoz képest vékony, gyenge. Veseje miatt sokat hiányzik.
- 3.0 Most is sokat hiányzik veseje miatt, kórházba is volt.
- Állandó megfigyelés alatt van.

Érdeklődése: a) Tartalma: kedvelt tantárgyai; órán és iskolán kívüli elfoglaltságai; kedvelt időtöltése; szakköri tevékenysége; olvasmányainak köre; sport; egyéb. b) Terjedelme: sokoldalú; egyirányú; kialakulatlan. 2.o. Szeret olvasni.
3.b. Sokat olvas. Szeret állatokkal foglalkozni. Gyakori fantáziája van a meliditkával kapcsolatban.

Képességei: a) Értelmi fejlődése: figyelme; megfigyelőképessége; emlékezete; képzelete; gondolkodása; önálló ismeretszerzése és alkalmazása; tanulása. 2.o. Emlékezete jó, figyelme nem kitartó. 3.b Figyelme kitartó.

b) Fizikai képességei: erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság. 2.o. Gyenge. 3.b. Képes gyorsan.

Egyéb képességei: kez ügyesség, gyakorlati érzék, szervezőképesség, irodalmi, nyelvi, matematikai, képzőművészeti, zenei, sportbeli képességei stb. 3.b. Állatokkal szeret foglalkozni. Értelmesen írja feladatokat.

Érzelmi élete: (Kedélye, érzékenysége, kiegyensúlyozottsága, érzelmeinek tartóssága és kifejezése, érzelmi kapcsolatai környezettel) 2.o. Zárkózott, túl csendes. 3.b. Csendes. Barátjaival már hangoskodtat, ha jól érzi magát.
1976. évtől már mind gyakrabban aktív.

Világneveti, politikai fejlődése: (Ismeretei, megnyilatkozásai, problémái, ellentmondásai; eszményei, állásfoglalása stb.)
2.o. Haladó szemlélettel rendelkezik. 3.b. Nevelése most is haladó.

Magatartása, tevékenysége: a) Aktivitása, öntevékenysége, önállósága a tanulás, a kulturális élet, a közéleti tevékenység, a közösségi élet, a fizikai munka és a sport terén (az iskolában és az iskolán kívül): 2.o. A rábízott munkát elvégzi. 3.b Feladatokat teljesíti.

b) Tevékenysége, jelentősebb közösségi feladatai, megbízatásai, tisztségei az úttörő szövetségben: _____

c) Viszonya szüleivel, nevelőivel, társaihoz: 2.o. Ragaszkodik, tisztelettel. 3.b Most is agaszkodik, közhellettudó.

d) Fegyelemzettsége (tanítási órán, órán kívül, iskolán kívül): 2.o. Magatartásra fegyelmezett. 3.b Nem mindig fegyelmezi magát.

e) Szorgalma, munkához való viszonya, akaratát tulajdonságai: 2.o. Szorgalmas, szorgalmas. 3.b Nem túl szorgalmas.

f) Fontosabb nevelési intézkedések hatása magatartására (jutalmak, dicsőlet, kitüntetés, jelentősebb büntetés stb.): _____

Pályaválasztása: a) Pályaválasztásának indokai és értékelése (megtalál-e a lehetőségeknek és a tanuló képességeinek, összhangban van-e a szülők [jandviselet] elképzelésével?) _____

b) Iskolaválasztásának, továbbtanulási terveinek indokai és értékelése (összhangban van-e a pályaválasztással; reális-e a választás?): _____

c) Tevékenysége a pálya-, ill. iskolaválasztással kapcsolatban (a választott pálya [iskola] megismerése, annak megfelelő szak-
köri tevékenysége stb.): _____

8.3.1.

Nem vagyok nagyon bátor, de nagyon gyáva sem.
Akiel finoman kell viselkedni azsal finom vagyok,
de aki maga is durva, azsal én is az vagyok. Elég
sértődékeny vagyok, de nem minden téren.) téren.

Úgy hiszem, mindenkivel udvarias szoktam lenni.
Könnyen tanulok. Szeretek gyűjtögetni minden felít.

Kissé verekedős vagyok, de nagyon nem viszem túl-
zásra. Nem vagyok mindig szófogadó, de ez nem
gyakran fordul elő. (~~A szabamba nem, túl~~)

Jó volna, ha nem volnék annyira sértődékeny, és nem
nem itnék oda (olyan) annyira, ^{könnyen} mint a mennyire
most. A szófogadóság is, jó volna, ha nagyobb len-
ne bennem.

Szeretem a gyerekeket. Nem szeretek rendet csinálni,
mert az nálam hiába való dolog. Ha rendet rakok,
pillanatok alatt így is rendetlenség van. Ez a rendet-
lenség viszont nem nagyon nagy. Úgy érzem, meg-
bízhatóságom elég nagy.

8.3.2.

Életem véleménye: szófogadó vagyok (ha nem is túlságosan)
jószívű, segítőkész. Kissé sértődékeny (duszogó), de figyelmes
melegszívű. Tudok örülni szülből más örömeinek. Megérezem
anyja rosszkedvű. Nagyan szeretem az állatokat (Pl. tengeri-
alac, macskát, papagájt... stb.).
Éretnék, ha becsületes, bátor ember lennék, aki elég erős ahhoz
egy élete célját elérje. Tanácsaim (mióta jó tanuló lettem)
é véleménynyel vannak rólam. Ha néha neheztelnek rám,
annak bizonyára oka van.

8.3.3.

Szültem elég szorongadónak tartanak, de nem mindig. Úgy
vélik, (elég) szeretem őket, és ez így is van. Olyanokat
tartanak, aki szeret vitatkozni. Szerintük nem vagyok
elég szorgalmas, viszont annál megbízhatóbb.
Szeretnék, ha mindent megcsinálnék első szóra, (amit)
dzt mondják, lehetnék egy kicsit szorgalmasabb is.
Tanároaim (le)gjobb gyerekek tartanak. Szerintük sem
vagyok elég szorgalmas. dzt is mondják, hogy lassú
vagyok.

8.3.4.

Kissé verskedőnek. Olyannak, aki tud sügni dolgozat alatt,
aki megmutathatja a házi feladatát. Akinak nem le-
het érnit mondani, mert esetleg megértőd^{ik}~~ik~~ érte.

Aki tud, s szeret is sportolni. Őg segítőként, de
nem mindenkivel szemben.

Véleményem nem különbözik ettől.

9.

9.1.

0. István

Tantárgy	1.	2.	Ism	3.	4.	5.	6.	7.	Ism	8.
Magatartás	3	3	2	3,	3	3	3	2	4	4
Szorgalom	2	2	2	3	4	3	3	2	4	3
Magyar i. és ny.	-	-	-	-	-	2	2	1	4	2
Olvasás	3	2	4	4	4	-	-	-	-	-
Írás	2	2	3	4	3	-	-	-	-	-
Fogalmazás	-	-	-	4	3	-	-	-	-	-
Nyelvtan	-	1	2	3	3	-	-	-	-	-
Orosz	-	-	-	-	-	2	3	2	3	3
Történelem	-	-	-	-	-	2	2	1	3	2
Földrajz Környezetism.	2	1	3	4	4	2	2	2	3	2
Élővilág	-	-	-	-	-	3	2	2	3	2
Fizika	-	-	-	-	-	-	2	2	3	2
Kémia	-	-	-	-	-	-	-	3	5 d	4
Matematika	2	1	2	3	2	2	2	1	3	2
Rajz	-	2	3	5	4	3	2	3	3	2
Ének-zene	2	2	3	4	4	3	3	3	3	4
Testnevelés	3	4	4	5	5	4	4	3	4	5
Gyakorlati f.	2	3	3	4	5	4	3	4	4	4

9.2. Osztályfőnöki feljegyzések a tanuló személyiségének fejlődéséről

A tanuló családi és utóneve: Orsós István	szüle- tési	ideje: 1963 évi június hó 20 n.
Jegyzet (változások):	helye: Pécs	anyja neve: Csonka Erzsébet.
Összegező feljegyzés a 4. osztály végén:		

1. Fejlődését befolyásoló családi, otthoni tényezők: (A család lakás- és életkörülményei; a szülők (gondviselő) iskolai végzettsége; művelődési igények és lehetőségek a családban; az otthoni nevelőmunka stb.)

2. Testi fejlettsége, egészségi állapota: [Átélt súlyosabb betegségei; testi fogyatékoságai; egészségügyi problémái (látás, hallás stb.) egészségi állapota (egészséges, gyenge, beteges); idegrendszere (erős, gyenge, ideges)]:

S Z E M L E L I S É G L A P

A tanuló neve: *Orsó István A*

Születési ideje: *1963. júli. 20.*

Apja v. gondviselője neve: *Orsó Mihály*
foglalkozása: *fültő*

Anyja neve: *Gowra Erzsébet*
foglalkozása: *hlt.*

I. A gyermek leírása.

1. Testi fejlettség ³

Gyenge táplált, kisméretű, gyenge fizikumú.

2. Pszichikus jellemzők:

/megismerő képessége; értelmi-érzelmi-akaratú vonatkozások; érdeklődési köre; stb./

*Közepes képességű, gyenge asszociáció;
Nem kitartó, változóhangulatú, mozgékony.
Képzében nincsen jóindulatú, segítőkész is. (1972/73.)
Tulajdonos. Érdeklődése közepes. Szép, érdeklődő lelkű.
hisz...*

II. Környezeti tényezők.

A család anyagi és erkölcsi helyzete; játszótársak;
lakóterületi hatások.

*Szola környékén lakóházban nagyon nehéz anyagi
körülmények között élnek. 1960-ig pusztában laktak.
A szülő nem sokat törődött gyermekeikkel.
Waprózis.
Sokát hiányzott igazságtalanság! (1972/73.)
Füvésze nem végzett; gyakran nem volt,
mibe írta. (1972/73.) Társával kimben erőszakos-
kodik. Szülei nem törődtek vele. 1974*

III. A közösségben elfoglalt helyzete.

Viszonyulása társaihoz /aktív - passzív; kezdeményező - utasításra váró; szerény - önző; határozott - határozatlan; irigy, - jószívű; megfontolt - megdöglötlan; stb. /uttörő munkája; jutalmak, megbízások./

Társaihoz ragaszkodik, azt befogadja, amir ellenére, hogy több alkalommal elvitte holmijait.

Beműködés volt, semmihez nem nyúlt. - Feladatokkal segítette az osztálymunkát. (1972/73.)

IV. Adottságainak és képességeinek megfelelő-e

teljesítménye?

Jobb körülmények között többre is képes lenne.

Ültetős, Fűstet, tannerei rendeltetnek, sokszor hiányoznak.

V. Egyéb.

Egész egyéniségén a meg nem érthetőség, a nemtörődés jelei láthatók. Ott van nem figyelnek rá, nem adnak a véleményére, ezért az iskolában igyekszik kivívni a sikereket.

Sajnos nem magatartásával, közbekérésével, figyelmeltetésével hívja fel magára a figyelmet.

Erdeklődése elég sok irányú, de tartós, kitartó munkára nem alkalmas. Csak fellángolásai vannak, minden tárgyból.

A közösségben társai mellett, nem idegenkednek tőle.

Szívesen játszik, sportol, dolgozik együtt vele. Különösen a közös munkákban jár elen, s mutat példát.

Képességei inkább a humán tárgyakból (oron, magyar) jobk, de fejlesztése érdekében nem tesz semmit.

9. Összesítő jellemzés az általános iskola befejezésekor:

Szoba - konyha és fürdőszoba nélküli lakásban lakik szükeivel és öt testvérével. Cigány tanuló, osztályismételő. Nehéz anyagi körülmények közt élnek. A szülei nem érdeklődnek a tanuló iránt. Sokszor előfordult, hogy szombaton hiányzik, mert ilyenkor dolgozik, hogy legyen egy kis zsebpénze, amelyből megpróbálja kiadásait fedezni. Korának megfelelő, erősen fejlett, szíves, egészséges alkati. Közepes képességű tanuló, de nagyon hiányában jegyei gyengébbek. Érdeklődése elég sok irányú, de tartós, kitartó munkára még nem igen alkalmas. Szívesen sportol, főleg a futás és a foci kedvence időtöltései. Igén szereti a kényműt. Ő az első cigány tanuló, aki kompjutert kapott. Magatartása órákon és szünetekben kifogásolható. Órák alatt aktív, kezdeményező, mindig van véleménye. Szóbeli kifejező képessége jobb, az írásbeli munkája rendetlen, hapható. Jó állóképességgel és kitartással rendelkezik. A közösségben társai szeretik, nem idegenkednek tőle. Szívesen játszanak, sportolnak, dolgoznak együtt vele. Különösen a társadalmi munkából veszi ki részét, ahol, mindig az első közt van. Utolsó munkáját csak részben látja el. Az iskola lovasszakker tagja. Pályaválasztásával egyetért.

10. Kimutatás veszélyeztetettség esetén (Az ifjúságvédelmi megbízottal egyetértésben kell kitölteni!)

a) A veszélyeztetettség oka: anyagi, erkölcsi, egészségügyi stb. b) intézkedések az időpont feltüntetésénél:
iskolai, nevelési tanácsadói, gyámhatósági.

TÁJÉKOZTATÓ!

A bejegyzések rövid, tömör megfogalmazásúak legyenek, és csak egy-egy hosszabb időszak lényeges tapasztalatait, változásait rögzítsék. Minden feljegyzésnél a megfelelő osztály számjelzését célszerű zárójelben feltüntetni. Ha valamelyik pontnál a hely kevésnek bizonyulna, betétlapot lehet alkalmazni.

Az egyes címek mellett szereplő felsorolások tájékoztató jellegűek. A bejegyzéseket az osztályfőnök végzi a napköziotthoni, diákotthoni nevelőkkel, a tanárokkal és a szülőkkel együttműködve. A lapot bizalmas iratként kell kezelni, iskolaváltoztatás esetén a fogadó iskolának meg kell küldeni.

A személyiséglap a tanulmányok befejezését követő tizedik évben selejtezhető.

9.3.1.

Mogosnak botanmozom, és egy kicsit erős
 nek is, botanok meg jó sportolónak
 és jó test felépítésűnek, izmosnak
 csak akkor ha megleszem a koromnak
 de az csak után sokszor

Milyen szeretnék lenni

sportolós, delfos, vallas, és gyors
 szeretnék lenni, és jól benni a gyerekekkel
 az jó viszonyban lenni a botanok társas
 sával. Néha néha összejönni és
 meginnepelni a botanokot és a botanokot
 egy or utódon.

9.3.2.

B

Nem vagyok fukor mindenkinek
segítek okinek csak tudok nem
valami könnyen lehet kihorni a
sodromból nem vagyok külön
indultu, és megpróbáltam hogy mit
tegyek végig gondoltam és akkor se
lehetem ha már rögtönre végződ
tem az ügyel.

Ne különböztesse meg a többiekkel
legyen mindenkinek jó tulajdonsága
és ne legyen semmi vesekedés és
tűz.

9.3.3.

C A barátaim és barátain vannak jó barátok nagyon jók velem de van aki cigányok és mások nem csak ott, de van olyan is, hogy nagyon jók és ott a barátok. Én élek és tud és ha énekeznék ott is jók volna. Most kibeküldte.

A véleményeket azt csak ott lehet látni, hogy vannak egymással de ez nem tényleg meg.

Az én véleményem hat sokkolóbb, hogy én vagyok mindenek elmondható. PL nem vagyok rossz és nem vagyok becsületes a kicsiket megvédeni a nagyokkal szemben.

9.3.4.

① A suileim véleménye nem rossz de
 akkor amikor van vagyok akkor
 le dolgozok a szög fölött de ezt
 én is tudom hogy meg érdemlem
 és akkor bocsánatot kérek a suile
 imtól.

A suileim nem monok mind ami
 lyen vagyok engem meg amik
 és testvéreimet úgy szeretik ahogy
 vannak.

Rolom jó véleménye van az egész
 udvarról sok annak nem okinek
 nem fogadok nos az a szokás ki
 van de okinek nem mondom semmit
 azok nagyon kedvelnek és éne
 kennek együtt nek a suile és napom
 a legjobb ott van az egész család
 és az egész komoly akkor ardon
 megőrzik a fület és a
 jó kívánnak.

10.

10.1.

0. Ferenc

Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magatartás	4	5	4	5	4	4	4	4
Szorgalom	4	4	4	4	3	4	4	4
Magyar i. és ny.	-	-	-	-	3	3	2	2
Olvasás	3	3	3	3	-	-	-	-
Írás	3	3	3	4	-	-	-	-
Fogalmazás	-	-	3	3	-	-	-	-
Nyelvtan	-	4	3	3	-	-	-	-
Orosz	-	-	-	-	2	3	2	3
Történelem	-	-	-	-	3	3	3	3
Földrajz Környezetism.	4	4	3	4	3	4	3	3
Élővilág	-	-	-	-	3	3	4	4
Fizika	-	-	-	-	-	4	3	3
Kémia	-	-	-	-	-	-	5	4
Matematika	4	4	4	4	3	3	3	3
Rajz	-	4	3	5	4	4	4	4
Ének-zene	4	4	4	4	4	3	3	4
Testnevelés	4	4	5	4	5	5	5	5
Gyakorlati f.	5	4	5	5	4	4	5	4

0.2. Osztályfőnöki feljegyzések a tanuló személyiségének fejlődéséről

tanuló családi és előneve:	szüle- tési	ideje: 19 66 évi augusztus hó 4 n.
		helye:
igazságt (változások):	anyja neve: Remes Péter	
Összegező feljegyzés a 4. osztály végén:		

„Fejlődését befolyásoló családi, otthoni tényezők: (A család lakás- és életkörülményei; a szülők (gondviselő) iskolai végzettsége; művelődési igények és lehetőségek a családban; az otthoni nevelőmunka stb.):

ép, tiszta két mobil laboron belül művelve és 4 lektorával. Készt zsebfelt-
lőrés, túl volt a döntő elem a falakon, amél művelt a tanulótér. Fenn a
onkóban kérik. Az iskolából eldöntött a tárgyalott. Olyan mondja,
long für nem elégé megvalósul.

Testi fejlettsége, egészségi állapota: (Átélt súlyosabb betegségei; testi fogyatékoságai; egészségügyi problémái (látás, hallás stb.) egészségi állapota (egészséges, gyenge, beteges); idegrendszere (erős, gyenge, ideges)):

ginséges, womál fejlettéjű. Kéveset mulsot, ntkow beTep.

3. **Érdeklődése:** a) Tartalma: kedvelt tantárgyai; órán és iskolán kívül elfoglaltságai; kedvelt időtöltése; szakköri tevékenysége; olvasmányainak köre; sport; egyéb. b) Terjedelme: sokoldalú; egyirányú; kialakulatlan:

Kerékpározási és galogtyosági szeret. Természetjáró nyaralásai. Foci, játsszani szeret.

4. **Képességei:** a) Értelmi fejlődése: figyelem; megfigyelőképességei; emlékezete; képzelete; gondolkodása; önálló ismeretszerzése és alkalmazá-

sa; tanulása: Jó megfigyelő. Logikus gondolkodásra képes. Sok bíztatásra vanl (5/)

b) Fizikai képességei: erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság: ⁽⁵⁾ ügyes, jó mozgású. Leggyorsabb az osztályban.

c) Egyéb képességei: kezűgyesség, gyakorlati érzék, szervezőképesség, irodalmi, nyelvi, matematikai, képzőművészeti, zenei, sportbeli képességei stb.: Foci, szeretett.

5. **Érzelmi élete:** (Kedélye, érzékenysége, kiegyensúlyozottsága, érzelmeinek tartóssága és kifejezése, érzelmi kapcsolatai környezetével):

Nagyon zárkózott, szerény, határozatlan. Csúgyorral szemben félénk. Elégtelen barátság.

6. **Világnézeti, politikai fejlődése:** (Ismeretei megnyilatkozásai, problémái, ellentmondásai, eszményei, állásfoglalása stb.): ⁽⁵⁾ utlagosan

jelölhető mondható a világpolitikai napi eseményekben (1977)

Magatartása, tevékenysége: a) Aktivitása, öntevékenysége, önállósága a tanulás, a kulturális élet, a közéleti tevékenység, a közösségi élet, a fizikai munka és a sport terén (az iskolában és az iskolán kívül):

Passzív, utasításra legyengül. Legyen önállóbb.

b) Tevékenysége, jelentősebb közösségi feladatai, megbízatásai, tisztségei az Úttörő csapatban:

Ennek sportfelelős.

c) Viszonya szüleihez, nevelőihez, társaihoz: ^(b) Iskolai körülmények.

d) Fegyelmezettsége (tanítási órán, órán kívül, iskolán kívül): ^(b) Fegyelmezett. Mindenkinek horgolással.

e) Szorgalma, munkához való viszonya, akarat tulajdonságai: Szorgalma változó. Külső véleménye nem határozza meg.

f) Fontosabb nevelési intézkedések hatása magatartására (jutalmak, dicséret, kitüntetés, jelentősebb büntetés stb.): A büntetésre való érzékenysége. Ha más elkezdi, mindenkinek (b.o.)

Pályaválasztás: a) Pályaválasztásnak indokai és értékelése (megfelel-e a lehetőségeknek és a tanuló képességeinek, összhangban van-e a szülő [gondviselő] elképzelésével?): Festő, közműves, perrektázó (c.o.) Festő (c) 7 o. Ugyanaz a képe. (festő, perrektázó)

b) Iskolaválasztásának, továbbtanulási terveinek indoklása és értékelése (összhangban van-e a pályaválasztással):

c) Tevékenysége a pálya-, ill. iskolaválasztással kapcsolatban (a választott pálya [iskola] megismerése stb.):

10.3.1.

Milyenek képzeldm el magomat.

Én a 7.c. osztályba járok. Szemem barna hajam vöröses-barnás. Itz én ösömben a sport felelős tisztséget töltöm be. Osztálytársaim nagyon jó barátaim. Osztályban az egyik barátom mellett ülök. Nem jó de nem is rossz tanuló vagyok, hanem közepes. Járok foci edzésre. It legjobb barátaim is ebben a csoportban menik fel erejüket. Atthon a kis szobában fekszem. Nem sokat tanulok KB: 2 órát.

10.3.2.

tz én belső (lelki) tulajdonságom.

Barátaimmal és osztálytársaimmal rendes vagyok. Mindig tisztán öltözködöm elég jó rossz gyerek vagyok. Erős gyerek vagyok mert nem tanulok sokot de mégis közepes tanuló vagyok.

10.3.3.

Szüleim rossz gyerekek tan-
tanok. Segitek sokat levő-örösi
nekik. thova csak tudok mindig
el megyek

10.3.4.

Borítaink nagyon kedves vagyunk
tmin van a felét mindig elosztan
velük. Ők is rossz gyerekek tartó-
nak. Sokat jöttek velük. Vasárnap
kirándulni szokunk menni a
közele tőjakra.

Ebben az én elképzelésem nem
sokban tér el az előzőektől.

Orbán Ferenc F.C.

Mi leszok: Festő

Itz unoka testvérem apukája is.
Festő. Nagyon sokszor láttam
már elég jól megtanultam.
Hisz még nem festő lesz akkor
parkettázó amikor nálunk
parkettázók en is segítettem.

11.

11.1.

M. Olga

Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magatartás	4	4	5	5	5	5	5	5
Szorgalom	4	4	4	4	4	4	4	4
Magyar ny. és irod.	-	-	-	-	3	4	4	3
Olvasás	5	4	4	4	-	-	-	-
Írás	5	5	4	4	-	-	-	-
Fogalmazás	-	-	4	4	-	-	-	-
Nyelvtan	-	-	4	3	-	-	-	-
Orosz	-	-	-	-	4	4	4	4
Történelem	-	-	-	-	3	2	3	3
Földrajz Környezetism.	5	4	4	3	3	3	3	3
Élővilág	-	-	-	-	3	3	3	3
Fizika	-	-	-	-	-	3	3	3
Kémia	-	-	-	-	-	-	4	4
Matematika	5	4	3	3	3	3	4	3
Rajz	-	4	4	4	4	4	5	4
Ének-zene	5	5	3	4	4	4	4	4
Testnevelés	5	5	5	5	5 ^x	5 ^x	5	5 ^x
Gyakorlati f.	5	5	4	5	4	4	5	5

x = dicséret testnevelésből

...művelődését befolyásoló családi, otthoni tényezők: (A család lakás- és életkörülményei; a szülők (gondviselő) iskolai végzettsége; művelődési lehetőségek a családban; az otthoni nevelőmunka stb.):

[illegible]

testi fejlettsége, egészségi állapota: [Átélt súlyosabb betegségei; testi fogyatékoságai; egészségügyi problémái (látás, hallás stb.) egészségi állapota (egészséges, gyenge, beteges); idegrendszere (erős, gyenge, ideges)]:

Enchytraeus buchongensis (Oudem.)

3. Érdeklődése: a) Tartalma: kedvelt tantárgyai; órán és iskolán kívül elfoglaltságai; kedvelt időtöltése; szakköri tevékenysége; olvasmányainak köre; sport; egyéb. b) Terjedelme: sokoldalú; egyirányú; kialakulatlan:

Kedveli az orsz, tudomány, matematika tantárgyokat. Szívesen k-né jár kézilabdás edzésre. Szabadd idejében olvas is sokat. Jár Erősen érdeklődik a sport iránt.

4. Képességei: a) Értelmi fejlődése: figyelem; megfigyelőképességei; emlékezete; képzelete; gondolkodása; önálló ismeretszerzése és alkalmazása; tanulása:

Központsúlyos. Figyelmű tanuló. Megfigyelőképessége jó. Gondolkodása, emlékezete változó.

b) Fizikai képességei: erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság: Erős, ügyes, gyors

c) Egyéb képességei: kez ügyesség, gyakorlati érzék, szervezőképesség, irodalmi, nyelvi, matematikai, képzőművészeti, zenei, sportbeli képességei stb.:

Sportbeli képessége kiemelkedő. Nyelvi és irodalmi képességei: jók.

5. Érzelmi élete: (Kedélye, érzékenysége, kiegyensúlyozottsága, érzelmeinek tartóssága és kifejezése, érzelmi kapcsolatai környezetével):

Csendes, visszahúzó. Társaival jó viszonyt alakított ki, egyaránt szereti őket. Jószívú, segítőkész.

6. Világnézeti, politikai fejlődése: (Ismeretei megnyilatkozásai, problémái, ellentmondásai, eszményei, állásfoglalása stb.):

Jelen kérdésekről ritkán nyilatkozik.

Magatartása, tevékenysége: a) Aktivitása, öntevékenysége, önállósága a tanulás, a kulturális élet, a közéleti tevékenység, a közösségi élet, a fizikai munka és a sport terén (az iskolában és az iskolán kívül):

aktív, nem kikapcsolódó a közösségekben passzív, nem tevékeny. A sporttevékenysége kiváló, ügyes, gyors, a szabott feladatokat helyes módon végzi.

b) Tevékenysége, jelentősebb közösségi feladatai, megbízatásai, tisztségei az Úttörő csapatban:

Iskolán kívül, pályán szívesen szerepelt.

c) Viszonya szüleihez, nevelőihez, társaihoz:

Szeret, kedve, barátságos, jól bekapcsolódik a körülményekbe.

d) Fegyelmezettsége (tanítási órán, órán kívül, iskolán kívül):

Fegyelmezett. Viselkedése tanulmányi órán és iskolán kívül is példamutató.

e) Szorgalma, munkához való viszonya, akarat tulajdonságai:

Alacsonyabb fokozatban lusta, hiányzik a kellő, ezen felül változatos, szorgalmas.

f) Fontosabb nevelési intézkedések hatása magatartására (jutalmak, dicséret, kitüntetés, jelentősebb büntetés stb.):

A dicséretnek sehol sem.

Pályaválasztás: a) Pályaválasztásnak indokai és értékelése (megfelel-e a lehetőségeknek és a tanuló képességeinek, összhangban van-e a szülő

lök [gondviselő] elképzelésével?): Összhangban van. Szívesen foglalkozna a fizikával, barátságos, gondoskodó viselkedéssel. Tervezett tanács szelvénye lenne.

b) Iskolaválasztásának, továbbtanulási terveinek indoklása és értékelése (összhangban van-e a pályaválasztással; reális-e a választás?):

Képessége lehetővé teszi, hogy ezen a pályán helyezkedjen. Választása reális.

c) Tevékenysége a pálya-, ill. iskolaválasztással kapcsolatban (a választott pálya [iskola] megismerése, annak megfelelő szakköri tevékenysége stb.):

Viszontagszerűen helyezkedik.

3.1.

Amikor körül nézek először az arcomat néztem szem-
re. Szeretném, ha az arcom teljesen sima lenne,
nem lenne rajta mitesszer vagy pattanás. Igaz ez a
szülőknél jár, de annak ellenére kezelhető, amit
meg is teszek. A hajammal elégedett vagyok,
még ennyi, nem hasonlít olyan nagyfokú
szőrű, egyébként még a nemvagyok olyan idős,
bőrűt meg sportosok. A testemmel sem vagyok
elégedett. Szeretnék jobban lifogni, mert
épp egy lánynak mégis kell magára adni. Akarom
egy 14 éves lányhoz hasonlítani, hanem legalább egy
éveséhez. De én ~~es~~ emög nem tehetek, hiszen már
egy éve kezdődött és az eléggé férfias sportág,
az eléggé erősebb a nőies alkatot.
Próbál, szeretném ha más lenne a külöm.
At azért Mert jobban és szebben lehetne öltözködni
nem kellene arra adni, hogy most jár el-e az a ru-
va vagy nem.
Szeretném ha alacsonyabb és vékonyabb lennék.

11.3.2.

A belső tulajdonságaimról elég sokat lehetne írni. Ami azt illeti a tanulásban elég hanyag vagyok, de ez nem jelenti azt, hogy rosszul tanulok. Igaz eddig még nem voltam négy egészen alul, de ha egy kicsit is tanulnék akkor sokkal jobb lenne. En azt hiszem, hogy szorgalmam 25%-át tanulóssal, 25%-át az ütlő foglalkozással, és 50%-át pedig a sportra fordítom. De ennek ellenére semmiből nem hiszem ki magam, hiszen tanulmányi versenyeken is részt vettem, és az osztályközösségben is elég aktív vagyok. Azt hiszem ezeken a tulajdonságaimon még elég sokat kell majd javítanom. Például a gimnáziumban nem fogok megélni tanulás nélkül, és ott még többet kell majd tanulnom. A belső tulajdonságaimat összefoglalva legalább még 2-szer ilyen szorgalmasnak kellene lennem.

Szüleim véleménye biztos, hogy nem a leg-
jobb nálam. Sokkal jobban szeretnék, ha a
háztartási munkából jobban kivenném a
részem, nemcsak a sportban. De én ebben
igazságot is adok nekik, hiszen szüleinket
bírálni kell a igazlenségig. De azért nem kell
azt hisni, hogy nem segítik semmit, hi-
szén minden szombaton nekem kell ta-
karítanom és mosogatni is amit nem-
nagyon szeretek. Sőt most már egyre
gyakrabban próbálkozik a főzéssel
is. Szüleim nemgyőződik hangszílyozni,
hogy még mindig nem vagyok elég sor-
galmas, de ha ők mondják akkor biz-
tos így van. Tanáraim véleménye is
különböző. Például a testnevelő tanárom
állandóan dicsér, és a szorgalmammal
is meg van elégedve. Ellenben az osztály-
főnököm mindig szid, hogy már megint
nem elég jó készültél, téled pedig sokkal
többet várok. Igaza is van, hiszen ő is
tudja, hogy ennél többre vagyok képes, csak
hanyag vagyok.

Az osztályból nagyon sok barátom és barátom van. Szinte mindenkiel beszélgetek, ha segítségre szorulnak segítsek nekik, éppen ezért mindenkiel kijövök. De azon belül is van egy igazi barátom és egy igazi barátom. Hogy ő milyen véleményekkel van a dolgom az elég jó tudom, hiszen én is azt érzem irántuk. Dezn Golia a legjobb barátom, mert vele jövök ki a legjobban. Ismerjük egymás problémáit, segítünk egymásnak, együtt járunk edzésre, szinte egész nap együtt vagyunk. Barátaink közül Szabó Gyusival jövök ki a legjobban. Hogy miért éppen őt választottam? Most a külső nem is olyan fontos. Mivelon még csak együtt fociztunk, vagy elmentünk focigéni, aztán nyár végén megkedveltük egymást. Szinte eddigi kapcsolatunk az iskolában alakult ki. Éppen úgy mint tanulásban, sportban is segítjük egymást. Belsőnkörből nem furcsa ez a kapcsolat, hiszen együtt szeretnénk továbbtanulni, és minő a ketten sportolunk és célkitűzéseink is vannak. Éppen ezért nagyon jó megértjük egymást. Hogy ő milyen véleményekkel van rólam az itt írottakon kívül, azt én nem nagyon tudom, hiszen mi még ilyenmódon nem nagyon beszélgetünk.

12.

12.1.

K. László

Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magatartás	4	5	5	5	5	5	4	5
Szorgalom	5	5	5	5	5	4	5	4
Magyar i. és ny.	-	-	-	-	5	4	4	4
Olvasás	5	5	5	5	-	-	-	-
Írás	4	5	5	4	-	-	-	-
Fogalmazás	-	-	5	5	-	-	-	-
Nyelvtan	-	5	5	5	-	-	-	-
Orosz	-	-	-	-	5	5	5	4
Történelem	-	-	-	-	5	4	5	4
Földrajz Környezetism.	5	5	5	5	5	4	5	4
Élővilág	-	-	-	-	5	4	5	5
Fizika	-	-	-	-	-	5	4	4
Kémia	-	-	-	-	-	-	5	5
Matematika	5	5	5	5	5	5	5	5
Rajz	-	5	5	5	5	4	4	4
Ének-zene	5	5	5	5	5	4	4	4
Testnevelés	5	5	5	5	5 ^x	5 ^x	4	5 ^x
Gyakorlati foglalkozás	5	5	5	5	5	5	4	5

x = dicséret testnevelésből

Fejlődését befolyásoló családi, otthoni tényezők: (A család lakás- és életkörülményei; a szülők (gondviselő) iskolai végzettsége; művelődési igények és lehetőségek a családban; az otthoni nevelőmunka stb.):

[illegible]

Testi fejlettsége, egészségi állapota: [Átélt súlyosabb betegségei; testi fogyatékoságai; egészségügyi problémái (látás, hallás stb.) egészségi állapota (egészséges, gyenge, beteges); idegrendszere (erős, gyenge, ideges)]:

Am 1. April 1882

Érdeklődése: a) Tartalma: kedvelt tantárgyai; órán és iskolán kívül elfoglaltságai; kedvelt időtöltése; szakköri tevékenysége; olvasmányainak köre; sport; egyéb. b) Terjedelme: sokoldalú; egyirányú; kialakulatlan:

Kedvelt tantárgyai: matematika, földrajz, élővilág és a természet tantárgyai. Kedvelt időtöltése az olvasás. A környezetvédelmi körkörösben részt vesz a díjazás. Itt tanulja az állatoknak a jelzését. Kémia, fizika szakkörben dolgozik. Érdeklődéseinek középpontjában a természet, az állatok áll.

Képességei: a) Értelmi fejlődése: figyelem; megfigyelőképességei; emlékezete; képzelete; gondolkodása; önálló ismeretszerzése és alkalmaz-

sa; tanulása: Jó értelmi képességgel rendelkezik. Figyelem tartós. Megfigyelőképessége jó. Emlékezete kiváló. Értelmes, intelligens. Önálló ismeretszerző. Alkalmaz.

b) Fizikai képességei: erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság: erős, ügyes, jó állóképesség.

c) Egyéb képességei: kez ügyesség, gyakorlati érzék, szervezőképesség, irodalmi, nyelvi, matematikai, képzőművészeti, zenei, sportbeli képes-

ségei stb.: Sportbeli képessége kiváló. Jó szervező. Irodalmi, matematikai, nyelvi képessége jó.

Érzelmi élete: (Kedélye, érzékenysége, kiegyensúlyozottsága, érzelmeinek tartóssága és kifejezése, érzelmi kapcsolatai környezetével):

Kiegyensúlyozott. Érzelmei tartósak. Szociálisan kedvelik, ő is kedves a más társai. Kiválóan érzékeny, kritikai észlelése kiváló. Éves óta szoros barátság fűzi Meliék Istvánhoz. Szerény, barátságos, segítőkész. Megbízható, felelősségteljes magatartás.

Világnevelési, politikai fejlődése: (Ismeretei megnyilatkozásai, problémái, ellentmondásai, eszményei, állásfoglalása stb.):

Érdeklődik a politikai események iránt, tájékozott. Ezekről bátran nyilatkozik véleményét. Állásfoglalása helyes. Államokban keresi az összefüggéseket, kutató az ellentmondásokkal. Ott van a materialista világnézet alapjain nevelik.

7. **Megatartása, tevékenysége:** a) Aktivitása, öntevékenysége, önállósága a tanulás, a kulturális élet, a közéleti tevékenység, a közösségi élet, a fizikai munka és a sport terén (az iskolában és az iskolán kívül);

A fizikai munka és a sport tere (az iskolában és az iskolán kívül):
A tantervben a tantervben említett. Környezetben
a tantervben említett, vezető. A fizikai munka
tantervben a sport tere körül. Minden közösségi fel-
adatot el kell végezni és a tantervben.

b) Tevékenysége, jelentősebb közösségi feladatai, megbízatásai, tisztségei az Úttörő csapatban:

33. 1911. évi versenyeken sikeresen szerepelt az álló csapat irányítóje volt.

c) Viszonya szüleihez, nevelőjéhez, társaihoz:

c) Viszonya szüleikhez, nevelőikhez, társaihoz: Szüleitől, nevelőitől tiszteltetve,
munkájában társaihoz jó a viszonya. Az oktatás
hallgatói társaihoz közelebb tartoznak.

d) Fegyelmezettsége (tanítási órán, órán kívül, iskolán kívül):

d) Fegyelmezettség (tanítási órán, órán kívül, iskolán kívül): Bejegyezhetőségére magam is
jelelem. Belső fegyelmezettségével rendelkezik.

e) Szorgalma, munkához való viszonya, akaratú tulajdonságai:

e) Szorgalma, munkához való viszonya, akarat tulajdonságai: Szorgalmas, kitartó.
Tanulmányi viszonya jó. Igén kitartó, alaktal-
cso.

f) Fontosabb nevelési intézkedések hatása magatartására (jutalmak, dicséret, kitüntetés, jelentősebb büntetés stb.):

Okmánybírósági dícsértékkel és igazgatói dícsértékkel
kapott jó körösségi munkáját és versenyeken való
eredményes szereplését.

8. Pályaválasztás: a) Pályaválasztásnak indokai és értékelése (megfelel-e a lehetőségeknek és a tanuló képességeinek, összhangban van-e a szü-

lők [gondviselő] elképzelésével?): Biológusok v. állatorvosok ké-
rtek. Mindegyiküknek írásban közölni kell a tanácsát
az állatok iránt.

b) Iskolaválasztásának, továbbtanulási terveinek indoklása és értékelése (összhangban van-e a pályaválasztással; reális-e a választás?):

He lyes a pólyaváladarkasó. Képességei, szorgalma,
és a hűdése imádkolja.

c) Tevékenysége a pálya-, ill. iskolaválasztással kapcsolatban (a választott pálya [iskola] megismerése, annak megfelelő szakköri tevékenysége stb.): az állatorvos szakkörére jár.

Az állatorvosok szabköre jór.

12.3.1.

Magas, hosszú végtagú gyerek vagyok. A tükörben elég helyesnek látom magam. Hajam sötétbarna, sűrű. Szemem szintén barna. A vállam elég széles. Kezeim hosszúak, kézfejem nagy. A jobb csuklóm fölött hosszú vágás látható, ami autóbalesetből származik. Felsőtestem nem annyira hosszú, de a lábam annál inkább. Nem vagyok nagyon erős, de túl gyenge sem. A bőröm elég sima. Nem szeretném, ha más volna a külsőm. Atlétizálok azon belül pedig magasat ugrak. Ehez a testalkatom megfelel. Esetleg a lábam lehetne kisebb a 44-es helyett.

12.3.2.

Ha a tükörbe nézek egy komoly arc tekint rám. Felhosszú hajjal, dús szemöldökkel. A szemöldökétől feljebb a homlokon néhány pattanás nől. A nagy kerek barna szemek barátságosan néznek rám. A szem között egyenes orr, lejjebb a száj s benne a fogak. Jobbra és balra a két kissé szétálló fülek. Ez a fejem, amit a hosszú nyak, majd a törzs követ. A törzsből a két hosszú kéz ágazik el. A törzs alján a keringőmozgástól kiismosodott lábak. A talpammal már sok baj volt a tyúkszem miatt. A külsőmön még sok javítani való van. A sportolással sokat kell javítani rajta. A pattanások maguktól elmúlnak. A tyúkszemet az orvosokra bízom.

12.3.3.

Ha jó "napom van", akkor minden olyan könnyű, de ha
agyon rossz hangulatom (Mircsics: rossz nap) van akkor
csak az segít, ha jó "kibiciglizem, kifutom" magamból a
aragot, vagy elolvasok egy jó könyvet. Pl: Az én Ausztráliám,
Zambézitól délre, A déli tenger hét hulláma, Indiai arcképek stb.
Szeretnék mindenkinek jó és barátságos lenni de ez, nem mindig
kerül. Ez a körülményektől is függ. Szeretném, ha olyan
adna lenni, hogy a rossz embert is jóvá tegyem, csak
ég nem tudom, hogy hogyan. Szeretném, ha a jó legyőzne
nem a rosszat (például: sértődés stb.)

12.3.4.

Barátaim szerint: józsiu, jólarát, jó szervező és vezető vagyok, de sértődős és ingerlékeny vagyok néha (ha kiprobo-kálják).

Úeleményem abban különbözik barátasaimétól, hogy pl. otthon sohasem vagyok ingerlékeny, csak az iskolában ha igazágtalanul piszkálnak.